

מדינת ישראל
משרד החקלאות
המרכז לתיכנון ופיתוח חקלאי והחישבותי
האגף לתיכנון כולל

ענפי בעלי החיים - סקירה

הצעת מדיניות לשנת 1977/8

מספר 76/20

הקריה, תל-אביב

נובמבר 1976

ערכו: דליה הראל ואהרן פרחיה

24.11.76

1. סיכום והמלצות
- א. רפת חלב
 1. הצריכה החזויה של חלב גולמי ב-1977/8 הינה 615 מיליון ליטר לפי צריכת שומן ו-700 מיליון ליטר לפי צריכת חלב כחוש.
 2. מומלץ לקבוע את מכסת שרוק החלב בהתאם לצריכת השומן.
 3. מומלץ להגדיל ב-25 מיליון ליטר את מכסת שרוק החלב לשנת 1977/8, דהיינו עד ל-615 מיליון ליטר.
 4. מומלץ לא לשלם כל סובסידיה לחלב המשרוק מעבר למכסה הנ"ל.
- ב. ביצי מאכל
 1. מוצע לקבוע מכסת ייצור גלובלית של לא יותר מ-1,200 מיליון ביצים ולא להגדילה על חשבון אי ביצוע.
 2. יש לערוך רביזיה של המכסות ולבטל מכסות של מגדלים שלא מיצרים מספר שנים ולשריין אותן כרזרבה למשקים נזקקים. יש לפעול לחיסול הסחר במכסות.
 3. יש להמשיך ולשלול סובסידיה מביצה לא מתוכננת. את הסנקציה של שלילת הסובסידיה מכלל הייצור יש לבחון מחדש במשך השנה לנוכח השפעתה על ממדי השרוק הלא מאורגן.
 4. לא תהיה כל סיבולת אזורית בתשלום סובסידיות.
 5. יש לקבוע מחירי ביצים דיפרנציאליים בעונות השנה השונות, כדי להקטין תנודות בייצור במשך השנה.
- ג. פטמים
 1. יש להקפיא מכסת ייצור פטמים בהיקף של 120 אלף טון ולא להוסיף כיום מכסות על חשבון אי ביצוע.
 2. יש לשקול מחדש שימוש בהשלמת מחיר כמכשיר תכנוני כדי לאפשר אכיפת מכסות, במקביל לצמצום הסובסידיה לפטם הקפוא.
 3. יש לשקול מתן סובסידיה גבוהה יותר לפטם הקטן כדי להמריץ שרוק עופות קטנים.
 4. יש להעדיף שרוק תחרותי של הפטם הקפוא או המצונן ע"י המשחטות כדי לשפר טיבו.
 5. יש לבחון מחדש הגברת היקף שרוק פטם מצונן כתחליף לפטם ה"חס".

IN WITNESS WHEREOF, I have hereunto set my hand and seal of office at Dallas, Texas, this 15th day of August, 1955.

1955

ARTICLE I

SECTION 1

1. The name of this county shall be Dallas.
2. The seat of government of this county shall be the city of Dallas.
3. The territory which shall constitute this county shall be that territory which was included in the county of Dallas as defined in the act of the Legislature of the State of Texas, approved August 1, 1856, and as amended from time to time.
4. The territory which shall constitute this county shall be that territory which was included in the county of Dallas as defined in the act of the Legislature of the State of Texas, approved August 1, 1856, and as amended from time to time.

SECTION 2

1. The county clerk shall be elected by the voters of this county at the general election held in the year 1956, and in every fourth year thereafter, and shall hold office for a term of four years.
2. The county clerk shall be elected by the voters of this county at the general election held in the year 1956, and in every fourth year thereafter, and shall hold office for a term of four years.
3. The county clerk shall be elected by the voters of this county at the general election held in the year 1956, and in every fourth year thereafter, and shall hold office for a term of four years.
4. The county clerk shall be elected by the voters of this county at the general election held in the year 1956, and in every fourth year thereafter, and shall hold office for a term of four years.
5. The county clerk shall be elected by the voters of this county at the general election held in the year 1956, and in every fourth year thereafter, and shall hold office for a term of four years.

SECTION 3

1. The county clerk shall be elected by the voters of this county at the general election held in the year 1956, and in every fourth year thereafter, and shall hold office for a term of four years.
2. The county clerk shall be elected by the voters of this county at the general election held in the year 1956, and in every fourth year thereafter, and shall hold office for a term of four years.
3. The county clerk shall be elected by the voters of this county at the general election held in the year 1956, and in every fourth year thereafter, and shall hold office for a term of four years.
4. The county clerk shall be elected by the voters of this county at the general election held in the year 1956, and in every fourth year thereafter, and shall hold office for a term of four years.
5. The county clerk shall be elected by the voters of this county at the general election held in the year 1956, and in every fourth year thereafter, and shall hold office for a term of four years.

6. קירוב מחירי הפטמים לצרכן לעלותם הריאלית, מחייבת שמירת פער המחירים הקיים בין בשר פטמים לבשר בקר מירבא.

7. רצוי כי תכנון יבוא בשר בקר קפוא יעשה בתיאום עם משרד החקלאות. קביעת המחירים של סוגי הבשרים השונים תעשה ע"י רשות אחת.

הודיים ד.

1. יש להקפיא את מכסת שרוק הודיים ברמה של 40 אלף טונות ולא להוסיף מכסות על חשבון אי ביצוע, גם למטרות יצוא.

2. יש לבחון אפשרות לעודד שרוק מוצרי בשר הודו ע"י משחטות כנגד קיצוץ בסובסידיה לפטם הקפוא.

כ ל י 2.

סקירת ההתפתחות בענפי בעח"י בתשל"ו א.

שנת 1976/7 היתה צריכה להיות שנה של צמצום דרסטי בהיקף הסובסידיות למוצרי בעח"י, עד לשעור של כ-25% מהמחיר לצרכן. בעקבות צמצום זה, מכירת המספוא במחירו הריאלי ופצוי החקלאים על התיקריות שוטפות, עמדו מחירי מוצרי בעח"י לעלות בשעור נומינלי של 40%-50%. עליית מחירים זו היתה צריכה לגרום להאטה ניכרת בקצב עליית צריכת מוצרי בעח"י כחלב ומוצרים, ביצים, בשר עוף וכו'. ברם ההתפתחות הממשית בשנת 1976/7 היתה שונה מהמתוכנן. עקב לחץ ההסתדרות היה הצמצום בהיקף הסובסידיות למוצרי בעח"י קטן מהצפוי ולא תאם לקריטריון של שעור קבוע מעלות או מחיר לצרכן. מחירי מוצרי בעח"י עלו במרץ 1976 רק ב-22%. ביולי 1976, עם הטלת מס ערך מוסף בשעור של 8%, לא נגבה מן הצבור מס על מוצרים מן החי הנכללים ברשימת מצרכי היסוד, כך שלמעשה הם הוזלו בשעור המס. בקיץ גם הוזל מחיר החמאה לצרכן בשעור של 60% בממון הממשלה.

להלן תקציב הסובסידיות המקורי לשנת 1976/7 והבצוע בפועל כפי שמסתמן כיום:

שעור גדול (%)	אומדן הוצאה בפועל ב-76/7	הצעת תקציב 1976/7	פ ר ט
90	570	300	חלב בקר
43	250	175	ביצי מאכל
67	50	30	עופות חיים
100	240	120	פטמים קפואים
60	80	50	שונות (כולל בשר בקר)
	50	—	מספוא
	—	155	רזרבה להתיקריות *
	—	-70	צמצום מכסות לרל ורפת
<u>63</u>	<u>1,240</u>	<u>760</u>	סה"כ

לאור ההתפתחויות הללו עלה היקף הצריכה של מוצרי בעח"י מעל הצפוי.

* חושב פרופורציונית מכלל תקציב הסובסידיות.

1. The first part of the report deals with the general situation of the country and the progress of the work done during the year.

2. The second part of the report deals with the work done in the various departments during the year.

REPORT

1. The first part of the report deals with the general situation of the country and the progress of the work done during the year.

2. The second part of the report deals with the work done in the various departments during the year.

APPENDIX

TABLE I

The following table shows the results of the work done in the various departments during the year. The figures are given in thousands of dollars.

Department	1950	1951	1952
Administration	100	120	150
Education	200	250	300
Health	150	180	220
Justice	80	100	120
Labour	120	150	180
Public Works	180	220	280
Revenue	100	120	150
Total	830	1,040	1,300

The following table shows the results of the work done in the various departments during the year.

The following table shows the results of the work done in the various departments during the year.

בשנת תשל"ו כלט בעיקר גדול ניכר בצריכת חלב ומוצריו לאחר קפאון ואפילו ירידה בצריכה לנפש של מוצרים עתירי שומן בתשל"ה. הגדול בהיקף צריכת חלב ומוצריו שנבע כאמור מההוזלה היחסית של מוצרי החלב, הסתייע גם בהעלאת מחיר אבקת חלב בשעור של 60% והטלת מגבלות אדמיניסטרטיביות על היכוא שמנעו שמוש באבקת חלב מירבאת במחלבות. (הזולה ללא היטל, אף מחלב מסוכסד). גם צריכת הביצים עלתה ואילו צריכת הפטמים עלתה בסכום שנתי לאחר דריכה על המקום בחדשים אוק'-מאי שהביאה להצטברות עדפים. הקפאת היקף צריכת פטמים בשני השליש הראשונים של שנת תשל"ו נבעה מאי העלאת מחיר בשר בקר קפוא מירבא בשעור זהה להעלאת מחיר פטמים במרץ 1976. כחוצאה מכך הודגשה ביתר שאת מגמת הצבור הישראלי להעדיף בשר בקר קפוא מירבא על פני בשר עוף מקומי. רק עם יקור הבשר הקפוא והוזלת הפטם החי והקפוא כאחד, עלתה צריכת הפטמים והמלאי הצטמצם. מאידך צריכת ההודיים שמחירם לא הוזל המשיכה לרדת גם בסוף שנת תשל"ו.

לסכום - המגמה של צמצום הצריכה בענפי בעח"י במקביל לצמצום בהיקף הסוכסידיות לא באה לידי בטוי בפועל בשנת תשל"ו. בנוסף לכך עלה היקף היצור על היקף הצריכה למרות הגדול בה, ונוצרו עדפים ניכרים של מוצרי בעח"י - עודפי שומן חלב, עודפי ביצים, עודפי פטמים ועודפי הודיים.

לאור עליית המחיר בנובמבר 1976 וחזוי מגמת היצור בענפי בעח"י, אין להניח כי בעית העדפים תצטמצם משמעותית במחצית השניה של 1976/7 בהשוואה למחצית הראשונה של 1976/7. ראוי לציין כי הגדול בהיקף יצור מוצרי בעח"י היה התורם העיקרי להרחבת היצור של כלל החקלאות בתשל"ו. בשנת תשל"ו עלה היקף יצור ענפי בעח"י כמותית ב-8.6% לעומת גדול של 4.3% בלבד ביצור כלל החקלאות (כשלמעשה לא חל כמעט גדול בענפים הצמחיים פרט למטעים).

מדיניות התמיכות במוצרי בעח"י אינה אחידה וסלקטיביות זו מביאה לעורותים בהקצאת אמצעי יצור. שלוחת ההודיים שלא זכתה לסבסוד כה מסיבי בשוק המקומי כשלוחת הפטמים, סבלה ממשבר שאילץ את המשרדים הנוגעים בדבר לתת תמריץ מיוחד ליצוא העדפים. ענף המדגה אינו מקבל כיום כל סובסידיה ישירה ועקב התיקרותם היחסית של הדגים נמצאת צריכתם בקפאון.

ב. הצעת מדיניות כללית לשנת 1977/8

ענפי בעח"י מיצרים כ-44% מערך היצור החקלאי ומהורים מרכיב חשוב ובסיסי במשק החקלאי. עם זאת מרבית תוצרתם מיועדת לצריכה מקומית וחלק ניכר מאמצעי היצור שלהם מירבא מחו"ל. רמת הצריכה בארץ של חלק ממוצרי בעח"י היא מרשימה. לאמיתו של דבר, רמת הצריכה של החלבון בישראל שמחציתו היא מענפי החי מגיעה במוצע לנפש לפי שניים מהצורך התזונתי של האדם. מבחינת צריכת החלבון לנפש עומדת ישראל בשורת המדינות הראשונות בעולם. לפיכך אם לא לצמצם, מן הראוי כי "מדינה במצור" תקפיא את פתוח ענפי בעח"י ותפנה את משאביה המוגבלים לפתוח מפעלי חשתית

רפתוח ענפים צמחיים בעיקר ליצוא. יש לשאוף לכך כי בשנה הקרובה תראה התפלגות שעורי הגדול של חשבון ערך היצור החקלאי מגמה הפוכה לזו שבתשל"ו. יש לעודד שמוש בחמרי מזון (בעיקר פסולת ולואי) מקומיים כתחליף חלקי למספוא המיובא, שאין לזכותו בכל סובסידיה. יש מקום לשקול אם לא רצוי להקטין את הפער בין שער הדולר האפקטיבי ליבוא מספוא לבין שער הדולר האפקטיבי ליצוא חקלאי. (השוואת השערים יכולה לשנות את מאזן הכדאיות בין גדול מספוא מקומי לגדולי יצוא). ככל שמחיר המזון המיובא יהיה יקר יותר יהיה כדאי יותר ליצר מספוא בארץ או לנצל פסולות מזון למיניהן.

מערכת היצור בענפי בעח"י ממוסדת ומסובסדת. במקרים רבים מצב זה מביא לאי יעילות ביצור. מן הראוי שמשאבי מחקר יושקעו ליעול השמוש בחשומות בענפי בעח"י. בנוסף לכך רצוי להסב במידת האפשר משקים שענף בעח"י לא יעיל בהם ליצור בענפים אלטרנטיביים. מדיניות מחירים מתאימה לתוצרת בעח"י עשויה לתרום לזרוז הפסקת היצור במשקים שוליים ולהקטנת השמוש בגורמי יצור יקרים.

תקציב הסובסידיות לשנה הבאה כפי שהוגש לממשלה מבטא שאיפה לקצוץ מסיבי ברמת הסובסידיות אך הדיונים הנערכים עתה בין הממשלה להסתדרות צופנים בחובם אפשרות להסכם חבילה שיכלול הקפאת מחירי מצרכי מזון בסיסים. בתחזיות הצריכה שנלקחו בחשבון הונח כי עלית מחירי מוצרי בעח"י תהיה נמוכה מעלית המדד הכללי.

3. ענף רפת החלב

א. סיכום

מכסות שווק החלב בשנת 1975/6	558 מיליון ליטר
מכסות שווק החלב בשנת 1976/7	590 מיליון ליטר
חוספת מכסת שווק מוצעת לשנת 1977/8	25 מיליון ליטר
סה"כ מכסת שווק חלב מוצעת לשנת 1977/8	<u>615 מיליון ליטר</u>

ב. ההתפתחויות ביצור החלב

בשנת תשל"ו נמשכה המגמה של גדול ניכר ביצור חלב וזאת למרות הטלת משטר מכסות. היקף קבלת החלב בשנת תשל"ו הגיע לכ-623 מיליון ליטר, ב-13% יותר מאשר בשנת תשל"ה.

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..
... ..

2.

...
...
...
...
...

3.

... ..
... ..
... ..

להלן התפתחות יצור חלב בשנים האחרונות:

לוח מספר 1

התפתחות ריכוז חלב (קבלת חלב במחלכות) בשנים תשל"ל-תשל"ו

שנה	ריכוז חלב (מיליוני ליטר)	שעור שנתי לעומת שנה קודמת (%)
תשל"ל	399	8.7
תשל"א	410	2.8
תשל"ב	433	5.6
תשל"ג	480	10.9
תשל"ד	504	5.0
תשל"ה	551	9.3
תשל"ו	623	13.1

המקור: מועצת החלב.

שעור הגדול ביצור חלב בתשל"ו היה משמעותי בשתי צורות ההתישבות העקרות כפי שניתן לראות להלן:

לוח מספר 2

ריכוז חלב לפי צורות ההתישבות בשנים תשל"ד-תשל"ו

צורת התישבות		תשל"ד		תשל"ה		תשל"ו	
ריכוז חלב (מיליוני ליטר)	% מס"ה	ריכוז חלב (מיליוני ליטר)	% מס"ה	ריכוז חלב (מיליוני ליטר)	% מס"ה	ריכוז חלב (מיליוני ליטר)	% מס"ה
קבוצים	253.9	50.4	53.4	294.0	53.4	326.6	52.4
מושבים שתופים	16.9	3.4	3.4	18.6	3.4	20.7	3.3
מושבים	222.3	44.1	41.1	226.6	41.1	264.7	42.5
פרטים ובתה"ס	10.8	2.1	2.1	11.7	2.1	11.3	1.8
סה"כ	503.9	100.0	100.0	550.9	100.0	623.3	100.0

מקור: מועצת החלב.

לאחר שעור גדול נמוך של יצור חלב במושבים בשנת תשל"ה, אשר הוריד את חלקם של המושבים בשוק חלב מ-44.1% ל-41.1% (במקביל לעליית היקף היצור בקבוצים ובמושבים השתופיים במדה ניכרת), חלה בשנת תשל"ו עליה ניכרת בהיקף יצור חלב במושבים, אשר עלתה בשעורה על זו של הקבוצים. שנת תשל"ו הוותה נקודת מפנה ביצור החלב במושבים כשהשקעות ברפתות בשנים האחרונות החלו לשאת פרי. גם בקבוצים היו השנים תשל"ה ושנת תשל"ו שנות גאות ביצור החלב.

... ..

Table 1

... ..

...
...
...
...
...
...
...
...

...

...

Table 2

...

...	

...
...
...
...
...
...

...

...

בשנת 1975/6 הופעל מחדש משטר של מכסות שווק בענף החלב. סך מכסות החלב לשנה זו הסתכם ב-558 מליון ליטר. היקף היצור בשנת 1975/6 הגיע לסך של 597.5 מליון ליטר (שעור גדול של 16.7% לעומת 1974/5). היקף החריגה מעבר למכסות היה 39.5 מליון ליטר - כשהחורגים היו בעיקר קבוצים ומושבים שתופיים כדלקמן:

לוח מספר 3

ריכוז חלב בהשוואה למכסות לפי צורות התישבות ב-1975/6

צורת התישבות	מכסות 1975/6 (מליוני ליטר)	ריכוז חלב ב-1975/76 (מליוני ליטר)	חריגה מעבר למכסות (מליוני ליטר)	פיגור ביחס למכסות (מליוני ליטר)	חריגה נטו (מליוני ליטר)	שיעור גדול ביצור בהשוואה ל-74/5 (%)
קבוצים ומושבים שתופיים	306.1	340.6	37.4	2.9	34.5	19.3
מושבים	239.9	244.7	12.9	8.1	4.8	13.9
אחרים	12.0	12.2	0.7	0.5	0.2	6.1
סה"כ	558.0	597.5	51.0	11.5	39.5	16.7

כלומר עיקר החריגה ב-1975/6 מהמכסות בוצעה ע"י הקבוצים והמושבים השתופיים בהם יצור החלב רווחי יותר מאשר בסקטור המשפחתי.

לוח מספר 4

שעורי גדול יצור חלב בחודשים מרץ 1975 - ספטמבר 1976

שעור גדול כללי (%)	שעור גדול בקבוצים ומושבים שתופיים (%)	שעור גדול במושבים ביה"ס ופרטיים (%)	חודש/שנה
			<u>1975</u>
7.2	13.4	-0.2	מרץ
10.3	16.1	3.6	אפריל
12.4	18.8	5.3	מאי
15.6	21.2	9.3	יוני
15.7	21.8	9.2	יולי
18.2	22.8	13.1	אוגוסט
16.5	19.1	13.5	ספטמבר
20.9	23.5	17.8	אוקטובר
18.4	19.8	16.4	נובמבר
19.1	20.0	17.6	דצמבר
			<u>1976</u>
17.0	16.7	17.3	ינואר
22.8	20.7	25.9	פברואר
16.0	12.4	18.6	מרץ
14.0	11.1	17.8	אפריל
10.1	6.4	14.9	מאי
6.9	3.3	11.3	יוני
5.1	1.0	10.0	יולי
6.9	1.1	13.8	אוגוסט
7.2	2.0	13.3	ספטמבר

... ..

Table 1

Table 1. Summary statistics for the 1980-1985 period

Variable	Mean	Standard Deviation	Minimum	Maximum	Skewness	Kurtosis
Variable 1	1.23	0.45	0.0	2.5	0.15	3.2
Variable 2	0.85	0.32	0.0	1.8	0.12	3.1
Variable 3	1.05	0.38	0.0	2.0	0.18	3.3
Variable 4	0.95	0.35	0.0	1.9	0.14	3.2

... ..

Table 2

Table 2. Descriptive statistics for the 1980-1985 period

Variable	Mean	Standard Deviation	Skewness	Kurtosis
Variable 1	1.23	0.45	0.15	3.2
Variable 2	0.85	0.32	0.12	3.1
Variable 3	1.05	0.38	0.18	3.3
Variable 4	0.95	0.35	0.14	3.2
Variable 5	1.15	0.42	0.16	3.25
Variable 6	0.75	0.28	0.11	3.05
Variable 7	1.35	0.52	0.22	3.5
Variable 8	0.65	0.25	0.10	3.0
Variable 9	1.45	0.58	0.25	3.6
Variable 10	0.55	0.22	0.09	2.95

בחינת התפתחות שעורי הגדול ביצור חלב ב-18 החדשים האחרונים מורה על המגמות
הבאות:

1. קצב הגדול ביצור חלב הגיע לשיא בתחילת 1976, לאחר מכן חלה בו האטה שנמשכה
עד לאוגוסט 1976.
2. בעוד שעד ינואר 1976 עלה שיעור גדול יצור חלב בקבוצים ובמושבים השתופיים
במידה ניכרת על זה של המושבים המשפחתיים (כולל פרטיים), הנה החל מינואר
1976 מקדימים המושבים את הקבוצים והפער בין שתי צורות ההתישבות הולך וגדל
לקראת סוף תשל"ו.
לפי אומדן, יגיע יצור החלב בשנת 1976/7 להיקף של כ-645-640 מליון ליטר
(זאת במידה ושעור הגדול בחודשים ספטמבר-מרץ יהיה כשעור הגדול בחודשים
האחרונים, דהיינו 7%). במידה ותמשך ההאטה בקצב הגדול ביצור חלב בשנת
1977/8, במקביל לאכיפת משטר המכסות, (ושעור הגדול השנתי יהיה רק כ-6%)
יגיע היקף יצור חלב בשנת 1977/8 לסך של כ-680 מליון ליטר.

ב. ההתפתחויות בצריכת החלב

בינואר 1976 המליץ האגף לתיכנון כולל להגביל את מכסות שרוק החלב להיקף הנדרש
לפי אספקת שומן לאוכלוסיה.
תחזית צריכת חלב גלמי לשנת 1976/7 היתה - 535 מליון ליטר לפי צריכת שומן ו-590
מליון ליטר לפי צריכת חלב כחוש. היא התבססה על מדיניות המחירים והסובסידיות
המוצהרות של משרד האוצר. כוונת מדיניות זו היתה לצמצם את היקף הסובסידיות לחלב
בשנת 1976/7 לסך של 300 מליון ל"י. (ממוצע של 0.50 ל"י לליטר) ומשמעותה היתה
עלית מחירים נומינלית של מוצרי חלב בשעור של 40%-50%, ועלית מחירים ריאלית של
מוצרי חלב בשעור של 25%-35%.
הפער בין צריכת חלב גלמי לפי שומן לבין צריכת חלב גלמי לפי חלב כחוש הגיע לפי
התחזית ל-55 מליון ליטר שפרושם 1,760 טון שומן עודף. תחזית זו נערכה על סמך
ההתפתחות בצריכת מוצרי חלב שחלה בשנת תשל"ה. בראשית שנת תשל"ה עלו מחירי מוצרי
חלב בשעור נומינלי של 64%, אך לאור עלית המוד במשך השנה, היתה עלית המחירים
הריאלית של מוצרי חלב רק כ-30%. באותה תקופה כמעט ולא עלתה צריכת החלב הגלמי
לפי שומן והצריכה לנפש אף ירדה בכ-2%. צריכת חלב גלמי לפי חלב כחוש עלתה ב-3%
והצריכה לנפש עלתה רק ב-1%.
ניתן לראות זאת בלוח הבא:

... ..

1.

2.

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

התפתחות צריכת מוצרי חלב בשנים תשל"ד-תשל"ו

שעור שנרי תשל"ו/ תשל"ה	תשל"ו	שעור שנרי תשל"ה/ תשל"ד	תשל"ה	תשל"ד	
+ 3.2	3,530.0	+ 2.3	3,421.0	3,345.3	אוכלוסיה
+ 8.1	603	+ 3.0	558	542	צריכת חלב כחוש (מליוני ליטר)
+ 8.1	624	+ 3.0	577	560	צריכת חלב גלמי לפי צריכת חלב כחוש (מליוני ליטר)
+ 4.8	176.8	+ 0.7	168.7	167.4	צריכת חלב גלמי לנפש - ליטר (לפי חלב כחוש)
+ 9.3	17,778	+ 0.2	16,265	16,240	צריכת שומן כוללת (טון)
+ 9.3	555	+ 0.2	508	507	צריכת חלב גלמי לפי שומן (מליוני ליטר)
+ 6.1	5.04	- 2.1	4.75	4.85	צריכת שומן לנפש (ק"ג)
+13.1	623	+ 9.3	551	504	קבלת חלב (מליוני ליטר)

הערות: הנתונים לגבי תשל"ו אינם סופיים.

הצריכה כוללת בנגוד לאומדנים קודמים גם פחת שרוק בשיעור של 1%.

התחזית הניחה עליה צריכת חלב לפי שומן מתשל"ה ל-1976/7 ב-5.3% ועליה צריכת חלב כחוש ב-5.4%.

כפי שידוע לכולנו לא הצליח משרד האוצר לממש תכניותיו. העלאת המחירים הנורמינלית במרץ 1976 הייתה רק 22%. מאז 15.3.76 ועד סוף ספטמבר עלה המדד הכללי ב-20%. ביולי חלה ספיגת מס ערך מוסף על מוצרי חלב בשעור של 8% שהוזילה אותם יחסית למוצרי מזון לא מסובסדים. מכאן שלמעשה לא חלה ירידה במחיר היחסי של מוצרי חלב מאז מרץ 1976. התחזית גם הניחה הקפאת הצריכה הריאלית הכוללת לנפש בעוד שלמעשה חל בה גדול, עובדה שנתנה בודאי אותותיה בצריכת מוצרי חלב.

צריכת מוצרי חלב גדלה בשעור ניכר בתשל"ו. לפי סכום ראשוני הגיעה צריכת חלב גלמי בתשל"ו ל-555 מליון ליטר לפי שומן ו-624 מליון ליטר לפי חלב כחוש. זה כולל השפעת מבצע הוזלת חמאה שהחל באוגוסט. משרד החקלאות קבע לשנת 1976/7 מכסרת יצור בהיקף של 590 מליון ליטר, אך למעשה התחייב משרד האוצר לשלם סובסידיה מלאה לחלב גלמי בהיקף הנגזר מהיקף צריכת השומן (כולל השפעת מבצעי הוזלת החמאה) ומחצית הסובסידיה לחלב הנוסף, המשמש לאספקת מלוא צריכת החלב הכחוש.

למרות עליה צריכת מוצרי חלב לסוגיהם, לא נפתרה בעיה עודפי השומן והם הגיעו להיקף קרוב לזה שנצפה בתחזית המקורית. הגדול במלאי החמאה מסוף ספטמבר 1975 עד לסוף ספטמבר 1976 היה כ-1,410 טון. פרט לכך יוצאו בהפסד משך תשל"ו כ-500 טון

Financial Statement

	1957	1958	1959	1960	1961
Assets	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
Liabilities	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
Equity	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
Income	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
Expenses	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
Net Income	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
Retained Earnings	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
Dividends	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
Capital Gains	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
Losses	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
Net Loss	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

The following table shows the financial statement for the year 1957. The total assets are 100.00, which is equal to the total liabilities and equity. The net income for the year is 100.00, and the net loss is 100.00. The retained earnings are 100.00, and the dividends are 100.00. The capital gains are 100.00, and the losses are 100.00.

The financial statement for the year 1958 shows a total assets of 100.00, total liabilities and equity of 100.00, net income of 100.00, net loss of 100.00, retained earnings of 100.00, dividends of 100.00, capital gains of 100.00, and losses of 100.00.

The financial statement for the year 1959 shows a total assets of 100.00, total liabilities and equity of 100.00, net income of 100.00, net loss of 100.00, retained earnings of 100.00, dividends of 100.00, capital gains of 100.00, and losses of 100.00.

The financial statement for the year 1960 shows a total assets of 100.00, total liabilities and equity of 100.00, net income of 100.00, net loss of 100.00, retained earnings of 100.00, dividends of 100.00, capital gains of 100.00, and losses of 100.00.

The financial statement for the year 1961 shows a total assets of 100.00, total liabilities and equity of 100.00, net income of 100.00, net loss of 100.00, retained earnings of 100.00, dividends of 100.00, capital gains of 100.00, and losses of 100.00.

חמאה וכן נמכרו במבצעי הוזלה עוד כ-190 טון. מכאן שתוספת מלאי החמאה עד סוף אוגוסט 1976 היתה כ-2,100 טון האקוירולנטים ל-54 מליון ליטר חלב. מאידך גיסא יצור החלב המקומי ענה על היקף הצריכה מבחינת חלב כחוש.

עלית המחירים האחרונה ב-2.11.76 גם היא מתונה יחסית ורחוקה מלענות על צרכי צמצום תקציב הסובסידיות. לפי האומדן, צריכה כיום הסובסידיה לליטר חלב להגיע (לאחר מתן הפצוי על יקור מספוא ופצוי התיקרות למחלבות) ל-92 אג' לליטר, ללא החזר מס ערך מוסף ל-104 אג' לליטר כולל החזר מס ערך מוסף.

היקף הסובסידיות לרפת החלב לשנת 1976/7 יהיה כ-570 מליון (בהשוואה לאומדן מקורי של 300 מליון ל"י). זאת בהנחה כי עד אפריל 1977 לא תחול עליה נוספת במחירי מוצרי החלב.

תחזית צריכת החלב לשנת 1977/8

אגף לסקר ויעוץ כלכלי ערך תחזית בקוש למוצרי חלב בשתי אלטרנטיבות:

- א. עלית מחירי מוצרי חלב בשעור נמוך מעלית המדד הכללי.
- ב. עלית מחיר מוצרי חלב בשעור גבוה מעלית המדד הכללי (עד 25%).

האוכלוסייה הצפויה בשנת 1977/8 הינה 3,655 מליון (לעומת כ-3,530 מליון בחש"ו). לא נלקחה בחשבון עליה בהכנסה הריאלית.

תחצאות התחזית

<u>אלטרנטיבה א'</u>	<u>אלטרנטיבה ב'</u>	
700 מליון ליטר	675 מליון ליטר	צריכת חלב גולמי - לפי צריכת חלב כחוש:
615 מליון ליטר	595 מליון ליטר	לפי צריכת שומן :

רמת הצריכה ב-1977/8 הנראית כיום כריאלית הינה לפי אלטרנטיבה א'. היקף צריכת חלב גלמי לפי צריכת שומן ב-1977/8 יהיה לפחות 615 מליון ליטר ולפי חלב כחוש - 700 מליון ליטר. יתכן והצריכה בפועל לפי שומן תהיה עוד יותר גדולה עקב השפעת הגדול בהכנסה הריאלית, למרות הכוונות המוצהרות להקפיה. הפער בין צריכת חלב גלמי לפי שומן לבין צריכת חלב גלמי לפי חלב כחוש הינו לפי התחזית 80-85 מליון ליטר אך יתכן והוא לא יעלה על 65- מליון ליטר, (בדומה לחש"ו).

תיכנון ייצור החלב בשנת 1977/8

כיום ניתן להשיג אבקת חלב ושומן במחירים זולים בחו"ל כתוצאה מהצטברות עודפי יצור בעיקר בארצות השוק המשותף. המחיר הנקוב כיום ליצוא אבקת חלב מהשוק המשותף הוא כ-340 \$ הטון וליצוא חמאה כ-1,000 \$ הטון. מחירים אלו הינם כ-30% מהמחירים הפנימיים בשוק המשותף. כיום מגיע מלאי אבקת חלב בארצות השוק המשותף להיקף של כ-1.4 מליון טון ומלאי חמאה להיקף של כ-400 אלף טון.

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..

... ..
... ..
... ..
... ..

... ..

	<u>... ..</u>	<u>... ..</u>
...
...

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

... ..

... ..
... ..
... ..
... ..

לפי שיקולים כלכליים לטווח קצר כדאי היה היום להקפיא ואפילו לצמצם את יצור החלב וליבא אבקת חלב, גבינות וחמאה. החסכון לגבי כל ליטר חלב (ללא הכללת הוצאות העבוד במחלבות), לאור המחיר החדש לליטר חלב לחקלאי ויקור המספוא הוא לפחות 1.10 ל"י.

הגדלת יצור החלב עד לרמה של אספקת צריכת השומן מביאה גם היא לחסכון ניכר: החלפת 55 מליון ליטר חלב גלמי באבקת חלב תחסוך למשק המדינה כ-66 מליון ל"י. (כשהערך האלטרנטיבי של שומן בחלב מחושב לפי התמורה האפשרית מייצוא).

ברם, לפני שבאים לידי החלטה קיצונית להקפיא את יצור החלב לחלוטין או לצמצמו יש להתחשב בגורמים הבאים:

1. תחזית הפ.א.א. מורה כי מחירי הסחר העולמי של אבקת חלב ושומן יהיו נמוכים עוד כשנתיים, אולם ישנם כבר סימנים המצביעים על האטה בקצב גדול יצור החלב בארצות המפותחות (במערב אירופה עקב הבצורת, בקנדה עקב הטלת מכסות, באוסטרליה עקב ירידת רוחיות). קיימת עתה תכנית של המועצה החקלאית של השוק המשותף להחזיר את מצב שווי המשקל בשוק החלב ע"י נקיטה באמצעים שונים.
 - א. צמצום ההיצע - ע"י הסבת עדרי חלב לעדרי בשר, הטלת היטל על כל ליטר חלב, מתן פרמיה לאי שווק חלב ועוד.
 - ב. הרחבת הבקוש ע"י הטלת היטל על שומן מן הצומח, סיוע לפתוח שווקים ומוצרים, הרחבת היקף שתית חלב במה"ס וכו'.
2. הסחר העולמי במוצרי חלב מהווה רק חלק שולי מסך הייצור. הסחר העולמי באבקת חלב מחורגם לחלב משוחזר ולמעט סחר פנימי בין ארצות השוק המשותף הינו כ-1% מכלל היצור העולמי של חלב. הסחר העולמי בחמאה הינו רק כ-2% מהייצור העולמי. מכאן שמחירי מוצרים אלו רגישים לכל תנודה בהיקף הבקוש וההיצע העולמי.
3. כאמור ישנן תנודות במחירי אבקת חלב ושומן, ולא תמיד היחס בינם לבין גרעינים מיובאים הוא כה נמוך. לדוגמא בשנים 1971-1972 היה מחיר הגרעינים הממוצע כ-60 \$ לטון - כלומר כ-3.7 סנט לליטר חלב. מאידך עלות אבקת חלב וחמאה מיוחסת לליטר חלב גלמי היתה באותן שנים כ-11 סנט. כלומר היחס בין ההוצאה על הגרעינים לליטר חלב רבין ערך יבוא אלטרנטיבי היה 1:3. גם ב-1974 - למרות עליית מחיר הגרעינים הממוצע לסך של 120 \$ הטון (שפרושם כ-7.4 סנט לליטר). היה ערך היבוא האלטרנטיבי של א"ח ושומן מיוחס לליטר חלב גלמי כ-13 סנט - (עקב התיקרות ניכרת של מחירי אבקת חלב רזה) והיחס היה איפוא 1:1.7.
4. הקפאה טוטלית של היקף יצור החלב תפגע בתכניות הפתוח של הרפתות, בעיקר בסקטור המשפחתי, הנמצאות עדיין בשלבי מימושן ותפקידן להגדיל רווחיות הרפתות הקטנות. עם זאת יש מקום לצמצם את קצב הגדול של רפת החלב ולמנוע ככל האפשר השקעות נוספות בבניית רפתות. כמו כן מן הראוי לבחון אפשרות הפסקת יצור

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..

1.
... ..
... ..
... ..
... ..

2.
... ..

3.
... ..

4.
... ..
... ..
... ..

5.
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

6.
... ..
... ..
... ..

החלב ברפתות נחשלות, שלא ניתן לשקמן, ולהציע לחקלאים מקורות הכנסה אלטרנטיביים. כיום יש לפי הערכה כ-1,000 רפתות שוליות שאינן במסגרת תכניות פתוח בהן מיצרים כ-35-30 מליון ליטר חלב לשנה. רובן נמצאות במישור החוף ולא מהוות ענף ייצור בלעדי במשק. הפסקת הייצור בהן תזיל את הרצאות ייצור החלב הכוללות ותחסוך מט"ח למשק הלאומי.

בהתחשב בגורמים הנ"ל ובהתאם למדיניות משרד החקלאות יש לקבוע שמכסת שרוק החלב לשנת 1977/8 תוגדל ב-25 מליון ליטר ותועמד על 615 מליון ליטר. מוצע שלא תשולם סובסידיה כלשהי לחלב גולמי מעבר לרמת מכסה זו אף אם ישמשו בו לצריכה מקומית כיוון שיבוא משלים של אבקת חלב עדיף ויש בו חסכון אבסולוטי במט"ח במחירים הב"ל הנוכחיים.

סיכום והמלצות

1. הצריכה החזויה של חלב גלמי ב-1977/8 הינה 615 מליון ליטר לפי צריכת שומן ו-700 מליון ליטר לפי צריכת חלב כחוש.
2. מומלץ לקבוע את מכסת שרוק החלב בהתאם לצריכת השומן.
3. מומלץ להגדיל ב-25 מליון ליטר את מכסת שרוק החלב לשנת 1977/8 דהיינו עד ל-615 מליון ליטר.
4. מומלץ לא לשלם כל סובסידיה לחלב המשווק מעבר למכסה הנ"ל.

4. ענף ה ל ר

א. ביצי מאכל

1. סיכום

מכסת שרוק ביצי מאכל בשנת 1975/6	1,200	מיליון יחידות
מכסת שרוק ביצי מאכל בשנת 1976/7	1,200	" "
מכסת שרוק ביצי מאכל מוצעת לשנת 1977/8	1,200	" "

2. הייצוא והשווק בשנת תשל"ו

בשנת תשל"ו נמשכה המגמה של גדול ביצור הן מעבר להיקף המכסות והן מעבר להיקף הבקוש המקומי, כפי שניתן לראות כדלקמן:

... ..
... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..
... ..

... ..

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

... ..

... ..

... ..

...
...
...

... ..

... ..
... ..

התפתחות רכוז ושווק (מאורגן) ביצים בשנים תשל"ד-תשל"ו

שעור שנרי תשל"ו/ תשל"ה (%)	תשל"ו	שעור שנרי תשל"ה/ תשל"ו (%)	תשל"ה	תשל"ד	
+ 3.2	3,530.0	+ 2.3	3,421.0	3,345.3	אוכלוסיה (אלפים)
+ 7.2	1,309.5	+14.3	1,221.3	1,068.9	רכוז ביצים (מליוני יחידות)
+ 5.1	1,186.7	+ 7.6	1,129.2	1,049.5	מכירה ביצים בשוק מקומי (מליוני יח')
+ 6.1	1,138.3	+ 7.8	1,072.8	995.5	מזה טריות (מליוני יחידות)
-14.2	48.4	+ 4.4	56.4	54.0	מזה מאסרם (מליוני יחידות) *
+ 1.8	336	+ 5.1	330	314	צריכת ביצים לנפש משווק מאורגן (יח')
	122.8		92.1	19.4	פער בין רכוז ושווק מאורגן (מליוני יח')

מכסת היצור הגלובלית ל-1975/6 היתה 1,200 מליון ביצים ואילו מכסת היצור האינדוידואליות - 1,170 מליון ביצים. גם לשנת 1976/7 נקבעה מכסת יצור גלובלית של 1,200 מליון ביצה. ב-1975/6 רוכזו כ-1,240 מליון ביצים, מהם 183 מליון ביצים מעבר למכסות (בעוד שהפיגור לעומת המכסות הגיע להיקף של 116 מליון יחידות). בתשל"ו רוכזו כאמור כ-1,310 מליון ביצים, ואילו היקף הרכוז המוערך לשנת 1976/7 הינו כ-1,350 מליון ביצים. הגדול בהיקף היצור הביא להצטברות עדפים בהיקף ניכר ולצורך ליצאם או למכרם לתעשית עיבוד ביצים בהפסד. אומדן מועצת הלול לגבי ההוצאות הצפויות ב-1976/7 בגין העדפים הינו כ-84 מליון ל"י. סכום זה מיוחס לעודף אבסולוטי צפוי בסך 165 מליון יח'. כלומר ההוצאה על כל ביצה עודפת הינה כ-0.50 ל"י. ההוצאה במט"ח על 165 מליון יח' עודפות הינה - כ-5.5 מליון \$ המיוחסים ל-36,000 טון מזון מרוכז. למרות הנסיונות לצמצם את מספר האפרוחות להטלה ע"י סגירת מדגרות - לא קטנה כמות האפרוחות שנרכשה בתשל"ו לעומת תשל"ה ויתכן ואפילו גדלה (אין עדיין נתונים סופיים לגבי ספטמבר). הדבר נובע מסתימת הפער שנוצר ברכישת אפרוחות כתוצאה מסגירת המדגרות ע"י קניה מואצת לפני ואחרי הסגירה. עובדה זו מצביעה על אי יעילות אמצעים אדמיניסטרטיביים אלו.

* לא כולל מכירות לתעשייה.

Page 1

Table 1. Summary of the data.

Year	1950	1951	1952	1953	1954	1955
Population (millions)	1,000	1,050	1,100	1,150	1,200	1,250
Area (sq. miles)	3,700,000	3,700,000	3,700,000	3,700,000	3,700,000	3,700,000
Area (sq. miles) (water)	1,000,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000
Area (sq. miles) (land)	2,700,000	2,700,000	2,700,000	2,700,000	2,700,000	2,700,000
Area (sq. miles) (water) + (land)	3,700,000	3,700,000	3,700,000	3,700,000	3,700,000	3,700,000
Area (sq. miles) (water) (land)	1,000,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000
Area (sq. miles) (water) (land)	1,000,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000

The data in Table 1 show that the population of the United States has increased steadily from 1950 to 1955. The area of the United States, both water and land, has remained constant over this period. The area of water is 1,000,000 square miles, and the area of land is 2,700,000 square miles. The total area of the United States is 3,700,000 square miles. The data in Table 1 show that the population of the United States has increased steadily from 1950 to 1955. The area of the United States, both water and land, has remained constant over this period. The area of water is 1,000,000 square miles, and the area of land is 2,700,000 square miles. The total area of the United States is 3,700,000 square miles.

Table 1. Summary of the data.

שוק אפרוחות להטלה לשוק המקומי בשנים 1974/5-1975/6 ותשל"ד-תשל"ו

שעור שנתי תשל"ו תשל"ה (%)	שעור שנתי תשל"ה תשל"ד (%)	תשל"ו *	תשל"ה	תשל"ד	שעור שנתי 1975/6 1974/5 (%)	1975/6	1974/5
+ 2.1	-15.7	4,200.0	4,193.3	4,972.0	+ 12.2	4,647.5	4,138.7
מספר האפרוחות לשוק מקומי (אלפים)							

ההנשרה הכפויה של מטילות זקנות ששעורה גדל בשנים האחרונות גורמת לכך שהיקף היצור גדל מעבר למה שהיה מקובל בשנים עברו, יחסית למספר האפרוחות.

שעור הגדול בצריכה לנפש משוק מאורגן בתשל"ו היה נמוך מזה שבתשל"ה למרות שהמכירות כללו גם מכירת עדפים במחיר מוזל לצה"ל ומסדות חנוך. ברם נתונים אלו לא משקפים את השנויים בצריכה לנפש באופן מדויק עקב הצמצום האפשרי בהיקף השוק הלא מאורגן.

עקרונית שווה השוק הלא מאורגן לרכז הלא מאורגן וכל שנתי בצד אחד של המשואה משפיע על הצד השני. מבחינת העדפים חשוב רק היחס בין היקף הרכז המאורגן לבין היקף השוק המאורגן. לאור העדפים הוחלט באוגוסט 1976 לנקוט בצעדים חמורים שיתחילו להתמש רק בשבועות הקרובים.

ביניהם:

1. שלילת כל הסובסידיות מיצרנים המיצרים מעבר למכסתם האישית.
2. הטלת הפסדי השלוחה על יצור לא מתוכנן.
3. הגברת הפקוח על שוק לא מאורגן.

הצריכה החזויה לשנת 1977/8 הינה כ-1,230 מליון יח*, לעומת 1,186.7 מליון בתשל"ו. למעשה לו היינו מנכים את כמות הביצים שנמכרו במחיר מוזל (פרט לתעשייה) עקב העדפים היינו מגיעים להיקף צריכה נמוך יותר. סביר גם להניח כי בתחילת שנת הכספים הקרובה יהיה במחסנים מלאי ניכר של עדפי ביצים. לכן מוצע לקבוע מכסת יצור של 1,200 מליון ביצים בלבד. כיום קימת אינצאטיבה להגדיל היקף שוק לא מאורגן. הסובסידיה המשולמת כיום אינה גורמת להעדפת השוק הלא מאורגן. הסובסידיה שתגיע לחקלאי בעקבות העלאת המחירים האחרונה ויקור המספוא היא כ-19.3 אג' ליחידה (21.4 אג' בניכוי 2.1 אג' היטל איסום), אך כיום מקבל החקלאי רק 13.6 אג' ליחידה עקב גרעונות המועצה. מאידך הוא משלם למועצת הלול ולסיטונאי כ-7 אג' ולקמעונאי 4.2 אג'; כמכירה לא מאורגנת ישנו גם רווח נוסף הנובע מאי תשלום מע"מ, קבלת תשלום במזומן (ואולי עקיפת מס הכנסה). לפי חשבוננו אם המכירה

* אומדן

UNITED STATES DEPARTMENT OF THE INTERIOR

No.	Name	Sex	Age	Occupation	Address	Date	
						Month	Year
1	John Doe	Male	35	Farmer	123 Main St.	10	1950
2	Jane Smith	Female	28	Teacher	456 Elm St.	11	1951
3	Robert Johnson	Male	42	Engineer	789 Oak St.	12	1952
4	Mary White	Female	30	Nurse	101 Pine St.	1	1953
5	James Brown	Male	25	Student	202 Cedar St.	2	1954

The following information was obtained from the records of the Bureau of Land Management, Department of the Interior, for the period from January 1, 1950, to December 31, 1954. The information is being furnished to you for your information and is not to be used for any other purpose.

The information is being furnished to you for your information and is not to be used for any other purpose. The information is being furnished to you for your information and is not to be used for any other purpose.

APPENDIX

1. Name of person
2. Date of birth
3. Address

The following information was obtained from the records of the Bureau of Land Management, Department of the Interior, for the period from January 1, 1950, to December 31, 1954. The information is being furnished to you for your information and is not to be used for any other purpose.

The information is being furnished to you for your information and is not to be used for any other purpose. The information is being furnished to you for your information and is not to be used for any other purpose.

APPENDIX

מבוצעת ישירות לצרכן, לא מפסיד החקלאי מאום, גם לגבי סובסידיה של 19.3 אג' ליחידה. אם המכירה מבוצעת לקמעונאי הוא מפסיד רק מספר אג' לביצה. ברור כי אם מוטלת עליו הסנקציה שכל חריגה מהמכסה מביאה לשלילת סובסידיה על כלל היצור; הוא ימכור "מהצד" גם אם התמורה תהיה נמוכה יותר, וכל עוד היא מכסה את הוצאות היצור המשתנות לביצה. "עקב אכילס" של חכנון יצור הביצים הוא השוק הלא מאורגן וכל עוד לא יוחמר הפקוח עליו, אין ערך למשטר המכסות.

3. המלצות

- א. מוצע לקבוע מכסה יצור גלובלית של לא יותר מ-1,200 מליון ביצים ולא להגדילה על חשבון אי בצוע.
- ב. יש לערוך רביזיה של המכסות ולבטל מכסות של מגדלים שלא מיצרים מספר שנים ולשריין אותן כרזרבה למשקים נזקקים (גם אם הפרוש - הפקעתן מאלו שרכשו אותן כתוספת מעל ומעבר לתקרה גג שתקבע למשק בודד) יש לפעול לחסול הסחר במכסות.
- ג. יש להמשיך לשלול סובסידיה מביצה לא מתוכננת. את הסנקציה של שלילת הסובסידיה מכלל היצור יש לבחון מחדש במשך השנה לנוכח השפעתה על ממדי השוק הלא מאורגן. המעקב אחר בצוע המכסות יעשה כל 3 חדשים.
- ד. לא תהיה סבולת אזורית בתשלום סובסידיות.
- ה. יש לקבוע מחירי ביצים דיפרנציאליים בעונות השנה השונות, כדי להקטין תנודות ביצור במשך השנה.

ב. שלוחת הבשר בענף הלול.

1. ענף הפטמים

א. סכום

120,000 טון	מכסת שרוק פטמים בשנת 1975/6
120,000 טון	מכסת שרוק פטמים בשנת 1976/7
115,000 טון	רכוז משוער בשנת 1976/7
120,000 טון	מכסת שרוק פטמים מומלצת לשנת 1977/8

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...

Table 1

1. ...
2. ...
3. ...
4. ...
5. ...

Table 2

Table 2

Item	Value
...	100,000
...	100,000
...	100,000
...	100,000

ב. התפתחויות ביצור ושווק בשנת תשל"ו

לוח מספר 1

התפתחות רכוז ושווק פטמים בשנת תשל"ו

שעור שנוי תשל"ו/תשל"ה (%)	תשל"ו (טון)	תשל"ה (טון)	
+10.9	118,062	106,510	רכוז פטמים
			שווק פטמים
+ 0.9	73,160	72,484	אוקטובר-מאי
+20.2	42,757	35,560	יוני-ספטמבר
+ 7.3	115,917	108,044	כל השנה
			להשוואה: שווק בשר בקר קפוא מיובא
+51.6	28,775	18,986	אוקטובר-מאי
+ 6.1	12,387	11,679	יוני-ספטמבר
+34.2	41,162	30,665	כל השנה

שנת תשל"ו היתה שנה בה החמירה בעית עודפי יצור פטמים וגברה תלות הענף בסובסידיות ממשלתיות. בשנת תשל"ו הגיע היקף רכוז פטמים לכ-118 אלף טון בהשוואה לכ-106 אלף טון בתשל"ה. חלק מהגדול בהיקף הרכוז נבע מדחית הוצאת פטמים מהלולים בתחילת המחצית השנייה של השנה. היקף השווק המאורגן בתשל"ו היה כ-115 אלף טון. עיקר הגדול היה בהיקף צריכת פטם קפוא שנמכר במחירים נמוכים יחסית לעלות יצורו. בשנת תשל"ו גדל היקף צריכת פטם קפוא בכ-20 אלף טון וחלקו בשווק במונחי חי היה 42% לעומת 27% בתשל"ה. היקף שווק פטם "חס" ירד ב-13 אלף טון וחלקו בשווק היה 58% לעומת 73% בתשל"ה.

היקף צריכת פטמים היה נתון לתנודות לאורך כל שנת תשל"ו כפי שניתן לראות מלוח מספר 1. זאת בעיקר עקב שנוי יחס המחירים בין בשר פטמים לבין בשר בקר קפוא מיובא. לשנת 1976/7 חולקה מכסת יצור בהיקף של 120 אלף טון. מכסה זו עלתה למעשה על היקף הבקוש המקומי אשר קפא על שמריו ואף ירד קמעה עקב תחרות בשר בקר מיובא. כבר לקראת 15 במרץ 1976, מועד קצוץ הסובסידיות ושנוי מחירי הפטמים, בלטה מגמת הצבור הישראלי להגדיל היקף צריכת בשר בקר קפוא מיובא ע"פ בשר עוף. זאת משני טעמים:

1. מחיריו היחסית נמוכים של בקר בקר קפוא שיובא בעיקר מארצות דרום אמריקה.

2. שפור טיבו של בשר הבקר המיובא.

מיולי 1975 עלה היקף צריכת בשר בקר קפוא מיובא מממוצע חדשי של 2,500 טון לממוצע חדשי של 3,500 טון. במרץ 1976 עלו מחירי הפטם החי ב-30%-25%, מחירי הפטם הקפוא ב-22% ואילו מחירי בשר בקר קפוא עלו בשעור נמוך יותר. אם בסוף 1974 היה יחס מחיר ק"ג בשר קפוא - מחיר ק"ג בשר פרגית שחוט ומרוט 1:2.2, הנה באפריל 1976 היה יחס זה רק 1:1.58. שעורי התיקרות דיפרנציאלים אלו גרמו ל:

1. הגדלת היקף שווק בשר בקר קפוא.

2. אי שנוי בהיקף צריכת פטמים (וירידה בצריכה לנפש) והרחבה ניכרת של שווק פטם קפוא ע"ח פטם חם.

הירידה בצריכת הפטם החם והעדפת הפטם הקפוא גרמו לסתימת משחטות והמתנת עופות בלולים. גם קצב הוצאת הפטם הקפוא מהמחסנים לא השביע רצון רבסרף יוני כבר הצטברו קרוב ל-5,000 טון במחסני מועצת הלול. בסוף יוני 1976 ננקטו הצעדים הבאים:

1. הוזלת הפטם הקפוא ב-2 ל"י לק"ג וספיגת מס ערך מוסף.

2. הוזלת הפטם החי ב-2 ל"י לק"ג. הוזלה זו הצטמצמה ב-70 אג' לק"ג לאחר שבועיים.

3. יקור בשר בקר קפוא ב-3-4 ל"י לק"ג.

עקב ההוזלה הניכרת של מחיר הפטם הקפוא הגיעה הסובסידיה לק"ג שחוט לפני העלאת המחירים האחרונה ב-2 לנובמבר לכ-9.30 ל"י כשמחיר הממוצע לצרכן היה רק 10.20 ל"י הק"ג.

בסוף יולי 1976 שוב הועלו מחירי בשר בקר קפוא ב-3 ל"י הק"ג.

השפעת צעדים אלו, לפי נתוני יולי-אוגוסט 1976, היתה הגדלת היקף שווק פטם חם וקפוא מרמה חדשית ממוצעת של 9,000 טון לרמה חדשית ממוצעת של 10,500-11,000 טון. גם בספטמבר נמשך הגדול בצריכת פטמים, בעיקר פטמים קפואים אשר נרכשו גם למטרות אגירה (מחשש להתיקרותם עם צמצום הסובסידיות). באותם חדשים ירד היקף צריכת בשר בקר מיובא (שנכנס גם למשטר מסוים של קצרב) מממוצע חדשי של 3.8 אלף טון ל-2.6 אלף טון והוא יציב עתה ברמה של 3.1 אלף טון לחודש.

ג. ד י ר ן

היקף הסובסידיה לפטם קפוא לא קוזז במידה משמעותית ועם מחן הפצוי עבור יקור המספוא, היא תגיע לכ-8.30 ל"י לק"ג שחוט שהם כ-68% מהמחיר לצרכן (וזאת מבלי לקחת בחשבון את הפצוי הצפוי למגדל עבור ההתיקרות באפריל-ספטמבר 1976). בשנת חשל"ו הורו מכירות הפטם הקפוא כ-42% מסך השווק במונחי חי. לפי אחוז זה הסובסידיה המשוקללת לכל ק"ג חי הינה כ-2.60 ל"י שהם 28%

מהתמורה ליצרן. כידוע החלו לנקוט לפני כשלוש שנים בשיטת הצמדת מחיר סלוק למחיר המובטח והפנית עדפים למשחטות ולשווק כפטם קפוא, כתחליף לשיטת השלמת המחיר. ההנחה היתה כי הפעלת שיטה זו תמנע זעזועים במחירים, תמנע הוצאה מאוחרת של הערפות מהלולים והעלות לממשלה תהיה קטנה יותר מהעלות הנובעת מהשלמת מחיר כי העוף הקפוא יתפוש רק 20% מסך השווק. (גם לא דובר על סובסידיה כה מסיבית לעוף הקפוא). ברם ההתפתחות היתה קצת שונה מהמתוכנן. הוזלת מחיר הפטם הקפוא, בעיקר עקב לחץ ההסתדרות, הביאה להגדלת חלקו בשווק ל-42% (במונחי חי). היות ומשק הפטמים נמצא במצב של קבולת ומכסה גבוהה יחסית להיקף הבקוש, סלוק העדפים נעשה בתדירות גבוהה והגדלת היקף הסלוק גורמת לעליה תלולה בהוצאות הממשלה, בעיקר כשהפער בין עלות הפטם הקפוא ומחירו לצרכן הוא גדול. הפטם הקפוא מתחרה בעוף החי וגורם לירידה מהירה במחירו ושוב להגדלת היקף הסלוק. מחיר העוף החי לא מהווה כיום כל מכשיר תכנוני היות ולמעשה אין כיום כל השלמת מחיר כי מחיר שוק = מחיר מובטח. גם הטלת קנס בסוף השנה על חריגה מהמכסה אינה אפקטיבית עקב אפשרות השווק הלא מאורגן. בשנת 1975/6 נקבעו מכסות בהיקף של 120 אלף טון והיה בצווע יתר של 18 אלף טון (לעומת אי בצווע של 28 אלף טון) לשנת 1976/7 שוב נקבעה מכסת יצור של 120 אלף טון והיקף הרכוז המשוער יהיה 115 אלף טון בעקבות צמצום היקף ההדגרה. בחדשים הראשונים של שנת 1976/7 בולטת מגמה של הרחבת הוציגה ממכסות מחד והקטנת היקף אי ביצווע מאידך.

הסובסידיה הדיפרנציאלית לפטם קפוא גורמת לעורחים ניכרים. הסבסוד הכבד של הפטם הקפוא חרם (כנוסף לתחרות בשר הבקר הקפוא) לצמצום היקף צריכת בשר הודיים בשוק המקומי ולצורך ליצא את העדפים בתמריץ נוסף על המקובל. סבסוד הפטם הקפוא בצורה כה מסיבית גורם גם לפגיעה במוצרי בעח"י שעלות החלבון שלהם זולה מזו של פטם קפוא הן מבחינה כוללת והן מבחינת מרכיב מט"ח. (לדוגמא - דגי בריכות).

לפי אומדן כ-40% מהפטמים הקפואים נמכרים למוסדות, קבוצים, אולמי חתונות, מסעדות וכו' אשר הבקוש שלהם קשיח למדי והם גם יכולים לעמוד בהעלאת המחיר. לעומת זאת ידוע לפי סקרים כי דווקא השכבות מעוטות ההכנסה, אשר ההסתדרות יוצאה להגנתן, נוטות לצרוך יותר עוף טרי. גם שווק הפטם הקפוא הוא יותר פרובלמטי בעיירות פתוח עקב העדר רשתות שווק מתאימות. יוצא איפוא כי הפנית כל הסובסידיה לפטם קפוא מקפחת אותן יחסית.

היקף הצריכה החזוי של בשר פטמים לשנת 1977/8 מותנה בהעלאה היחסית של מחיר בשר פטמים לעומת מחירי בשרים אחרים. כשיחס מחיר ק"ג בשר קפוא (לגולש) - מחיר פטם קפוא היה 32:1 ויחס מחיר ק"ג בשר קפוא - מחיר ק"ג פטם טרי היה 23:1, הגיע היקף צריכת הפטמים ל-11 אלף טון לחודש או כ-130 אלף טון לגבי כל השנה.

כיום ירד היחס ל-27:1 לגבי פטם קפוא ול-2.0:1 לגבי עוף טרי. במערכת יחסים אלו היקף הצריכה החזרי הינו כ-120 אלף טון. ברם יש להניח כי במשך השנה תצומצם הסובסידיה לפטם קפוא ואז ירד היקף הצריכה החזרי לרמה של כ-115 אלף טון. לדעת המרכז לתכנון חקלאי והתישבותי אין כל הצדקה להמשיך בסובסידיה המפלה הכבדה לפטם הקפוא ויש להורידה לפחות בעוד 3 ל"י הק"ג.

קימת דעה כי כדי להמשיך למכור פטם קפוא בהיקף הנוכחי (ואין לשכוח כי הוקם בזמנו מערך משחטות שעדין ממשיך להתרחב), יש צורך בשמירת פער מחיר בינו לבין העוף הטרי. זאת משום הסתייגותה של עקרת הבית מהעוף הקפוא. למעשה כפי שצויין חלק ניכר ממכירות הפטם הקפוא מיועד לגופים אשר בקושי קשיח למדי. העוף הקפוא נחות בטיבו לעומת העוף הטרי. מוצר ביניים הנשחט בתנאים סניטריים משביעי רצון ולא תנאי השווקים הפתוחים, והעולה בטיבו על העוף הקפוא - הינו הפטם המצונן. היקף שווק הפטם המצונן המקובל מאד בארה"ב והחודר יותר ויותר לארצות מערב אירופה, הצטמצם לאחרונה עקב הסכסוך המסיבי של הפטם הקפוא. יש לבחון מחדש את הדרכים להגברת היקף שווקו כתחליף לעוף הטרי. ראוי גם לציין כי כמעט ולא קיים עתה שווק תחרותי של פטם קפוא ועובדה זו גם היא פוגמת בטיבו. אחת הדרכים לשפור טיב הפטם הקפוא היא שחיטתו במשקל נמוך יותר מהמקובל. הורדת גיל השווק גם מביאה לחסכון במזון ולשפור נצולת המזון. יש מקום לשקול איפוא מתן סובסידיה גבוהה יותר לעוף הקטן תוך בדיקת נכונות המשחטות לקלוט יותר עופות מבחינת כושר קבולן.

ד. המלצות

1. יש להקפוא מכסת יצור פטמים בהיקף של 120 אלף טון ולא להוסיף כיום מכסות על חשבון אי בצוע.
2. יש לשקול מחדש שמוש בהשלמת מחיר כמכשיר תכנוני כדי לאפשר אכיפת מכסות, במקביל לצמצום הסובסידיה לפטם הקפוא.
3. יש לשקול מתן סובסידיה גבוהה יותר לפטם הקטן כדי להמריץ שווק עופות קטנים.
4. יש להעדיף שווק תחרותי של הפטם הקפוא או המצונן ע"י משחטות כדי לשפר טיבו.
5. יש לבחון מחדש הגברת היקף שווק פטם מצונן כתחליף לפטם ה"חם".
6. קירוב מחירי הפטמים לצרכן לעלותם הריאלית, מחייבת שמירת פער המחירים הקיים בין בשר פטמים לבשר בקר קפוא מירבא.
7. רצוי כי תכנון יבוא בשר בקר קפוא יעשה בתאום עם משרד החקלאות. קביעת המחירים של סוגי הבשרים השונים תעשה ע"י רשות אחת.

5. ע נ פ ה ה ר ד י י ם

א. סיכום

מכסת שווק הודיים בשנת 1975/6	40,000 טון
מכסת שווק הודיים בשנת 1976/7	40,000 טון
מכסת שווק הודיים מומלצת לשנת 1977/8	40,000 טון

ב. ד י ר ן

גם ענף ההודיים סבל בשנת השל"ו ממשבר עודפי יצור. מצבו היחסי הורע עוד יותר כי הוא לא זכה לסבסוד הכבד של הפטם הקפוא. לפי אומדן ירד היקף הצריכה המקומית משך מחצית השנה האחרונה ב-2,000-1,500 טון. עיקר המשבר חל בחדשים אפריל-מאי. ענף ההודיים סבל גם מתחרות בשר הבקר המיובא המשמש ח"ג מתחרה בתעשיית הנקניק והחל מיוני 1976 גם מתחרות הפטם הזול. בעוד שבחדשים יולי-ספטמבר חלה התאוששות ניכרת בצריכת הפטמים, הנה לא ניכרה כל התאוששות בצריכת ההודיים. מאידך גדל היקף קליטת ההודיים ליצוא בעקבות הנהגת תמריץ נוסף למקובל, בתחילה 2 ל"י ל-\$ ועתה 1.5 ל"י ל-\$.

לפי מערכת יחסי המחירים הקימים יגיע היקף צריכת ההודיים בשוק המקומי בשנת 1977/8 ל-30-28 אלף טון, הזמנות התעשייה ליצוא הינן בהיקף של כ-11 אלפים טון והסך הכל מקביל להיקף המכסה של שנת 1976/7. בשלב הנוכחי אין לעודד הגדלת היקף הייצור ליצוא מעבר למכסת השווק הקימת. נראה כי דווקא בתחום שווק בשר הודו יש מקום להרחבת היקף השווק ע"י הגדלת מגוון מוצרי משחטות בצורה מצוננת או קפואה. יש לחמוך במוצרים אלו ע"ח הקצוץ בסובסידיה לפטם הקפוא.

ג. ה מ ל צ ו ת

1. יש להקפיא את מכסת שווק הודיים ברמה של 40 אלף טון ולא להוסיף מכסות ע"ח אי בצוע, גם למטרות יצוא.

2. יש לבחון אפשרות לעודד שווק מוצרי בשר הודו ע"י משחטות כנגד קצוץ בסובסידיה לפטם הקפוא.

התפתחות רכוז ושווק פטמים והודיים בתשל"ה ותשל"ו

מכירות	הודיים (טון)						פטמים (טון)						מכירות		
	בשר קפוא (טון)		ט"ה שווק		רכוז		מזה שחוט		מזה טרי		ט"ה שווק			רכוז	
תשל"ו	תשל"ה	תשל"ו	תשל"ה	תשל"ו	תשל"ה	תשל"ו	תשל"ה	תשל"ו	תשל"ה	תשל"ו	תשל"ה	תשל"ו	תשל"ה	תשל"ו	תשל"ה
4,409	2,564	2,930	3,108	2,993	3,150	3,302	1,160	5,338	8,992	8,640	10,152	9,284	10,520	אוקטובר	
3,476	1,936	3,514	3,221	3,512	3,730	3,497	1,382	5,667	7,438	9,164	8,820	9,703	9,100	נובמבר	
3,695	2,206	2,909	3,850	2,593	3,630	4,045	1,330	5,949	8,615	9,994	9,945	10,753	10,720	דצמבר	
3,313	2,505	2,487	3,633	2,359	3,560	3,417	2,080	5,433	7,782	8,850	9,862	9,861	10,060	ינואר	
3,233	2,366	3,646	2,601	3,424	2,650	4,029	2,190	5,464	5,661	9,493	7,851	9,379	6,600	פברואר	
3,777	2,962	3,125	3,289	2,901	3,130	4,237	3,659	5,756	6,115	9,993	9,774	9,078	7,660	מרץ	
3,232	2,571	2,446	3,001	2,709	2,554	2,978	2,634	5,242	5,566	8,220	8,200	8,585	7,899	אפריל	
3,640	1,876	3,579	2,955	4,244	3,041	3,445	2,629	5,361	5,251	8,806	7,880	9,825	8,077	מאי	
3,056	2,354	2,443	3,275	3,414	3,579	4,096	2,656	5,266	5,702	9,362	8,358	10,405	8,969	יוני	
2,471	2,785	2,519	2,572	3,550	2,819	4,790	2,941	5,449	5,599	10,239	8,540	10,529	8,760	יולי	
3,250	3,309	3,891	3,550	4,874	3,561	5,303	3,614	6,081	5,923	11,384	9,537	10,958	9,011	אוגוסט	
3,610	3,231	*2,833	2,404	3,264	2,371	6,163	2,856	5,609	6,269	11,772	9,125	9,629	9,134	ספטמבר	
41,162	30,665	36,322	37,459	39,837	37,775	49,302	29,131	66,615	78,913	115,917	108,044	117,989	106,510	שעור שנתי תשל"ו תשל"ה	
+ 34.2%	- 3.0%	+ 5.5%	+69.2%	-15.6%	+ 7.3%	+10.8%									

* אומדן

הערות: 1. הנתונים על שווק הודיים כוללים גם מכירות ליצוא. אין הפרדה חדשה בין מכירות לשוק מקומי ומכירות ליצוא, ואין הפרדה בין שווק כשחוט וטרי.

2. הנתונים על מכירות בשר קפוא הם נחוני מסו"ת במונחי נטר (ללא משקל אריזה) וכולל קניות משרד הבטחון.

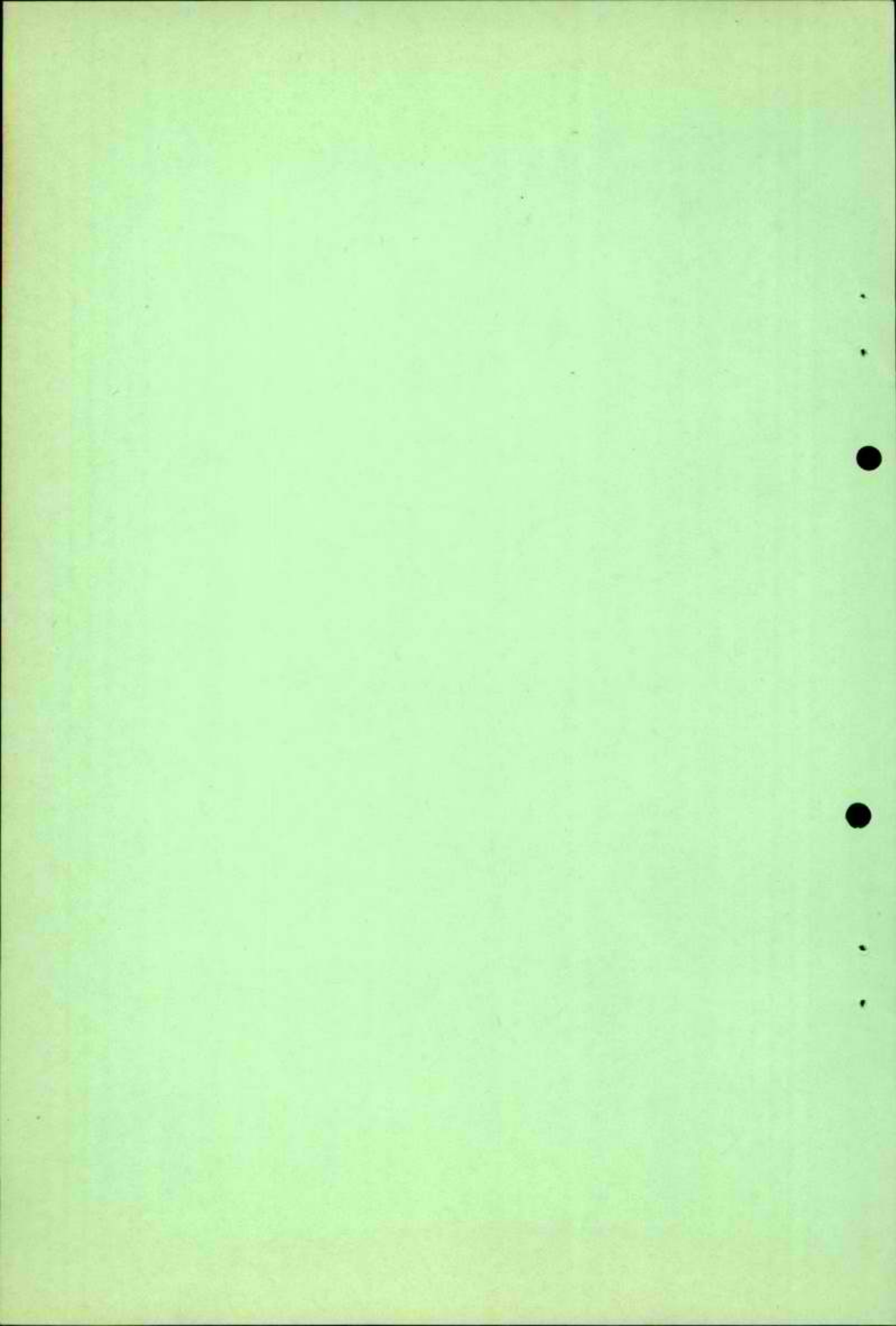
חנועת מלאי פטמים והודיים בחשל"ו (במונח מעובד)

חודש	פטמים (טו"ן)				הודיים (טו"ן)			
	נכנס למלאי	יצא מהמלאי	נשאר נטו	מלאי סופי	נכנס למלאי	יצא מהמלאי	נשאר נטו	מלאי סופי
אוקטובר	2,906	2,432	474	2,307	160	108	52	743
נובמבר	2,972	2,575	397	2,704	49	51	- 2	741
דצמבר	3,405	2,979	426	3,130	39	302	-362	478
ינואר	3,261	2,516	745	3,875	—	107	-107	371
פברואר	2,883	2,967	- 84	3,791	—	185	-185	186
מרץ	2,446	3,120	-674	3,117	—	185	-186	—
אפריל	2,461	2,193	263	3,385	220	—	220	220
מאי	3,287	2,537	750	4,135	554	—	554	774
יוני	3,784	3,016	768	4,903	1,019	200	819	1,593
יולי	3,741	3,527	214	5,117	1,050	53	997	2,590
אוגוסט	3,591	3,905	-314	4,803	843	29	819	3,409
ספטמבר	2,960	4,538	-1,578	3,225	359	126	233	3,642

מקור: מועצת הלול

Annual Report of the Board of Directors

Item	1950-1951				1949-1950			
	Actual	Budget	Variance	%	Actual	Budget	Variance	%
Operating	5,000	5,000	0	100	4,800	4,800	0	100
Interest	500	500	0	100	450	450	0	100
Income	5,500	5,500	0	100	5,250	5,250	0	100
Expenses	5,500	5,500	0	100	5,250	5,250	0	100
Net Income	0	0	0	0	0	0	0	0
Assets	100,000	100,000	0	100	95,000	95,000	0	100
Liabilities	100,000	100,000	0	100	95,000	95,000	0	100
Equity	0	0	0	0	0	0	0	0

המרכז לתכנון ולפיתוח
חקלאי והתישבותי

המדען הראשי

שרות ההדרכה והמקצוע

מנהל המחקר החקלאי

מערך לתכנון רב-שנתי של המחקר

והפיתוח של בעלי-חיים בישראל

(סיוטא לדיונים פנימיים)

המרכז לתכנון ולפיתוח
חקלאי והתישבותי

המדען הראשי

שרות ההדרכה והמקצוע

מנהל המחקר החקלאי

מערך לתכנון רב-שנתי של המחקר

והפיתוח של בעלי-חיים בישראל

(טיוטא לדיונים פנימיים)

למה לתכנן ?

1. הנחות ייסוד:

א. חפוקות מו"פ חקלאי הנן מרכיב ראשי מבין חשומות פיתוח ארוך טווח של החקלאות.

ב. יעודו הראשי של מערך המו"פ החקלאי בישראל הנו קידום החקלאות בישראל, כאשר הקידום מוגדר ונמדד בהשגת יעדים לאומיים בחחום החקלאות.

ג. "גידול פרא" של מוסדות המו"פ החקלאי, ללא כוון ועל פי חוקי גידול פנימיים יסיט את פעילות המו"פ לעבר יעדים בעלי מתאם נמוך, חסרי מתאם או אף בעלי מתאם שלילי עם היעד המרכזי לעיל.

מסקנה: יש לכוון ולתכנן את המו"פ החקלאי בישראל על-מנת להגדיל את יעילותו ותועלתו לקידום החקלאות.

צריך לתכנן את המו"פ החקלאי בישראל

2. תכנון ניהון להגדרה כהצעה להשגת מטרה נתונה באמצעים

המוגבלים שברשותינו. הפרוש האופרטיבי לנושא הנוכחי הנו בחירה, ע"י שיטה כל שהיא, בין נושאים (פרויקטים) המתחרים על משאבים (חקציב, כ"א מדעי ותשתית פיזית) מוגבלים. במילים אחרות, התכנון מנסה להקצות את המשאבים בצורה אופטי-מלית ככל האפשר מנקודת ראות של השגת יעדים.

3. תחום האופטימיזציה

כאשר מדובר בהקצאה אופטימלית נשאלת השאלה מה הוא תחום הפעילויות שעליו תעשה האופטימיזציה ? לכל המדינה ? לכל החקלאות ? לכל ענפי בעלי-החיים כחטיבה אחת ? או לכל ענף בנפרד ?

אנו נתחום עצמנו לאופטימיזציה של משאבי המו"פ לבע"ח כחטיבה אחת. מכאן, כי כל המרכיבים שמחוץ לתחום המוגדר יהוו עבורנו משתנים אקסוגניים. משמעות ההחלטה כי תהיה תחרות בין הצעות מו"פ של ענפי בע"ח שונים.

SECRET

SECRET
CONFIDENTIAL

1. The purpose of this document is to provide information regarding the activities of the organization in the field of international relations. The organization is committed to the promotion of peace and stability in the world.

2. The organization has been active in various countries, including the United States, Europe, and Asia. It has established a network of contacts and has been instrumental in the development of international relations.

3. The organization has been successful in its efforts to promote peace and stability. It has been instrumental in the development of international relations and has been successful in its efforts to promote peace and stability.

4. The organization has been successful in its efforts to promote peace and stability. It has been instrumental in the development of international relations and has been successful in its efforts to promote peace and stability.

כיצד נתכנן ?

4. תכנון נתן לחלוקה לשתי רמות:
- א. רמה אחת שתכונה תכנון על פי מיטב האינטואיציה המלומדת.
בה מומחה אחד או צוות מומחים מדרג את הנושאים ומחליט על סל מועדף על בסיס של נסיון אישי או קבוצתי, הבא לידי ביטוי בהחלפת דעות במספר פגישות מצומצם, תכנון לפי מיטב האינטואיציה המלומדת
- ב. רמה שניה שנקרא לה תכנון מתודי מאופינה בשימוש ססטמטי ואנליטי במידע כמותי רחב היקף, הוך הפעלת שיטות השואה ודרוג בעלות חוקים מוגדרים הנתנים להפעלה חוזרת ולבקרה אוביקטיבית ודציונלית, תכנון מתודי
5. לשיטת "מיטב האינטואיציה" שני יתרונות חשובים: פשטות והפקח מירב החועלת מנסיון אישי מצטבר. אבל, בנושא מאד מורכב (כגון המו"פ החקלאי) כאשר המורכבות כרוכה במספר רב של אלטרנטיבות משמעותיות, המבוססות על מספר קריטריונים, שהערכתם מחיבת שליטה בכמות רבה מאד של מידע אינטרדיסציפלינרי מגוון, אנו מגיעים למצב שבו אין ביכולתו של המומחה, (אפילו הוא החכם והמנוסה ביותר) לשקול את כל הגורמים הדלוונטיים בזיזה, לנתחם בתהליך אנליטי ולהגיע למסקנות המאפשרות בקרה מסודרת ומחירה. לכן, תכנון על פי מיטב האינטואיציה במצבים אלו גדולים סיכוייו לגרום לאימוץ אלטרנטיבות תכנון שאינן קרובות לאופטימליות.
6. מול יתרונותיו המשמעותיים של תכנון מתודי (על תכנון לפי מיטב האינטואיציה) עומדים קשיי תפעולו. דהיינו, הצורך במסגרת ארגונית מורכבת המסוגלת לעסוק בצורה מהימנה באיסוף, מיון וניתוח נתונים מאד רבים ומורכבים וגזירת מסקנות מתוכם. ככלל, כאשר הנזק הצפוי מבחירת אלטרנטיבות גרועות הנו מספיק גבוה, אזי אין מנוס מבנית והפעלת מערך ארגוני יעיל לתכנון מתודי.
7. דוגמא: הבטחת מלאי תקין בקיוסק קטן בפנינת החרוב יכולה להעשות ללא טעויות חמורות ע"י המוכר בשתי הדקות האחרונות לפני סגירת הקיוסק כשהוא רושם על קופסאח הסיגריות את המצרכים דורשי חידוש המלאי. השגת אותו היעד, דהיינו מלאי מספיק על אצטבאות

המכירה בחנות כל-בו גדולה אינו יכול להעשות ללא מערך חכנון מיוחד שבדרך כלל יכולו בתוכו הפעלה מחשב בזמן אמיתי (במהלך המכירות).

8. מצבו הכלכלי הגרוע של משק המדינה המביא להגבלה דרסטית של משאבי המו"פ; ומורכבותו של ענף בע"ח ושל המו"פ הקשור בו וגודל הוצק/הוצעלה של החלמות הכוונת לא נכתבות עלול להיות גבוה מאוד, כל אלו מחייבים להתעיל לאלטר חכנון מתודי ולא להסתפק ב"מיטב האינטואיציה".

מחירי המספוא המאמרים

9. גורם מיוחד כענף בע"ח המצטרף לשאר השיקולים בהחלטה על חכנון מתודי של מו"פ הקלאי הנו העליה הבלתי פורקת (למרות שלא כאורה אחידה זו אפילו הומוגנית) של מחירי המספוא. כל עוד נמשך קצב הרבייה הבלתי ממוקד כמין האנוסי, שאינו מלווה בקצב דומה של עליה, כייצור הסזון, תהיה התחרות על מקורות מזון והיט כין האדם ובע"ח החקלאיים וייגרל הזיהום שמקורו בהפרשות בע"ח. סגמת זו מעמידה חלקים תולכים וגורמים של ענף בע"ח בפני בעיה קיום קריטית וחבוא, קרוב לוודאי, לשינויים תרמיים למת בהיקף (צימצום) וכמבנה (יהסי השלוחות השונות) הענף. שינויים אלו, אם לא יהיו תורמים ומלווים בחכנון "מרסן" ומכוון, יגרמו למספרים המורחים במספרים המייצר (במידות החקלאיים שמקור פרוסתם יפגע) ובמקטור הצרכני, דהיינו רוב האוכלוסיה אשר אספקת החלבון מן החי שבמזונה תפגע,

בעיה מס. 1:
מחירי
מספוא
מאמרים

10. שתי עובדות מחזקות ומקרבות את המשבר (זאת בנוסף למצב הכלכלי המעורר):

- א. מרבית המספוא הנצרך ע"י בע"ח החקלאיים בארץ הוא מיובא ונקנה במסבט זר שאינו כנמצא (מעל ל- 2000 מיליון ל"י ב- 1975).
- ב. האזרח הישראלי הממוצע אוכל כמות חלבון כפולה מהנדרשת לקיומו התקין. לכן, צמצום, אפילו קיצוני, לא יכול להחשב כפגיעה במערך חירוני, מהכחינה התזונתית - בריאותית, אפילו משמעות הצמצום תהיה פגיעה חמורה באיכות החיים

המזכר
מתקרב

הסוביקטיביות ע"י פגיעה בגוון של מזונות מועדף על ידי הצרכנים (ראה ציון בנספח ג').

11. למעשה המשבר נבר בפחח כי לא רחוק היום בו השיקול שבין קניית מספוא מול, נניח, חומר גלם לתעשייה חשובה, יביא להכרעה נגד המספוא וההקצבות לרכישתו יקוצצו. כל זה עלול לקרות, אפילו ניקח בחשבון את חומרת ההשלכות השליליות של קיצוץ שכזה, על אותם חלקים של ההתישבות שהשקיעו סכומים ענקיים בענפי החי ואשר מקור פרנסתם יפגע.

יש פתרונות פוטנציאליים

12. למזלנו, קימות בפוטנציה אלטרנטיבות למרכיב המספוא המיובא, אלו כוללות הזנה בזבלים, אשפה, מוצרי שופכין, מרעה, מוצרי לואי של החקלאות ושל תעשיית המזון. מימוש הפוטנציאל כרוך בכעיות והמו"פ החקלאי הוא האמצעי החשוב ביותר וחסר התחליף לפתרון. לכן, חובתינו היא לקיים מו"פ (במובן הרחב הכולל העברת טכנולוגיה והתאמתה לחנאי ייצור) בעל ראייה רחוקה, חליתית ורב-עוצמה שיקדם את פני הרעה, ומעז (עלית מחירי המספוא) יוציא מתוק (אי-תלות ביבוא).

המוצא:
פסולות
ומוצרי לואי
מקומיים

מטרת המסמך

13. המסמך הנוכחי מעלה הצעה אופרטיבית למערך ארגוני ומחודי לתכנון מו"פ בעלי-החיים בישראל שיוכל לספק את החסומות-חפוקות של חללין התכנון הכוללות תחזיות למיניהן, יעדי-על של החקלאות, הסריטי עתיד של ענף בעלי-החיים, צרכים הנגזרים מתוך התסריטים, הזדמנויות לפתרונות בעזרת מו"פ ובסופו של דבר רשימה של פרויקטי מו"פ מועדפים המדורגים לפי התועלת הצפויה מהם.

מימד הזמן

14. מימד הזמן הנו מרכיב מרכזי וחיוני בתכנון. (לפרוט יתר של הדיון במרכיב זה ראה נספח א). נגדיר את משך הזמן מיום החללת פרויקט מו"פ ועד לנשיאת הפרי המסחרי כזמן התגובה.

תכנון
לסווחים
שונים

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

1. The first part of the book is devoted to a general introduction to the subject of the history of the United States. It covers the period from the discovery of the continent to the present time. The author discusses the various factors which have influenced the development of the country, such as geography, climate, and the character of the people. He also touches upon the political and social changes which have taken place during the course of the nation's history.

2. The second part of the book is devoted to a detailed study of the early years of the United States. It begins with the first settlement of the continent by the Europeans, and follows the progress of the colonies towards independence. The author examines the various causes which led to the American Revolution, and discusses the course of the war and its consequences. He also touches upon the early years of the new nation, and the efforts which were made to establish a stable government.

3. The third part of the book is devoted to a study of the middle years of the United States. It covers the period from the end of the Revolutionary War to the beginning of the Civil War. The author discusses the various factors which influenced the development of the country during this period, such as the growth of the economy, the expansion of the territory, and the rise of sectionalism. He also touches upon the various political and social changes which took place during this time.

4. The fourth part of the book is devoted to a study of the late years of the United States. It covers the period from the beginning of the Civil War to the present time. The author discusses the various factors which influenced the development of the country during this period, such as the Civil War, the Reconstruction, and the rise of the industrial revolution. He also touches upon the various political and social changes which have taken place during this time.

אח טווחי התכנון של פעילות מו"פ, בהתיחס לזמן התגובה, נחלק לשלוש קטגוריות:

- א. טווח קצר, נניח 5 שנים, בקטגוריה זו יפלו בעיקר פתרונות לבעיות אקטואליות "בוערות" שלא נחזו בתכנון לטווח הארוך יותר. לדוגמא: הופעת מחלות או מזיקים חדשים, או שינויים דרסטיים בלחי צפויים במחירים בעקב משברים בין-לאומיים.
- ב. טווח בינוני, 5-15 שנים, זה הוא פרק זמן מספיק ארוך כדי לאפשר למו"פ לשאת פרי ומאידך לתחזיות בחחום זה עדין יכולה להיות רמת ודאות סבירה. לכן רוב פעילות המו"פ חיפול בטווח זה.
- ג. הטווח הארוך, מעל 15 שנים, פה נמצא בעיקר פרויקטי מחקר ולא פרויקטי פיתוח וחלקם היחסי בהקצאות הכספיות למו"פ הנו קטן. עם זאת אסור לשכוח כי מחקר לטווח ארוך הוא הקובע במידה מירבית את כוון ואיכות המו"פ. הקצאות קטנות למחקר היום, הן הזרע לעצים הגדולים של העתיד.

העוסקים במלאכת התכנון

15. מערך חכנון המו"פ החקלאי יהיה בסמכות המשותפת של המדען הראשי ומנהל המרכז לתכנון ופיתוח חקלאי והתישבותי.
16. הצוות שינווט את פעילות התכנון ויופקד בפועל על הפעלת מערכת התכנון יהיה מורכב מרביעיה מובילה:
 - א. נציג מנהל המחקר וראש הצוות - רם מואב.
 - ב. נציג המרכז לתכנון ואחראי על ההיבטים הכלכליים - אהרן פרחיה.
 - ג. נציג המדען הראשי ואחראי על ההדרכה וניחוח מערכות משולבות - יורם פורת.
 - ד. נציג שרות ההדרכה ואחראי על ההיבטים המקצועיים-חקלאיים - יעקב קלי.

צוות
ניווט

1. Introduction

2. Methodology

3. Results

4. Discussion

References

1. Smith, J. (2001). The impact of...

2. Jones, A. (2003). A study on...

3. Brown, C. (2005). Research in...

4. White, D. (2007). The role of...

5. Black, E. (2009). An analysis of...

6. Green, F. (2011). The effects of...

17. מלאכת התכנון גומה תעשה על ידי צוותי עבודה מארבעה קטגוריות:

- א. צוותים ענפיים - הנהלות ענפי בע"ח.
- ב. חאי תכנון בע"ח.
- ג. צוותים דיסציפלינריים.
- ד. ועדות לשיפוט מדעי.

צוותי
תכנון

18. בהמשך המסמך יפורטו הצעות לתהליכי העבודה, תשומות ותפוקות, סמכויות, פעילויות וזרימת אינפורמציה בתוך המערך ועם גופים חיצוניים.

תהליך התכנון
=====

תשומות - תפוקות

19. ציור 1 ע' 11, מציג חרשים זרימה סכמטי של פעילויות התכנון על תשומותיו, שלביו הראשיים ותפוקותיו הישירות. כמתואר בחרשים, מכיל התהליך 14 חוליות, כל אחת נחנת להצגה כמסמך. (התוכניות הרב-שנתיות למוסדות המחקר, אינן חלק מתהליך התכנון הכולל אלא שלב נוסף הנקבע בתהליכים ומסגרות אחרים. כל זרימת ההיזון - החוזר המרוכה בתהליך התכנון לא צוינה כדי למנוע סיבוך גרפי ולא משום חשיבות נחותה).

שלבי
התכנון

20. תחילת תהליך התכנון בתחזיות למיניהן המהוות תשומות הכרחיות לכל יתר חוליות התכנון. התחזית הטכנולוגית-מדעית תופשת עמדת יוקרה מיוחדת בין התחזיות בשל תרומתה הפוטנציאלית החשובה לשאר התחזיות ובמיוחד לסל "ההזדמנויות" שמקורן בחידושים מדעיים וטכנולוגיים.

תחזיות
ויעדים

21. נקודת פתיחה שונה, שהיא כחלקה בלתי-חלויה בתחזיות כמובן הצר, הנה מסמך יעדי-העל של החקלאות בישראל בהקשר של בע"ח.

22. "בישול" היעדים והתחזיות (גורמי סביבה עתידיים), במיוחד ה"הזדמנויות" שמקורן בחידושים מדעיים וטכנולוגיים צפויים, יוצר חסריטי עתיד מועדפים. תוספת התואר "מועדפים" הנה בעלת משמעות רבה, כי היא באה לציין גישה אקטיבית מכוונת לראיית העתיד, (ראה הרחבה בנספח ב'). מתוך החסריטים נגזור צרכים שאפשר לספקם על-ידי תפוקות המו"פ, הן ההזדמנויות הנגזרות מתוך התחזית טכנולוגית-מדעית.

חסריטים
מועדפים

23. עימות הצרכים עם ההזדמנויות הנו הבסיס המסודי ליצירת רשימה של נושאי מו"פ ברי-תועלת (חוליה 7 בציור 1), דהיינו נושאים המנצלים את החידושים המדעיים והטכנולוגיים כדי להשיג 'עתיד' טוב יותר בהתאם לתכנון.

עימות
הצרכים עם
ההזדמנויות

24. העובדה שהצעה לפרויקט נראית כברת-תועלת אינה מספקת כדי לאשר את הפרויקט. זאת משום שהמשאבים למו"פ הנם מוגדלים ביותר ואינם מאפשרים לבצע את כל ההצעות. לכן, הכרחי לדרג את ההצעות לפי מידת התועלת הצפויה מתפוקתם לאשר ולהבטיח פעילות באותם פרויקטים שהם ברי-תועלת הגבוהה ביותר ולכן הוגדרו כמועדפים (סעיף 10, ציור 1).

פרויקטים
מועדפים

25. התועלת הנחזית ממרבית פרויקטי המו"פ הנה פונקציה רב-משתנית שאינה נתנת לנסוח ופתרון מדויקים. לכן, את דרוג הפרויקטים נעשה בעזרת קריטריונים. נתן להגדיר את הקריטריונים כמשתנים (תכונות) הקשורות בכל הצעה לפרויקט ולהם מתאם גבוה עם התועלת. הקריטריונים הראשיים הנם (לפרוט יתר ראה נספח ג'):

קריטריונים
לדרוג
פרויקטי
מו"פ

א. ערך כלכלי הנו מדד מוסכם לתועלת הכלכלית (ביחידות כסף) הצפויה מיישום מלא של פרויקט מו"פ שהצליח במלואו.

ב. זמינות לכש ידע חו"ל הנו מדד לסיכוי כי הידע הנדרש ייוצר בחו"ל ויהיה זמין ליישום בארץ בלוח זמנים נדרש.

ג. יכולת מו"פ קימת הנו מדד ליכולת המימוש של הפרויקט המופ"י המורכב מתשתית פיזית ואנושית.

- ד. תרומה לקיום ופיתוח יכולת מו"פ בנוסף לתועלת הישירה הצפויה מהפרויקט.
- ה. סבירות הצלחת הפרויקט בלוח זמנים נדרש.
- ו. שיקולים מיוחדים. קריטריון זה הנו אגריגט של כל הקריטריונים שלא נכללו בחמשת הקודמים, כגון: שיקולים בטחוניים, התישבותיים, חברתיים, מדיניות חוץ, שמירה על איכות חיים, ענין של החוקר וכ"ו.

שיטה לדרוג ההצעות על פי הקריטריונים

26. התועלת הנה, כפי שצוין, פונקציה מורכבת של כל הקריטריונים לכן אין נוסחא פשוטה שלתוכה אפשר להכניס את ציוני כל הקריטריונים ולקבל 'אוטומטית' דרוג כוללני של ההצעות. יצירת ציון אחד לכל הצעה ע"י שיקלול כל הקריטריונים הנו אפשרות לא טובה בשל השוני הגדול בחכונות האופי הנמדדות על ידי הקריטריונים ובהעדר שיטה אובייקטיבית ומשמעותית פשוטה למחן המשקלות. ניתן, אבל, לאמץ שיטה אלטרנטיבית של חלוקה למחלקות בדרגת העדפה שונה לפי פרופילים של ציוני הקריטריונים הבודדים, כאשר יחסי הדרגה דומיננטית בין הקריטריונים משמשים להקטנה רבתי של מספר צרופי הציונים (הפרופילים) הרלוונטיים לדרוג. בנוסף דוהצורך המלווה לנספח מוצגת השיטה שהיא שיטה אובייקטיבית הנחנת להפעלה, חלקית לפחות, במחשב.

מנגנון לתכנון

27. לתהליך התכנון המתודי מספר שלבים רב חקשורים ביניהם בקשרים חזקים של היזון-חוזר והדורשים שיתוף פעולה וזרימת אינפורמציה באופן סדיר בין מומחים רבים במספר דיסציפלינות. לכן, הנאי הכרחי להצלחת התהליך הנו קיום מנגנון ארגוני "מזמן היטב", שבו חלוקת סמכויות וחובות ברורה וסדרי עבודה קשורים ומוגדרים היטב, כולל לו"ז קבוע.

מסגרת
ארגונית
לתכנון

28. ציור 2* מציג הצעה ארגונית מפורטת למנגנון העוסקים במלאכת התכנון. כולל יחסי הרכיב שביניהם. מרכיביו הראשיים של המערך הנם:

* ראה עמוד 12

- א. תאי תכנון. אלו גופים קיימים באגף לתכנון כולל של המרכז לתכנון חקלאי שהרכבם המקובל הנו: יו"ר - מנהל האגף לתכנון כולל; רפרנט ענפי - כלכלן מהאגף לתכנון כולל; מנהל המחלקה המתאימה בשה"ס, נציג החקלאים, מנהל מועצה הייצור, חוקר של מנהל המחקר החקלאי ונציגי אנפים אחרים במרכז לתכנון. תפקיד תאי התכנון, בהקשר הנוכחי, הוא לספק את מימד הכלכלי והראיה הכוללת של הענף בהקשר של ההתפתחות הכוללת של החקלאות.
- ב. צוותי תכנון ענפיים. את תפקיד תכנון המו"פ הענפי ימלאו הנהלות הענף כשהן מחוזקות בחברים של תאי התכנון המקבילים.
- ג. צוותים מקצועיים. ששה צוותים מקצועיים ישרתו את המתכננים והם: וטרנריה; מיכון מכניים וחברה; אקולוגיה ומיחזור; מזון לבע"ח; טכנולוגיה מזון; ושוק. צוותים אלו יטפלו בבעיות השיכות לכלל בע"ח ולא לכל ענף בנפרד ויהיו מבוססים במידת האפשר על צוותים קיימים.
- ד. ועדת שיפוט מחקר. ועדת השיפוט בע"ח של מנהל המחקר תספק את המימד של העומק והסבירות המדעית למערך כולו.
- ה. צוות מנווט. האחריות בפועל על הפעילות התקינה של מערך התכנון, פירסום, הפצת והסכרת תפוקותיו תיפול על הצוות המנווט שבראשו תעמוד הרביעיה הפעילה כפי שפורט מוקדם יותר וחברים בו יו"רי תאי התכנון, והצוותים הענפיים והמקצועיים. צוות זה יהיה אחראי, בעיקר, על הבטחת זרימת מידע בין קבוצות העבודה, סיגנון עבודה אחיד וראיה כוללת שתבטיח מירב שיתוף הפעולה ואינטראקציות ומניעה סתירות פנימיות בין מסקנות הצוותים השונים.
- ו. מועצה מכוונת. המועצה המכוונת תהווה את הסמכות הציבורית - מקצועית העליונה למחן גושפנקא לתכנון מו"פ בעלי-חיים, אפשר אולי לחשוב על שני הרכבים פורמליים שונים למועצה שהם בעלי מידה רבה של חפיפה. האחד יטפל בתכנון החקלאי הכולל בטווח הארוך והשני באופן ספציפי בתכנון המו"פ החקלאי. כל חברי צוותי העבודה של מערך התיכנון לעיל

1. Introduction
The purpose of this study is to investigate the effects of various factors on the performance of a specific task. The study is divided into several sections, each focusing on a different aspect of the task. The first section discusses the theoretical background, while the second section describes the experimental design. The third section presents the results, and the fourth section discusses the implications of the findings.

2. Methodology
The study was conducted using a controlled experimental design. Participants were recruited from a university and were assigned to different groups based on their level of experience. The experimental conditions were carefully controlled to ensure the validity of the results.

3. Results
The results of the study show that there is a significant difference in performance between the different groups. The most experienced group performed significantly better than the other groups. This suggests that experience plays a crucial role in the performance of this task.

4. Discussion
The findings of this study have important implications for the field of research. They suggest that training and experience are essential for improving performance in this task. Further research is needed to explore the underlying mechanisms of this effect.

5. Conclusion
In conclusion, this study has provided valuable insights into the factors that influence performance. The results indicate that experience is a key factor in determining performance levels. These findings have practical implications for training and development programs. Future research should continue to explore the relationship between experience and performance in this area.

6. References
The following references were consulted during the course of this study:
- Smith, J. (2010). The effects of experience on task performance. *Journal of Experimental Psychology*, 145(3), 456-472.
- Jones, M. (2008). Training and development: A practical approach. London: Sage Publications.
- Brown, A. (2012). The role of expertise in performance. *Expertise*, 1(1), 1-15.

יהיו מוזמנים למועצה המכוונת שניתן לחזקה במדענים, אישי
ציבור ונציגי החקלאות שמחוץ למערכת.

29. נספח ה' והציור המלווה אליו מתארים את הקשר שבין החוליות
של מסגרת התכנון הארגונית (ציור 2) לבין התשומות -
תפוקות של התכנון (ציור 1). כלומר לכל חוליה בשרשרת התשומות
- תפוקות הציור מראה איזה חוליה ארגונית תהיה מוסמכת על
האישור, והביצוע, ומה הם יחסי ההיזון-חוזר והתמסורת.
בכחינת: מי עושה מה ולמי הוא מוסר את זה.

30. תוכנית עבודה
הפעלת מערך התכנון לאחר אישורו מחייבת את צעדי הפתיחה הבאים
לפי הסדר שבו הם כתובים.

צעד א: הוצאת מינויים לכל צוותי העבודה המרכיבים את מערך
התכנון.

" ב: הפצת חוברת הסברה לכל חברי מערך התכנון.

" ג: כינוס המועצה המכוונת העליונה ליום עיון בו יוסבר
המערך בקוים כלליים, יקויים דיון ותחקבל גושפנאק
רשמית-ציבורית.

" ד: יופץ חומר רקע ויקויימו מספר ימי עיון בשיטות חכנון
ונושאי רקע אחרים לצוותי העבודה.

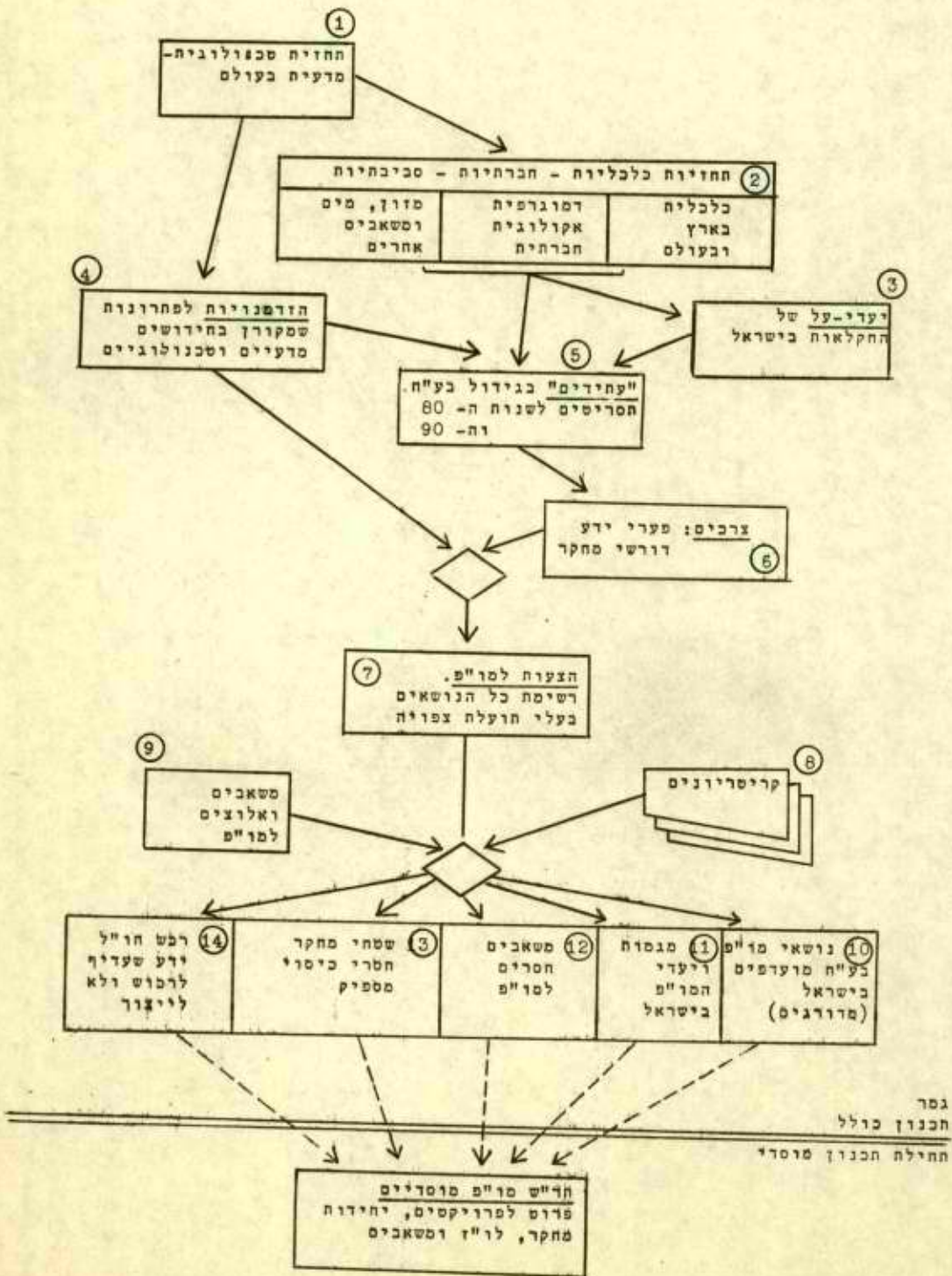
31. לאחר צעדי הפתיחה לעיל יזמנו ראשי הצוותים את צוותיהם
ויחלו במלאכת התכנון. קרוב לודאי כי תוך מהלך התכנון יהיה
רצוי לזמן קבוצות של חברי צוותים לימי עיון בעיקר בנושאים
מתודיים כדי לפתח את תודעת וחשיבת התכנון המסודר לסווח
הארוך.

ציוור 1

תרשים זרימה של החשומות והתפוקות כהליך ההכנון

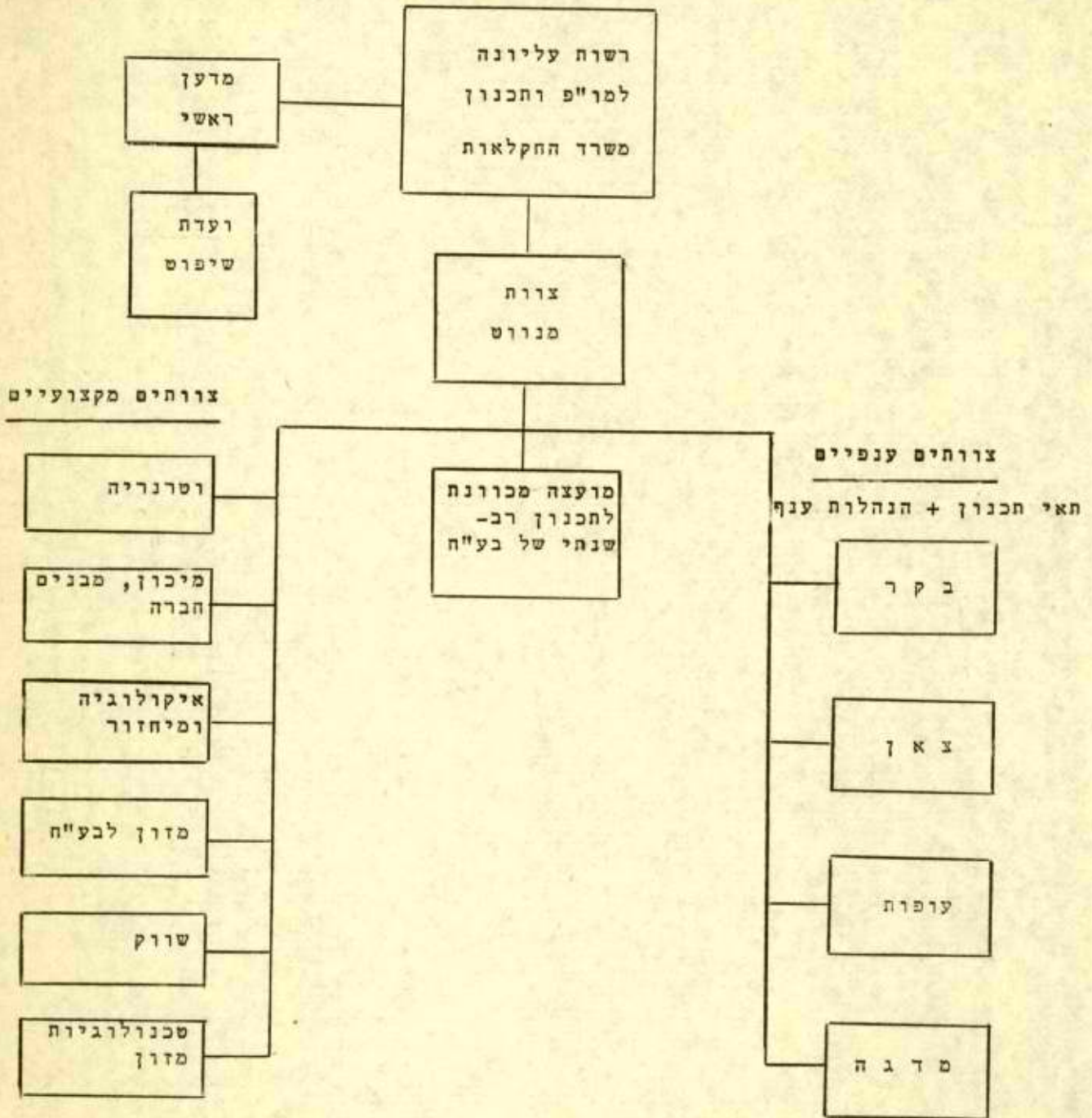
הרב-שנתי לסו"פ בע"ח בישראל

(ח"ש=חוכנית רב שנחית; סו"פ=מחקר ופקוח; לו"ז=לוח זמנים).

ציור 2

מסגרת ארגונית לתכנון רב-שנתי של בע"ח בישראל

מימד הזמן בתכנון מו"פ

1א. לכל חידוש טכנולוגי יש מחזור חיים, בדומה לבעלי חיים:

א. הפריה:	יצירת הרעיון או ההמצאה.	מחזור החיים של חידוש טכנולוגי
ב. הריון:	שלבי הפיתוח.	
ג. ילדות:	המעבר ליישום.	
ד. בגרות:	שימוש כלכלי, או חיים מסחריים.	
ה. מות:	התישנות והחלפה בטכנולוגיה חדשה.	

בדרך כלל מחקר יישומי מתחיל בשלב ב', כלומר לאחר שכבר קיים חידע הבסיסי. לפרק הזמן המשותף של ההריון והילדות, כלומר מההפריה ועד לבגרות, אפשר לקרוא זמן התגובה שהוא משך הזמן המינימלי (מותנה במשאבים מספיקים) מיום קבלת ההחלטה על ביצוע פרויקט מו"פי ועד לתגובה המסחרית הראשונה (התועלת). זמן התגובה בפועל הנו משתנה הנקבע ע"י המשאבים המוקצים לפעילות המופ"יית שהם כמות ואיכות חוקרים ותשתית פיזית.

2א. מימד הזמן נכנס לשיקולי תכנון המו"פ בעיקר בתהליך קבלת קבלת ההחלטות הבאות:

- א. זמן התגובה קובע את הדחיפות והיקף המשאבים היחסי שיש להקצות לפרויקט.
- ב. ככל שזמן התגובה ארוך יותר, כך חייבים לחזותו טוקדס יותר כדי לא להחמיץ את התקופה שבה תפוקת המו"פ תהיה מועילה.
- ג. התועלת המצטברת הצפויה מתפוקת המו"פ תלויה במשך תקופת הבגרות.
- ד. ההסתברות להצלחה מדעית-טכנולוגית הולכת וגדלה ככל שמועד היישום המתוכנן רחוק יותר, מאידך, עם הרחקת מועד היישום המתוכנן, קטנה, בדרך כלל, ההסתברות להצלחה כלכלית של הטכנולוגיה בשל הגידול ברמת אי-הודאות שמקורה בגורמי סביבה בלתי נחזים ובמיוחד בהבשלה ויישום של טכנולוגיות מתחרות שלא נחזו מראש, כמו כן השקעות במו"פ היום, שישאו פרי במועד יחסי רחוק ערכן המהורון נמוך יותר.

- 3א. לאור כל השיקולים לעיל ברור כי מימד הזמן הנו מרכיב חיוני ומרכזי בחכנון. אפשר לחלק את טווחי התכנון של פעילות המו"פ לשלוש קטגוריות בהקשר לזמן התגובה.
- טרוחי
תכנון
- א. טווח קצר. נניח 5 שנים. פה יכנסו רק פרויקטים בעלי זמן תגובה קצר, או שמרבית זמן התגובה שלהם כבר עבר בנקודת האפס של התכנון. פרויקטים סיפוסיים בקטגוריה זו הנם פתרונית לבעיות תכנון, הנדסה, הסבות סכניות לא גדולות וכ"ו.
- ב. טווח בינוני. 5-15 שנים. רוב פעילות המו"פ חיפול בקטגוריה זו.
- ג. הטווח הארוך - מעל 15 שנים. בקטגוריה זו נמצאו בעיקר פרויקטי המחקר (שלב ההפריה) פחות קד"פ ומעט פיתוח.
- 4א. בדרך כלל, החלק הארי של תקציבי המו"פ היעודי מוקצים לטווח הקצר והבינוני, ורק המזעריים (מבחינה תקציבית) לטווח הארוך. כשל כך קימת נטיה להקדיש חשיבה מעטה יחסית לטווח הארוך. אין זה מוצדק משום ש:
- טרוחי
לטווח
הרחוק
- א. ככל שזמן התגובה הנו ארוך יותר כך גדולה חומרת השגיאה של איחור בהחלטה על החילת המו"פ.
- ב. מידת האי-ודאות הולכת וגדלה עם ריחוק הזמן ולכן נדרשות מתודות של חיזוי ואנליזה יותר משוכללות כדי לשפר את ההחלטות.
- ג. למימד הזמן החשיבות הענקית בהשגת יתרון יחסי בשוק תחרותי. לכן התועלת הצפויה מתכנון לטווח הרחוק עשויה להיות גדולה מאד.
- ד. פעילות המחקר לטווח הארוך היא הקובעת במידה רבה את כוון ואיכות יכולת המו"פ. הקצאות יחסיות קטנות למחקר היום, הנן הזרע הקטן שיגדל לעץ גדול.
- 5א. אפשר להתייחס אל תכנון המו"פ כאל מודל של חיפוש וקניית אינפורמציה על פני ציר הזמן. כאשר עלינו להתאים את זמן התגובה לזמן הצורך.

אח זמן הצורך נגדיר: התקופה הקלנדרית שבה לטכנולוגיה
החדשה תהיה מקסימום תועלת. ציור 1א-א' מראה שתי עקומות
טיפוסיות של התועלת (לא מצטברת) מתפוקות מו"פ, על פני
הזמן. עקומה א' מתיחסת לפתרון בעיה קימת או שיפור של מוצר
קיים, כאשר התועלת קטנה עם הזמן, בשל השתנות גורמי סביבה,
כולל חידושים טכנולוגיים. עקומה ב' מתיחסת לפתרון לצורך
שעדין לא קיים. ציור 1א-ב' מראה באופן סכמטי את התועלת
המצטברת של מצבים א' ו-ב' לעיל כפונקציות של תאריך ההחלטה
(תחילת היישום או תחילת תקופת הבגרות). ציורים אלו עוזרים
להדגיש את החלות הרבה של התועלת של תפוקות המו"פ בממד
הזמן הקלנדרי.

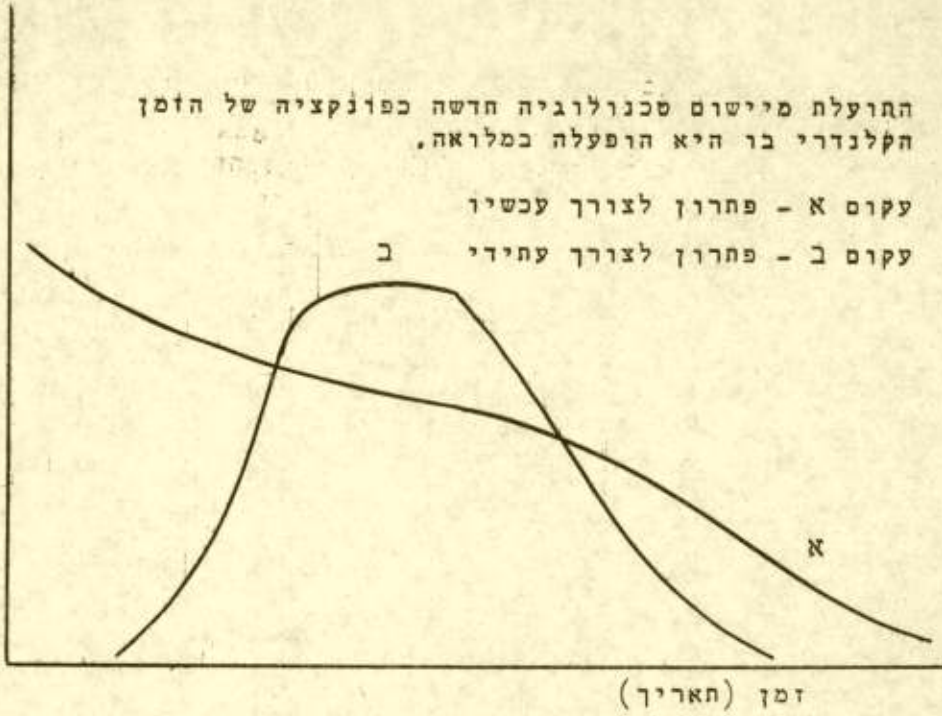
6א. כפי שצויין, זמן התגובה חנו פונקציה משתנה על משאבי המו"פ.
ציור 1א-ג' מראה כי לעקומת זמן התגובה על הזמן יש שלי
אסימטריות. האחת היא נקודת המשאבים המינימליים שבהעדרם
"כל הזמן שבעולם" לא יעזור, והשניה היא נקודת הזמן
המינימלי ש"כל הכסף שבעולם" לא יעזור להקטינו. עקרונית,
ע"י התאמת העקומה של ציור 1א-ג' לעקומה של ציור 1א-ב'
אפשר למצוא את כמות המשאבים האופטימליים לפרויקט מו"פ נתון.

ציור 1א

התועלת נטו מיישום טכנולוגיה חדשה

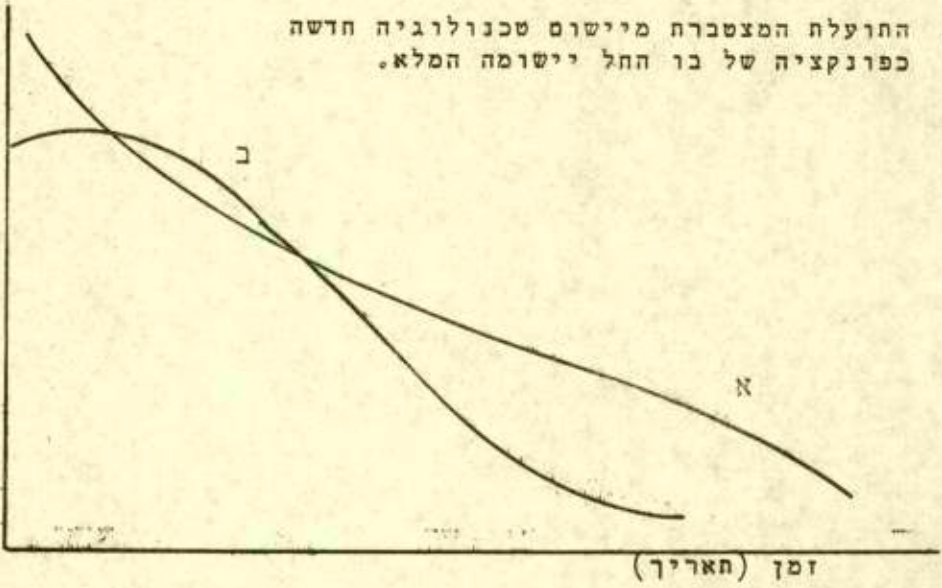
א. התועלת מיישום טכנולוגיה חדשה כפונקציה של הזמן הקלנדרי בו היא הופעלה במלואה.

עקום א - פחרון לצורך עכשיו
עקום ב - פחרון לצורך עתידי

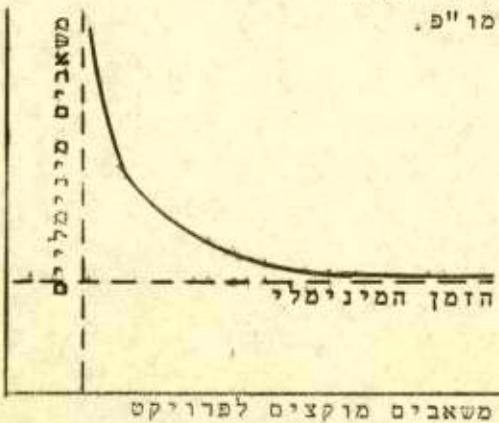
תועלת נטו מצטברת מנקודת הזמן בו החדרה הטכנולוגיה

ב. התועלת המצטברת מיישום טכנולוגיה חדשה כפונקציה של בו החל יישומה המלא.

ג. עקומת זמן התגובה כפונקציה של כמות המשאבים המוקצים לפרויקט מו"פ.

זמן התגובה

תכנון לתסריטים מועדפים (תכנון אסטרטגי)

11. רעיון ה"עתיד המועדף" הנו מרכזי בקביעת אסטרטגיה לטווח הארוך. משמעותו האופרטיבית כי הוא עתיד המועדף על-ידנו מבין אוכלוסיה של תסריטים שנשקלו (זו הגישה האסטרטגית) וכי נקצה משאבים לפעילות בחווה כדי להגדיל את הסתברות מימושו של העתיד המועדף (זו הטקטיקה).

עתיד
מועדף

12. כדי להגדיל את הסתברות המימוש של "עתיד מועדף", נאחר את ה"חוליות החלשות" שבו שנגדירן כפערים בין המצוי לרצוי שבתסריט. בנוסף לפערים טכנולוגיים או פערי ידע שבהן עיסוקינו הנוכחי, הפערים יכולים ליפול לקטגוריות הראשיות הבאות:

פערים

א. פערי שווק. אלו אפשר לנסות לסגור ע"י שיפור המוצר וגוונו (טכנולוגיות מזון) וע"י פיתוח שווקים חדשים למוצרים קיימים.

ב. פערי תחיקה ומדיניות. לדוגמא: סובסידיה מסיבית לפטמי עופות מדכאת את השוק של מספר מוצרי בשר מחחרים שאינם נהנים מאותה סובסידיה אך אולי בעלי תועלת רבה יותר למשק המדינה.

ג. פערים חברתיים המעכבים פיתוח מוצר או ענף, כגון: הרגלי צריכה, הרגלי עבודה, בעיות של זיהום סביבתי; מסגרות ארגוניות שאינן קימות או לא מתפקדות כראוי וכ"ו. לדוגמא: תסריט אשר ממושו מחייב אלפי רועים לניצול מירבי של שטחי המרעה מהווה פער חברתי - סוציאולוגי, או, מחסור במדריכים טובים יכול להוות סיבה לאי מימוש טכנולוגיה חדשה. לכן, מימושו של תסריט מועדף מחייב איסוף חחזיות טובות ביותר של משתנים אקסוגניים שאין לנו שליטה עליהם. יחד עם נחישות החלטה יכולת ורצון לשנות באופן רציני משתנים אנדוגניים.

קריטריונים לדרוג הצעות למו"פ חקלאי

11. קריטריונים הנם תכונות מאפיינות של הצעות המו"פ שמחאמס עם התועלת (כפי שהוגדרה ביעדים) הנו גבוה ולכן אפשר בעזרתם לדרג את ההצעות על פי תרומתן הפוטנציאלית לקידום היעדים. דרוג זה הנו ליבו של החליך התכנון ונחיצותו מקורה במציאות משאבי מו"פ מוגבלים שאינם מאפשרים ביצוע כל פעילויות המו"פ המועילות.

קריטריונים

בחירת קריטריונים, הגדרתם, שיקלולם וחקירתם הנו נושא כבד אשר העוסקים בתכנון יאלצו להתמודד אהו חוך מודעות להערכה שמוש לא נכון בקריטריונים במחקר עלול להיות מזיק מאד מאי שימוש בהם בכלל. בהגדרת הקריטריונים ובשימוש נכון בהם מקופלת חמציה אומנות התכנון. בשלב זה נסתפק בהגדרה פרלימינרית קצרה של הקריטריונים המרכזיים והדגמה סכמתית של מטרת הפעלתם לדרוג פרויקטים. נציין כי כל אחד מהקריטריונים הראשיים להלן הנו פונקציה של מספר משתנים (תת-קריטריונים) רב, אשר כל אחד מהם יכול להיות קריטריון ראשי בזכות עצמו.

21. קריטריון הערך הכלכלי.

פעילות החקלאית הנה בראש וראשונה פעילות כלכלית לכן התועלת הכלכלית שמקורה ביישום חפוקת פרוייקט המו"פ, הנה הקריטריון הכמותי החשוב ביותר לשיפוט ודרוג הצעות למו"פ חקלאי. מדד מוסכם לערך הכלכלי יכול להיות דולר נחסך, רווח במס"ח ליחידה מי השקאה, רווח ליחידת שטח, רווח ליחידת השקעה וכ"ו. כמוכך, סה"כ התועלת הכלכלית הנו הרווח המהוון ליחידת מוצר כפול במספר היחידות. הקריטריון הכלכלי הנו קריטריון מורכב מאד וכאשר מדובר בפעילות כלכלית בעתיד הוא מלא אי ודאות. להלן נדגים כמה ממרכיביו העקריים (קריטריוני משנה שאינם בהכרח זרים זה לזה).

ערך כלכלי

31. ייצוא. פיתוח אפשרויות ייצוא שמקורן בחפוקת פעילות המו"פ.

41. החלפת ייבוא.

52. שינויים בערך התחרותי עם אותו המוצר המיוצר בחו"ל או עם

מוצרים תחליפים בצויכה או בניצול משאבי הייצור.

דוגמא א': שיפודים אגרושכניים וגנטיים באגוז-האדמה עשויים,

אולי, לעשותו להדבחה יותר רווחי וכדאי מכותנה (כאשר

התפתחויות חזויות בכותנה גם כן מובאות בחשבון).

תוצאה "טבעית" תהיה הרחבה רבתי של גידול אגוז-האדמה וע"י

כך הכפלת ערכו הכלכלי בכמה מונים. לתסריט זה יהיו כמובן

מספר השלכות מרחיקות לכת הן על אגוז-האדמה והן על הכותנה.

מסקנה: רמת הסכירות לשינויי דרוג בין מוצרים מתחרים חנו

קריטריון חשוב ביותר.

דוגמא ב': שינויים טכנולוגיים מרחיקי לכת בענף המדגה

שהחשובים ביניהם פיתוח האפשרות של החלפת מספוא קנוי (גרעינים,

קמח דגים, קוספה וכ"ו) בזבל בעלי-חיים והגדלת היכול לשטח

בריכה ע"י הגדלת צפיפות הדגים (ע"י הכנסת פוליקולטורה

ומאווררים מכניים) הביאו להפחתה משמעותית של עלות הייצור של

דגי הבריכות וגם לגוון סל הדגים המוצע לצרכן. התפתחויות אלו

מובילות למצב שבו עלות ייצור דגי בריכות תהיה קטנה באופן

משמעותי מעלות הייצור של פסמי עופות. משמעות התפתחויות אלו

עשויה להיות חתירה לעתיד מועדף שבו תוכפל או תושלש תפוקת

המדגה וחפוקת הלול תצומצם בהתאם. פערים ראשיים ב"עתיד" זה

הנם בשטח השוק וטכנולוגיות מזון. לכך יצטרפו להקצות לכיוון

זה משאבי מו"פ מתאימים.

דוגמא ג': ישראל מיבאת חומר רבייה משובח של תרנגולי-הודו.

מה היא התועלת הכלכלית של טיפוח מקומי?

התשובה שאינה חד-משמעית הנה:

א. אם הטפוח המקומי יקדם את הערך הגנטי של תרנגולי-ההודו

בקצב אטי יותר מזה המושג ע"י המספח בחו"ל אזי התועלת

תהיה שלילית.

ב. אם קצב ההתקדמות המקומי יהיה זהה לזה של חו"ל, התועלת

תהיה קטנה מאוד. במקרה זה התועלת הנה, החסכון במחיר

חומר הרבייה המשובח (שאינו גבוהה) פחות הוצאות הטפוח

המקומי והיא אפילו עשויה להיות שלילית.

בוטנים
מול
כותנה

המדגה
מול
הלול

התועלת
של טיפוח
גנטי מקומי

18. W. H. R. R. ...

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

ג. אבל, אם קצב ההתקדמות המקומי יהיה מהיר יותר מזה של חו"ל במידה משמעותית שתספיק להמחשה ולשכנוע, אזי התועלת עשויה להיות כפולה, הן דרך ייעול הייצור המקומי והן ע"י יצירת בסיס לייצוא של חומר רביה משובח שיהיה תחרותי בשוקי חו"ל.

61. ריכוז מאמץ להשגת יתרון תחרותי בגזרה צרה.

מסקנה מתבקשת מהדוגמאות לעיל הנה כי יש יתרון רב לריכוז מאמץ מו"פ במספר מצומצם של מוצרים שבהם אפשר להשיג יתרון תחרותי וע"י כך להכפיל את התועלת. כאשר ההכפלה מקורה ביצירת יתרון יחסי מוחשי וממושך. דוגמא: נתיחם למצב ההיפוטטי שבו יש שלושה גנטיקאים של עופות ועומדת על הפרק הבחירה בין העסקת כל אחד מהשלושה בשלוחת עופות שונה (תרנגולות להסלה, תרנגולות לפיטום (הודיים) מול העסקת כל השלושה בשלוחה אחת בלבד. כאשר בכל שלושת השלוחות האלטרנטיבה לטיפול מקומי אינה שימוש בבע"ח לא מטופח אלא קניה בחו"ל של חומר-רביה מטופח. נניח כמו כן כי במצב שבו רק גנטיקאי אחד יוצב לכל שלוחה, נצפה במקרה הטוב ביותר כי מוצר המו"פ המקומי לא יפול מהמוצר המיובא. במצב כזה יתכן כי מדיניות נבונה הנה לרכז את כל שלושת הגנטיקאים בשלוחה אחת, בעלת פוטנציאל הייצוא הטוב ביותר.

ריכוז
מאמץ
מו"פ

שאלת ריכוז מול פיזור מאמצי המו"פ הנה שאלה חשובה ביותר משום שכיום אין לה כמעט כל התייחסות שיטתית ובהעדר מדיניות ותכנון נוצר בפועל מצב של פיזור מירבי שהוא, קרוב לוודאי, רחוק מאד מאופטימלי. עם זאת, כל פחרון בכוון ריכוז מאמץ חייב לקחת בחשבון את האספקטים הארגוניים והחברתיים השונים בכל מקרה ומקרה.

72. יצירת יתרון יחסי בך-קימא. האפשרות ליצירת יתרון יחסי בר-

קיימא הנו מרכיב חשוב בייצור של הקריטריון הכלכלי.

הנלסחא
המנצחח:
יתרון אקלימי
משולב באיכות
אנושית

באופן כללי, בחקלאות ישראל ניתן להשיג יתרון יחסי ע"י שילוב שני מרכיבים: יתרונות אקלימיים ואיכות כח אדם כאשר פונקציית התועלת שלהם הנה מכפלת ולא תוספתית (אדיטיביית). זה מכתוב יתרון לגידולים שהאקלים הנו מרכיב חשוב בהצלחתם והדורשים מערך טכנולוגי - ארגוני מתוחכם.

הערה: שני הקריטריונים האחרונים, דהיינו, ריכוז מאמץ ויצירת יתרון יחסי הנם בעצם מרכיבים ראשיים של הקריטריון הקודם הוא הערך התחרותי. נראה כי לנושא זה של יצירת יתרונות תחרותיים עלינו להקדיש הרבה יותר מחשבה ולנושא זה במיוחד תבורך כל תרומה.

81. קריטריון זמינות רכש ידע מחו"ל הנו מדד לסיכוי כי הידע

למה לייצור
ידע זמין?

הנדרש ייוצר בחו"ל ויהיה זמין ליישום בארץ בלוח-זמנים נדרש. מילוי "צרכים" מקומיים ע"י פתרונות שנוצרו בחו"ל וש אפשר להשיגם בזול או אף בחינה מאפשר ניצול יעיל יותר של משאבי המו"פ המקומיים ע"י הפניהם לשטחים חסרי כיסוי נאות בחו"ל. שימוש בקריטריון זה נועד, כמו כן, לשמש בלם לנטייה מובנת של חוקרים לעיסוק בשטחי מו"פ "פופולריים" ולא דווקא בבעיות ספציפיות מקומיות שאולי אינן אופנתיות או ברות-עניין במסדר המחקר הבין-לאומי.

91. קריטריון יכולת מו"פ מצויה הנו מדד ליכולת המימוש של

תנאי הכרחי:
תשתית מו"פ

הפרויקט המו"פי (במועד המתוכנן) והוא מורכב מחשתית מו"פ פיזית ואנושית. בהעדר תשתית זו אי-אפשר לקיים פרויקט מו"פ אפילו הוא בעדיפות גבוהה ביותר. המצב שבו לפרויקט עדיפות גבוהה על סמך קריטריוני התועלת, אך לא קימת יכולת מו"פ יוצר "צורך" (פער יכולת) ליצירת יכולת מופי"ת ובעקבותיו הצעה לפיתוח תשתית מו"פ.

101. שמירת וטיפוח יכולת מו"פ, קריטריון זה מודד את התועלת

הצפויה מיצירת, או שיפור, יכולת המו"פ, יכולת שחמש תשתית טובה יותר למילוי צרכים בעתיד. בדרך כלל התועלת של קריטריון זה תהיה משנית לתועלת של הערך הכלכלי לענף החקלאי, אך לפעמים, ציון גבוה בקריטריון זה עשוי להיות

העילה הראשונית להצדקת הצעה לפרויקט מו"פ.

111. קריטריון סבירות הצלחת הפרויקט מודד, באופן סובייקטיבי כמובן, את הסיכויים להצלחת הפרויקט בלוח-זמנים נכון. לציון נמוך בקריטריון זה מספר סיבות אפשריות: רמת מידע בלתי-מספקת, הנחות מדעיות מוטעות, גישה נסיונית לא נכונה או חוסר יכולת מו"פ מקומי מספקת. הנימוק האחרון זהה, למעשה, עם קריטריון יכולת מו"פ מצויה לעיל. לכן, בקביעת ציון לקריטריון סבירות הצלחת הפרויקט ניתן לשים את הדגש על הנימוקים הראשוניים כלומר על הסבירות המדעית, ולא על האילוצים המקומיים וע"י כך למנוע או לפחות להקטין את החפיפה שבין שני הקריטריונים.

מה הם הסיכויים להצלחה?

121. שיקולים מיוחדים. קטגוריה זו יכולה לכלול את כל אותם הקריטריונים שלא נכללו בחמשת הקודמים. נפרט להלן אחרים מהחשובים שביניהם:

א. הקריטריון הבטחוני. לקריטריון זה מספר היבטים. האחד מהם שנהוג לכנותו "בטחון מזון" מתיחס לצורך להבטיח מזון לאוכלוסיית ישראל במקרה שבו אי-אפשר יהיה, מסיבה זו או אחרת, ליבא את מרכיבי המזון שאינם מיוצרים חיום בארץ. קריטריון זה יתן נקודת יתרון, נניח, לתירס לגרעינים מול, נניח, תפוחי-זהב. היבט אחר הנו יצירת רזרות מזון למצב של מלחמה. לפי שיקול זה אפשר אולי לבחון האם ועד כמה הפרות מהות מאגרי מזון לשעת חירום.

בטחון מזון

ב. שמירה על רמת ואיכות חיים. מבחינה תזונתית טהורה אין הכרח בגוון תפריט המזון של האוכלוסייה, אך רמת החיים הסובייקטיבית נמדדת בין השאר במגוון התפריט. בחנחה כי יש תועלת בשמירה על רמת חיים שאינה רחוקה מדי מציפיות של הציבור ובהתחשב בכך כי מדינת ישראל נמצאת בחחרות על כח אדם מעולה עם ארצות המערב המסוגלות להעניק לשכבה זו רמת חיים ובין השאר, תפריט מגוון, נראה כי קיום ואף העשרת מגוון סל המזונות הנו קריטריון משני אך בר-משקל.

דוגמא:

לבשר כבש אין כל יתרון תזונתי על כשר עוף
 וקרוב לודאי כי עלות ייצורו של הכבש תמיד
 תהיה, באופן משמעותי, יותר גבוהה מזו של העוף.
 לכן, השיקול הכלכלי היבש, שהיינו מפעילים
 בהזנה בע"ח, פועל באופן חזק נגד הצאן. אך
 העובדה כי כבש צלוי, אפוי, או בגריל, הנו
 מרכיב של רמת חיים לחלק נכבד של האוכלוסייה,
 לפי שהדבר בא לידי ביטוי בדרישת השוק, וברמת
 המחירים יכולה להצדיק החלטה לפיתוח ענף הצאן
 לבשר תוך יעולו המירבי עד להיקף שיספק את
 צורכי השוק.

החרומה
 לציונות
 של צלי
 כבש

ככל המקרים הנ"ל יחסי המחירים יכולים לבטא את העדפות
 הצרכנים (רווחתם) - אם כי בתחומים מוגבלים של זמן והיקף.

131. קריטריון ההתישבותי. קריטריון זה הכתיב בעבר ועדיין
 מכתיב קיום ענפים בהיקף ובמיקום שהם נוגדים את הקריטריון
 הכלכלי. ככל שקרה כזה חשוב מאוד לדעת מה הוא המחיר הכלכלי
 של ה"שיקול ההתישבותי" ומה הוא ערך התחלופה הסוביקטיבי של
 השניים.

שיקול
 התישבותי
 מול שיקול
 כלכלי

141. קריטריון עידוד החוקרים. מחקר חנו במידה רבה תהליך
 יצירה אישית שבה "שאר הרוח" של החוקר הנו מרכיב הצלחה ואשי
 כאשר הכוונה ומיסוד מלאים פוגעים בו. לכן, הנרחי לתת משקל
 מסוים לרצונות של החוקר, לאנטואיציה שלו ולהגשתו הטובה של
 קיום חופש מדעי. באופן תועלתי יותר אפשר להציג קריטריון זה
 כחנאי הכרחי למשיכת חוקרים מעולים בשוק תחרותי (על שרונתי
 החוקרים מהשורה הראשונה), וכן כדרך לשמירת ויצירת אופציות
 פתוחות בכרוני מחקר שנשארו מחוץ לתכנון. מסקנה: יש לשריין
 אחוז מסוים של משאבים ל"שגעונות" של החוקרים.

מחקר
 לא מתוכנן

הדגמאת שיטה לדרוג הצעות למו"פ ע"פ מספר קריטריונים

17. כפי שצוין מקודם, מתן ציונים לקריטריונים לכל הצעת מו"פ מטרתה לאפשר דרוג ההצעות לפי סדר שיהיה קרוב ככל האפשר לדרוג סה"כ התועלת שלהם. בהעדר ידע על הקשר הפונקציונלי בין הקריטריונים וסה"כ התועלת, עלינו להסתפק בשיטות פשוטות יותר לדרוג ההצעות. הדרישות משיטות אלו: שהיינה באופן יחסי פשוטות להפעלה ממוכנת, רובסטיות ונחנות לבקרה.

27. דוגמא פשטנית וסכמטית לשיטת דרוג סיסטמטית לפי קריטריונים מוצגת בציר 17, לשם פשטות ההדגמה קבל כל קריטריון שלושה ציונים בלבד: 3 = גבוהה, 2 = בינוני, 1 = נמוך. (בפועל יהיה, כנראה, רצוי לחלק למספר ציונים גדול יותר). כאשר מדובר בפעילות חקלאית, ברור כי בדרך כלל הקריטריון הדומיננטי יהיה הקריטריון הכלכלי (מס. 8 בציר 1). לכן הוא הופעל ראשון בציר 3. הפעלתו חלקה את אוכלוסית ההצעות לשלוש מחלקות. במחלקת הציון הנמוך (אתד) ההצעות החסרות ערך כלכלי או בעלות ערך כלכלי שולי בלבד. הן נועדות לפסילה, אלא אם כן "יצילן" ציון גבוה בקריטריון "שיקולים המיוחדים". כך, תרומה גדולה לשיקול המיוחד של "בטחון מזון" עשויה, אולי, למנוע פסילת פרויקט שערכו הכלכלי, לפי שיקולים קונונציונליים, נמוך.

שיטת
דרוג
הצעות
מו"פ

37. השלב השני בתהליך הדרוג הנו הפעלת קריטריון הסבירות המדעית. בעלי ציון 2 או 3 בקריטריון זה ימשיכו להבחן ע"י הקריטריונים הנוספים כמתואר בציר עד שבסופו של התהליך כל הצעה שלא נפסלה תעבור לאחת מקבוצות העדפה הבאות:
דרג ++A. הקבוצה המועדפת ביותר הכוללת רק הצעות שקבלו ציון 3 בקריטריוני הערך הכלכלי והסבירות המדעית ולפחות 2 בכל אחד משלושת הקריטריונים המשניים: יכולת מו"פ מצויה, זמינות רכש, ויצירת יכולת מו"פ. לאחריה קבוצה ++K וכן הלאה בסדר יורד עד לדרוג הנמוך ביותר. לאור החלוקה יופעל קריטריון "השיקולים המיוחדים" המסוגל להסיט הצעות מדרוג אחד לשני.

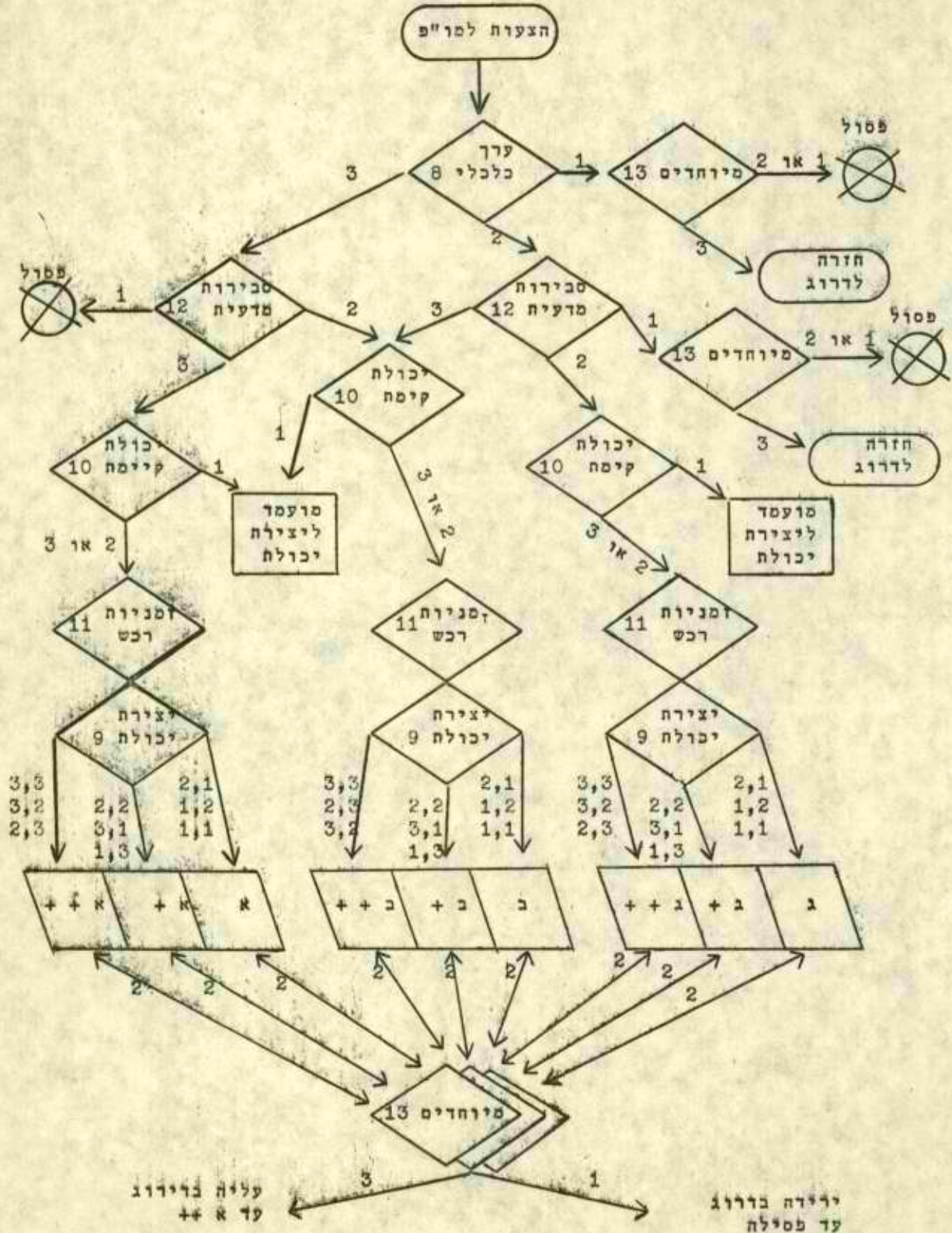
47. תרשים הזרימה של ציור 17 אינו מהווה הצעה קונקרטית הוא אך ורק הדגמה לשיטה אשר יתרוכזה הנם:

- א. המנעות מהצורך בשיקלול ישיר של הקריטריונים.
- ב. צמצום מרכי של אלטרנטיבות על ידי סיפול הרכי המחשב ביחסי דומיננטיות של קריטריונים. כאשר הדומיננטיות היא פונקציה, בין השאר, של המשקל היחסי של הקריטריונים השונים.
- ג. התאמה לעיבוד ע"י מחשב. למעשה הציור מהווה תרשים זרימה לתוכנית מחשב חוץ מהחלטות הקשורות בקריטריון השיקולים המיוחדים.

הערה: כל פתרון מכני בשטח התכנון חייב לעבור מבחן ההגיון ככל שלכיו הקריטיים. אסור כי הגישה הסטטמטית תהווה תחליף לשכל-הישר, אלא רק מכשיר עזר עבורו.

57. יחסי ההרכיה, המשקלות, האינטראקציות והמתאמים בין הקריט-ריונים ישתנו במידה לא מבוטלת כחסריטים שונים. לכן, כאשר עוברים מחריט לחריט אפילו עם אותה אוכלוסית הצעות יש לבחון ולהתאים את יחסי ההרכיה וחוקי הדרוג.

חרישים זרימה של תהליך דרוג הצעות למו"פ לפי ששה קריטריונים
 (כל קריטריון מקבל 3 ציונים: 1 = נמוך, 2 = בינוני, 3 = גבוה, הקריטריונים לפי ציור 1).

חלוקת תפקידים ותמסורת בחוך המסגרת הארגונית של התכנון

17. במערכת (במכונה) ארגונית מורכבת (כזו המוצגת בציור 2) הכרחי להגדיר בצורה מפורטת ומדויקת את התשומות, התפוקות, הסמכויות והליכי התמסורת שבין כל חלקי המערכת (המכונה), כל זאת לפי לוח זמנים (לו"ז) מוגדר היטב. ציור 17 מפרט פירוט זה (ללא לו"ז) לתשומות-תפוקות של תהליך התכנון כפי שהן מופיעות בציור 1.
27. הסברים לציור 17: שמונה עמודות הציור מציינות גופים שונים שיש להם חלק בתכנון והשורות מציינות את התשומות-תפוקות של התהליך. הציור מראה, לכל שורה מי האחראי על הביצוע (רצוע מלא), מי מאשר את המסמך (משולש), מי מקבל את המסמך כתשומה לפעילות אחרת של המקבל (חצי עיגול), ומי מקבל את המסמך בשלבי הכנתו על מנת להעיר הערות ולהחזירן למייצר המסמך לשיפוצים (עיגול שלם).
37. דוגמא: המסמך הראשון, היא התחזית טכנולוגית - מלעית ביצוע ע"י הצוותים הענפיים והמקצועיים, כאשר כל צוות אחראי על פרק במסמך. המדען הראשי מאשר את המסמך, לאחר שעבר בקדה, שיפוט ושיפוץ ע"י ועדת השיפוט המדעי והצוות המנווט.

ציור 17

התפלגות פעילויות, סמכויות וחלוקה מידע פעיל
בחהליך התכנון הרב-שנתי למו"פ בע"ח בישראל

הנהלת משרד החקל- את	מנהל המרכז לתכנון	המרכז לתכנון	צוותים ענפיים	צוותים מקצוע- יים	צוות מנווס	מדען ראשי	ועדה שיפוט מדעי	פעילות/מסמך
								<u>חשומות</u>
								1. החזית טכנולוגית מדעית.
								2. תחזיות כלכליות- חברתית-סביבתית
								3. יעדי-על של החקלאות
								9. משאבים ואילוצים למו"פ.
								<u>תפוקות ביניים</u>
								4. הזדמנויות טכנולו- גיות
								5. "עתידים"
								6. צרכים - פערי ידע
								7. הצעות למו"פ
								8. קריטריונים ערך כלכלי
								זמינות רכש ידע חו"ל
								קיום ויצירת יכולת מו"פ
								סבירות הצלחה מו"פ
								שיקולים מיוחדים
								<u>תפוקות גמר תכנון כולל</u>
								10. נושאי מו"פ מועד- פים
								11. מגמות/יעדי המו"פ
								12-13. משאבים וסמכים חסרי כיסוי
								18. רכש ידע חו"ל

מקרא: משולש=אישור; רכוש=ביצוע הפעילות; חצי עיגול=מקבל המסמך; עיגול=מקבל ומחזיר עם הערות.

מדינת ישראל
משרד החקלאות
המרכז לחכנון ופיתוח חקלאי
האגף לחכנון כולל

בננות - הצעת מדיניות

מס' - 76/17

הקריה חל-אביב
נובמבר - 1976

משרד החקלאות
המרכז לחיכנון ופיתוח חקלאי והתישבות
האגף לחיכנון כולל

10.11.76

בננות - הצעת מדיניות (*)

1. מצב הענף בפועל ותחזית

להלן נתונים על ענף הבננות המתייחסים לכל המגדלים. כנספח מספר 1 מפורטים נתונים על המגדלים המאורגנים באירגון מגדלי בננות.

לוח מספר 1

יכול שטח ערך ייצור ויצוא

השנה	השטח (1) דונמים	השטח (2) בדונמים	יכול (1) טונות	ערך (1) הייצור אלפי ל"י	מחיר (1) ל"י לטון	מחיר (4) ריאלי ל"י/טון	יצוא (1) לח"ל טונות	יצוא (1) לשטחים טונות
<u>א. בפועל</u>								
תשל"ג	19,000	18,000	38,100	34,504	959	2,320	2,425	1,500
תשל"ד	19,000	18,000	33,650	45,358	1,449	2,589	385	4,390
תשל"ה	19,000	18,000	52,200	91,794	1,828	2,344	2,190	6,500
תשל"ו	19,000	18,000	57,400	124,624	2,230	2,230	2,630	6,500
<u>ב. תחזית</u>								
תשל"ז		18,000	(2)60,000					
תשמ"א		18,000	(2)60,000				10,000 (3)	
תשמ"ב		18,000	60,000				10,000	

מסוב:

- (1) הלמ"ס
- (2) המועצה לפירות
- (3) המרכז לסחר חוץ לפי 170 דולר פו"ב לטון.
- (4) במחירים של שנת תשל"ו; ראה חישוב כנספח מס' 2.

(*) ערך ישראל גרטי

לוח מספר 2

הצריכה המקומית

שנה	צריכה מקומית טונות (1)	אוכלוסיה נוכחת ממוצעת באלפי נפש (2)	צריכה לנפש
תשל"ב	34,175	3,258.6	10.49
תשל"ד	28,875	3,355.3	8.61
תשל"ה	43,510	3,438.4	12.65
תשל"ו	48,270	3,517.9	13.72

מקור:

- (1) לוח מספר 1, יבול פחות יצוא לחו"ל ולשטחים המוחזקים
(2) הלמ"ס.

לוח מספר 3

תחזית ביקוש

שנה	תחזית אוכלוסיה אלפי נפש (1)	תחזית צריכה מקומית לפי 12.3 ק"ג לנפש, טונות (2)	תחזית צריכה מקומית לפי 14.0 ק"ג לנפש, טונות (3)	תחזית יצוא לחו"ל ולשטחים טונות (4)	תחזית ביקוש כללי (הערכה גבוהה) טונות (5)=(2)+(4)	תחזית ביקוש כללי (הערכה נמוכה) טונות (6)=(3)+(4)
תשל"ז	3,605.8	44,350	50,500	10,000	54,350	60,500
תשל"ח	3,696.0	45,450	51,750	10,000	55,450	61,750
תשל"ט	3,788.4	46,600	53,050	10,000	56,600	63,050
תשמ"א	3,883.1	47,750	54,350	10,000	57,750	64,350
תשמ"ב	3,980.2	48,950	55,700	10,000	58,950	65,700
תשמ"ג	4,079.7	50,200	57,100	10,000	60,200	67,100

- (1) לפי גידול של 2.5% לשנה.
(2) לפי הממוצע השנתי של צריכה לנפש בתקופה תשל"ג-תשל"ו מלבד תשל"ד שבה היבול היה נמוך במיוחד.
(3) לפי צריכה לנפש בשנת תשל"ו שהיתה שנה לאחר העלמותה המוחלטת של השפעת הקרה בשנים קודמות.
(4) לפי המרכז לסחר חוץ התחזית ליצוא לחו"ל ב-1977/78 הנה 5,000 טונות וב-1980/81 - 10,000 טונות לפי 160 ו-170 דולר פו"ב לטון בהתאמה; כאן לשם זהירות נלקחה התחזית של 10,000 טון לשנה לחו"ל ולשטחים המוחזקים.

2. דירן

השרואת תחזית ההיצע (לוח מספר 1 ב') לתחזית הביקוש (לוח מספר 3) על פי הערכה נמוכה (12.3 ק"ג לנפש) מראה שההיצע יוכל לספק את הצריכה המקומית והיצוא (לחו"ל ולשטחים); השרואה דומה לתחזית הביקוש על פי הערכה גבוהה (14.0 ק"ג לנפש) מראה שההיצע יוכל לספק את הצריכה המקומית כולה וחלק מהיצוא החזוי.

עיון בעמודת המחיר הריאלי כלוח מספר 1 א' מראה שהמחיר הריאלי (במונחי כח קניה של שנת חשל"ר) בשנים חשל"ג-חשל"ו יציב יחסית ונע כתנודות קטנות בחחום בין 2,230 ל-2,344 ל"י לטון מלבד בחשל"ד שבה היכול היה קטן והמחיר הריאלי גברה מזה.

לאור הניתוח לעיל של יחסי ההיצע והביקוש וכדי למנוע ירידה במחיר הריאלי אין להרחיב את הנסיעות של בננות.

3. הצעת מדיניות

א. מומלץ לשנתיים הבאות לא לנטוע נסיעות חדשות של בננות ולא להרחיב היקף המטעים מעבר להיקף הנוכחי.

ב. מומלץ לנטוע נסיעות תחלופה בלבד.

Section 1

The first part of the report (pages 1-5) contains a general introduction to the project. It describes the objectives, the scope of the work, and the organization of the report. The second part (pages 6-10) deals with the theoretical background of the problem. It discusses the relevant literature and the methods used in the study.

The third part (pages 11-15) presents the results of the study. It includes a description of the data, the statistical analysis, and the interpretation of the findings. The fourth part (pages 16-20) discusses the implications of the results and provides some conclusions.

The final part of the report (pages 21-25) contains a bibliography and an appendix. The bibliography lists the sources used in the study, and the appendix provides additional information related to the study.

Section 2

The second part of the report (pages 26-30) deals with the methodology of the study. It describes the research design, the sampling method, and the data collection procedures.

The third part (pages 31-35) discusses the results of the study. It includes a description of the data, the statistical analysis, and the interpretation of the findings.

נתונים על גידול כנרת במטרת אירגון מגדלי פירות

נספח מספר 1

נתוני שטח, סה"כ יבול ויבול לדונם

ש ט ח

אזור	דונם				אחוזים			
	71/72	72/73	73/74	74/75	71/72	72/73	73/74	74/75
עמק הירדן	6,957	7,348	7,156	7,095	47.4	50.8	52.0	53.1
גליל מערבי	4,423	4,267	3,989	3,858	30.1	29.5	29.0	28.8
גרנוח	3,299	2,840	2,610	2,415	22.5	19.7	19.0	18.1
סה"כ	14,679	14,455	13,755	13,368	100	100	100	100

סה"כ יבול

אזור	טון				אחוזים			
	71/72	72/73	73/74	74/75	71/72	72/73	73/74	74/75
עמק הירדן	21,277	18,861	16,911	27,145	60.5	58.4	56.8	58.2
גליל מערבי	8,225	8,098	7,772	12,455	23.4	25.0	26.1	26.7
גרנוח	5,655	5,368	5,077	7,065	16.1	16.6	17.1	15.1
סה"כ	35,157	32,327	29,760	46,665	100	100	100	100

יבול ממוצע לדונם בק"ג

אזור	70/71	71/72	72/73	73/74	74/75
עמק הירדן	3,948	3,058	2,567	2,363	3,826
גליל מערבי	2,868	1,860	1,898	1,948	3,228
גרנוח	2,559	1,715	1,890	1,945	2,925
בארגון	3,313	2,395	2,236	2,163	3,491

מקור: אירגון מגדלי פירות, המחלקה לבננות.

אומדן המחיר הריאלי לבכנות במונחי כח קניה של שנת תשל"ו

שנה	מדד כללי	מדד השינוי בכח	מחיר שוטף	מחיר ריאלי מוערך במחירי
	לצרכן (1)	הקניה לעומת	ל"י לטון	תשל"ו, ל"י לטון
		תשל"ו	(2)	
	(1)	(2)=373.1/(1)	(3)	(4) = (2) × (3)
תשל"ג	154.2	241.96	959	2,320
תשל"ד	208.8	178.69	1,449	2,589
תשל"ה	291.0	128.21	1,828	2,344
תשל"ו	373.1	100.00	2,230	2,230

מקור:

(1) הלמ"ס

(2) לוח מספר 1 א'.

STATEMENT OF THE DEPARTMENT OF THE INTERIOR

Item	1950		1949		Difference
	(1)	(2)	(3)	(4)	
...	10,000	10,000	10,000	10,000	0
...	10,000	10,000	10,000	10,000	0
...	10,000	10,000	10,000	10,000	0
...	10,000	10,000	10,000	10,000	0

NOTE:

- (1) ...
- (2) ...

ד ו " ח

הוועדה להרכב זנים בהדרים

חל-אביב, ספטמבר 1976

SECRET

CONFIDENTIAL - SECURITY INFORMATION

CONFIDENTIAL - SECURITY INFORMATION

משרד החקלאות
לשכת המנכ"ל

הקריה, כ' סיון תשל"ו
18 ביוני 1976
3186

לכבוד

ה"ה: ח. צבן
נ. רביד
ח. לובין
ר. סדובסקי
א. איזקסון
מ. שפיגל
ס. דוד
צ. קינן
ב. קפלן
א. פרחיה

הנדון: ועדה להרכב זנים בהדרים

בעקבות הדיון במועצה לשיווק פרי הדר בהשתתפות שר החקלאות התעורר הצורך לעדכן את הרכב הזנים המומלץ בענף ההדרים.

הדרך הטובה ביותר היא להפעיל את הועדה שפעלה בנושא זה לפני מספר שנים בשינויי הרכב מחייבים.

אודה לכם אם תראו עבודתכם כדחופה ביותר כדי לאפשר להנהלת המשרד להתאים את האמצעים לביצוע המלצותיכם בזמן הקרוב ביותר.

מר ח. צבן ירכז את עבודה הועדה.

ב ב ר כ ה

(-)

ר. אילנד

המנהל הכללי

העחק: שר החקלאות

מוגש בזאת דו"ח הועדה להרכב זנים בפרדס אשר מונחה ע"י מר ר. איילנד מנכ"ל משרד
החקלאות, ב- 18.6.1976 .

הועדה בחנה את הנושא להבטיו השונים: תחזיות יבולים ומחירים, מגמות בשוקי הון
ואפשרויות היצוא, יציאת פרדסים (שמוטי) ממעגל היצור בגין עקירה מפאת גיל ועיור וכן
אספקטים מקצועיים שונים הנוגעים בעיקרם לאיכות זני קליפים ליצוא, האשכולית האדומה ועוד.

בהתאם לזאת גובשו המלצות הועדה אשר עיקרן: אישור נטיעת שמוטי בקצב של 4,000 דונם
לשנה, בכדי לקיים היקף היצור בזן זה המהווה עמוד התווך של הענף, נוכח עקירת פרדסים
מחד ואיטיות כניסה חדשים לפוריות מאידך; החלפת זנים באשכולית הלבנה לגביה עולה השטח
הנטוע בכ- 20,000 דונם על אפשרויות יצוא הפרי; הרחבה בזנים הפותחים וסוגרים את עונת
ההדרים, טבוריים וולנסיה; נטיעה נוספת של 2,000 דונם לימוץ באזורים מועדפים בלבד, -
בדרום ובבקעה, מבחינת עונתיות ועמידות למחלות; הרחבה ב- 3 זני קליפים ליצוא, - מינאולה,
אורטניק, ואורלנדו; ובחינות מקצועיות של זנים אחרים כגון: מיכל, בטרם אישור הרחבתם.

טווח התיכנון אליו מתייחסות המלצות הועדה הוא 3 שנים כאשר מדי שנה תערך בדיקה מחדש
במא תיכנון הדרים. בסה"כ יעמדו לרשות התכנון, בהתאם להמלצות הועדה, 32,000 דונם נטיעות
חדשות בחקופת התכנית.

ראוי עם זאת להבהיר כי זו תכנית מטרה וכי בתנאי ריווחיות יחסית ירודה בענף ההדרים
ובשמוטי בפרט, קצב הנטיעות במצב הנוכחי לא ידביק את התכנית.

בהמשך הדו"ח מובאת סקירה אודות תחזיות הצע, ביקוש ומחירים להדרים בשוק העולמי וענף
ההדרים בישראל.

המלצות הועדה להרכב זנים בהדרים

מובאות להלן ההמלצות אשר גובשו בישיבה המסכמת של הועדה ביום ה- 10.9.76 .

א. טווח התכנון

המלצות הועדה מתייחסות לתקופה של 3 שנים. מדי שנה תערך בדיקה ע"י תא התכנון במרכז לתכנון, במסגרתו יבחנו ויאושרו גם צרכים התישבותיים מיוחדים.

ב. שמוטי

לנוכח התחזית של יציאת מטעי שמוטי מהיצור בגין גיל ועיור, ובמגמה לקיים את הקפו של ענף השמוטי המהווה עמוד התווך של היצור והיצוא בענף ההדרים, בסדר גודל של 175,000 דונם, ממליצים לאשר נטיעה 4,000 דונם לשנה וסה"כ 12,000 דונם בתקופת התכנית. עם זאת מצב הריווחיות כיום והבעיות בשנטוע הזן, יקשו על השגת התכנית.

ג. אפילים

קו המינמום להיקף מטע הולנטיה יהיה שטח המטע הקיים 70.600 דונם. ממליצים נטיעה 5,000 דונם נוספים בתקופת התכנית.

ד. אשכוליות

שטח מטע האשכוליות לא יעלה על 100,000 דונם. החלוקה הרצויה, כ- 80,000 דונם אשכולית לבנה ו- 20,000 דונם אשכולית אדומה. כיום מועט עדיין הידע והנסיון באשכולית אדומה. ממליצים החלפת זן באשכולית הלבנה לזנים המומלצים.

ה. לימון

לשמור על הקף המטע הקיים 14,000 דונם, למעט אישור נטיעות נוספות עד 2,000 דונם באזורים מועדפים, - בדרום ובבקעה - מבחינת עונחיות (לימון קיצי) וחסינות למחלות.

ו. טבוריים

להגדיל שטח המטע מ- 8,200 דונם כיום ל- 15,000 בתקופת התכנית.

ז. פומלו

להרחיב שטח הפומלו מאלף דונם עתה ל- 2,000 דונם.

ח. קלמנטינות וזנים שונים לשיווק מקומי

השטח מסתכם כיום ב- 11.5 אלף דונם. ממליצים להשאר במסגרת זו. גידול הכמויות לשיווק מקומי יבוא פיתרות הקליפים ליצוא.

STATE OF TEXAS

County of _____ State of Texas

Know all men by these presents, that _____ of the County of _____ State of Texas, for and in consideration of the sum of _____ Dollars, to _____ in hand paid by _____ the receipt of which is hereby acknowledged, have granted, sold and conveyed, and by these presents do grant, sell and convey unto the said _____ of the County of _____ State of Texas, all that certain _____

WITNESSETH, that the above described premises are the property of the said _____

ט. זנים קליפים ליצוא

1. טמפל - הפסקת נסיעות.
2. סצומה - הפסקת נסיעות.
3. מיכל - הקפאת נסיעות עד לבחינה מקצועית בענין גרענים וגודל הפרי.
4. דנסי - להגדיל השטח מ- 300 דונם ל- 500 דונם, אולם בחלקות מרוכזות בלבד.
5. קלמנטינות מועטות גרעינים - בגלל חוסר בני זן מתאימים ובעיות הפרייה, הקפאת נסיעות.
6. אורלנדו - ממליצים נסיעה 500 דונם בלבד.
7. וילקינג - להקפא השטח הקיים.
8. מינאולה - ממליצים נסיעה 500 דונם לשנה, תערך בדיקה שנתיית.
9. טופו (אורטניק) - נסיעה 1,000 דונם לשנה, תערך בדיקה שנתיית.

י. רכב חדש

יש לנקוט במאמצים מיוחדים ליבוא ואיקלום רכב חדש של זנים ובני זנים מתאימים.

יא. שנטוע

לאשר הלוואות שנטוע בזנים המומלצים.

יב. נסיעות חדשות (סכום)

בהתאם להמלצות הנ"ל יעמדו לרשות החיכנון לתקופת התכניה של 3 שנים סה"כ 35,200 דונם, כפוף לבדיקות שנחיות, לפי הפרוט דלהלן, זאת בנוסף לשטחי החלפת זן ושנטוע.

<u>סה"כ לנסיעה חדשה</u> (דונם)	<u>הזן</u>
12,000	שמוטי
5,000	אפילים
2,000	לימון
7,000	טבוריים
1,000	פומלו
5,200	קליפים ליצוא
<u>32,200</u>	
דונם	סה"כ

יג. פיקוח ומעקב

יש להבטיח פיקוח על היקף הנסיעות והחלפות זן הממולצות, באמצעות המשרדים האזוריים, למען לא יעלה סך השטח הנטוע ומוחלף על התכניה.

הערה: הקפאת נסיעות כוללת גם הפסקת החלפת זן.

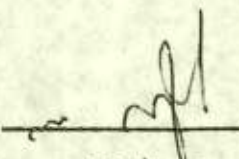
יג. הרכב הזנים במטע

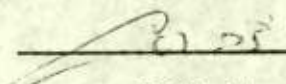
בהתאם להמלצות הועדה כולל מגמות העקירה, מסתמן הרכב הזנים בפרדס כלהלן (בדונמים):

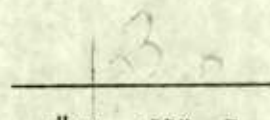
<u>שטח מטע מוצע</u>	<u>שטח מטע קיים</u>	
175	187.2	שמוטי
75	70.6	אפילים
100	107.4	אשכוליות
15	8.2	טבוריים
16	13.8	לימון
2	1.0	פומלו
19	11.3	קליפים ליצוא
		קלמנטיננה ושונים
12	11.0	לשיווק מקומי
<u>414.0</u>	<u>410.5</u>	סה"כ

טווח התכנית מהייחס כאמור ל- 3 שנים הוך בדיקה שנתית של ההתפתחויות בענף והמתחייב מהן.

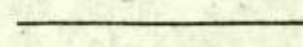
על החתום:

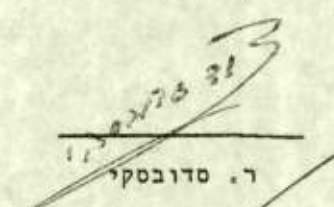

ח. לובין

נ. רביד

ח. צבן, יו"ר

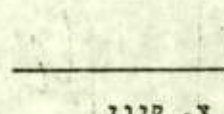

פ. שפיגל, פרופ'

א. איזקסון

ר. סדובסקי

א. פרחיה

ב. קפלין

צ. קינן

ס. דוד

תחזיות הצע, ביקוש ומחירים להדרים

מובאים להלן עקרי הממצאים ונתונים אינדיקטיביים, להם נודעת השלכה לגבי ענף וסחר ההדרים של ישראל.

1. תחזית מחירים בסחר העולמי, בדולרים לטון, לשנים 1973 - 1985 (X)

א. תז"ים וסנג'רינות	1973	1975	1980	1985
מחירים שוטפים	163	239	306	429
מדד	100	147	188	263
מחירים קבועים	163	177	156	156
	100	108	96	96
ב. לימונים				
מחירים שוטפים	182	272	353	495
מדד	100	149	194	272
מחירים קבועים	182	202	180	180
מדד	100	110	99	99

לא נמסרו נתונים אודות מחירי האשכוליות.

מגמת מחירי ההדרים בדולרים קבועים של 1973, כלומר בניכוי מגמת האינפלציה מראה על יציבות עם נטיה קלה לירידה.

מאידך, במחירים שוטפים החול עליה של כ- 40% במחירים מ- 1975 ל- 1980, ועליה בשיעור כפול לערך בשנים 1985 - 1980.

2. סה"כ ההצע (היצור) העולמי והביקוש לשנת 1980
(מיליוני טון)

סה"כ	תז"ים וסנג'רינות	לימונים	אשכוליות
סה"כ ההיצע	46.9	5.0	4.7
סה"כ הביקוש	40.3	4.4	4.5

(X) המקור: דו"ח הבנק העולמי מס' 814, "תחזית מחירים למוצרים ראשוניים עקריים", יולי 1975.

UNITED STATES DEPARTMENT OF AGRICULTURE

Report on the Survey of the Agricultural Situation in the United States, 1931-1932

CHAPTER I. THE AGRICULTURAL SITUATION IN THE UNITED STATES, 1931-1932

	1931	1932	1931	1932
Wheat	1,000	1,000	1,000	1,000
Corn	1,000	1,000	1,000	1,000
Soybeans	1,000	1,000	1,000	1,000
Cotton	1,000	1,000	1,000	1,000
Other crops	1,000	1,000	1,000	1,000

TABLE 1

	1931	1932	1931	1932
Wheat	1,000	1,000	1,000	1,000
Corn	1,000	1,000	1,000	1,000
Soybeans	1,000	1,000	1,000	1,000
Cotton	1,000	1,000	1,000	1,000
Other crops	1,000	1,000	1,000	1,000

Source: Bureau of Agricultural Economics, U.S. Department of Agriculture.

The following table shows the production of the principal crops in the United States, 1931-1932.

Production of principal crops, 1931-1932.

Wheat, 1931-1932. The production of wheat in the United States in 1931-1932 was 1,000,000 bushels, compared with 1,000,000 bushels in 1930-1931.

UNITED STATES DEPARTMENT OF AGRICULTURE
TABLE 1

	1931	1932	1931	1932
Wheat	1,000	1,000	1,000	1,000
Corn	1,000	1,000	1,000	1,000
Soybeans	1,000	1,000	1,000	1,000
Cotton	1,000	1,000	1,000	1,000
Other crops	1,000	1,000	1,000	1,000

Source: Bureau of Agricultural Economics, U.S. Department of Agriculture.

בשנים האחרונות גדל במיוחד יצור החז"ים והטנג'רינות בשיעור של כ- 6% לשנה, חלקם ביצור ההדרים מגיע ל-82%. גידול ניכר ביצור ההדרים נרשם בשנים האחרונות ביחוד בארה"ב, יפן, ברזיל וישראל.

התפתחות חשובה הראויה לציון היא בתחום הגידול הרב ביצור הטנג'רינות למיניהן ביחוד קלמנטינות וסצומות. יפן היא היצרן הגדול ביותר ומשנות ה-60 עד עתה גדל היצור בה ממליון טון ל-3 מיליון ב-1975. ברם, גם ארצות אחרות הגדילו יצורן וביחוד ארצות הים התיכון כגון: ספרד, מרוקו ואיטליה.

3. עודף ההיצע בסחר העולמי על הביקוש ליבוא לשנת 1980

בגלל אי התאמת היקף הנסיעות לאפשרויות הסחר העולמי, כלומר הביקוש ליבוא מצד הארצות המייבאות הדרים, צפויים עודפים בשנת 1980 כלהלן:
בתז"ים וטנג'רינות - צפוי עודף של 2.2 מיליון טון, או 25% מעל הביקוש החזוי ליבוא.

בלימונים - צפוי עודף של 350,000 טון, גם כן מול דרישות היבוא.

באשכוליות - צפוי עודף של 200,000 טון, שהם 15% מעל הביקוש של הארצות המייבאות.

4. תחזית מחירים

השוק המשותף וארצות אגן הים התיכון. תז"ים מארצות אגן הים התיכון, הספקים העיקריים לארצות השוק המשותף, נמכרו באופן עקבי במחירי או מתחת למחירי "הרפרנס" בעשר השנים האחרונות. זה הגביל באופן אפקטיבי את ההצע לארצות השוק וחייב הפניית עודפי יצוא לארצות אחרות כולל מזרח אירופה, או לחעשיה.

מחירי הרפנס משמשים לכן כאינדיקטור הטוב ביותר למגמות מחירי השוק והם יארו כן כל עוד השיטה פועלת. מחירים אלה שישמשו למטרות החזוי.

במשך שנות ה-1960 נפלו מחירי הרפרנס לתז"ים ומנדרינות בשיעור ממוצע של 3% - 2% במונחים ריאליים (בהנחה של 2.5% אינפלציה לשנה). אולם, במשך העשור הזה, ולאור עודפי היצוא הזמינים מעל דרישות היבוא, חזוי כי לתקופה 1980 - 1974 ירד מחיר הרפרנס בשיעור גבוה יותר במונחים ריאליים ויסתכם ב-5% לשנה. אותה מגמה חזויה לגבי מחיר הלימונים.

5. סיכום

הגם שהנחונים הם לקבוצות אגרסיביות כגון: תז"ים וטרנג'רינות הכוללים מיגוון מינים וזנים, המגמה הכללית המתפתחת בעולם בענף ההדרים לשנת 1980 ואילך, הינה עליית היצור וההצע, גידול בעודפים בסחר הבינלאומי וירידות מחירים במונחים ריאליים במחירים שוטפים חזויה עליה בשיעור הנופל משיעור עליית האינפלציה החזויה.

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..

... ..
... ..
... ..

... ..

... ..

... ..

... ..
... ..
... ..

... ..

... ..
... ..
... ..

... ..

... ..
... ..
... ..

תחזית היצור בענף ההדרים בשנים תשל"ו - תשמ"א
(השטח המניב באלפי ד', היבול אלפי טונות)

שנה	שמוטי		אשכוליות		ולנסיה		לימונים		שונים		סה"כ יבול חזוי
	יבול	שטח	יבול	שטח	יבול	שטח	יבול	שטח	יבול	שטח	
תשל"ו	640	179	447	71	288	68	32	8	68	18	1,475
תשל"ז	635	176	480	80	300	70	36	9	72	19	1,525
תשל"ח	630	173	530	88	305	71	40	10	75	20	1,580
תשל"ט	625	171	560	94	310	72	44	11	80	21	1,620
תשמ"א	620	169	590	99	310	71	48	12	84	22	1,650
תשמ"ב	615	167	610	102	305	70	52	13	88	23	1,670
שיעור עליה היבול מתשל"ו לתשמ"א	4%		36%		6%		62%		29%		13%

שמוטי יבול ממוצע 3.7 ט/ד
 אשכוליות " " 6.0
 אפילים " " 4.3
 לימון " " 4.0
 שונים " " 3.6

1
8
1

שטחי ההודרים בישראל החפולגות לפי זנים ולפי אזורים
באלפי דונם

כל הארץ	מח"כ השטח	שטח	אפ"לים	אשכוליות	מבוגרים	לימונים	אחרים	כמות	יבש
	410.5	187.2	70.6	107.4	8.2	13.8	18.2	0.9	4.2
1. גליל עליון מזרחי									
2. נגב ורמת שאן	3.7	0	0.2	3.3	0.1	0.2	0.05	0	0
3. יזראל וגליל החתום	18.8	0	0.2	16.4	0.2	1.7	0.2	0.02	0.04
4. גליל עליון מערבי	12.9	0	1.0	11.1	0.1	0.5	0.3	0.01	0.02
5. חוף הכרמל	12.3	2.2	1.6	8.7	0.6	0.7	0.6	0.07	0.1
6. חדרה	30.9	18.9	3.9	5.5	0.4	0.3	1.6	0.03	0.1
7. שכוך צפוני	93.2	57.1	12.7	12.4	1.0	1.2	7.7	0.1	0.7
8. שכוך דרומי	64.0	36.3	12.2	10.4	0.3	0.7	2.2	0.2	1.5
9. רחובות ראשון לציון	95.5	46.7	23.6	18.6	0.4	0.8	2.7	0.4	1.6
9. אשקלון ונגב צפוני	77.2	26.0	15.2	21.0	4.1	7.7	2.9	0.1	0.2

המקור: סקר הדרים בעזרת חלומי אויר, 1975.

יבש	כנות	אחרים	לימונים	מבריים	אשכוליות	אפילים	שמוסי	סה"כ	כל הארץ
4.2	0.9	18.2	13.8	8.2	107.4	70.6	187.2	410.5	
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ השטח
-	-	0.3	1.3	1.3	3.1	0.3	-	0.9	גליל עליון ועמק
0.1	2.1	0.9	12.8	1.6	15.3	0.3	-	4.6	החולה
0.4	0.1	1.7	3.3	1.0	10.3	1.4	-	3.1	כנרת ובית שאן יזרעאל וגליל עליון
1.8	7.1	2.9	4.9	7.2	8.1	2.2	1.2	3.5	מערבי
2.8	3.6	8.9	2.6	4.4	5.1	5.6	10.1	7.5	גליל עליון מערבי
18.8	15.8	42.3	9.0	12.5	11.6	17.9	30.5	22.7	וחוף הכרמל
34.9	22.2	12.2	4.8	3.9	9.7	17.3	19.4	15.6	חדרה
38.1	39.7	14.7	5.4	17.8	17.2	33.5	24.9	23.3	שכונ צפוני
3.1	9.4	16.1	55.9	50.3	19.6	21.5	13.9	18.8	שכונ דרומי
									רחובות ראשון לציון
									אשקלון ונגב צפוני

המקור: סקר הדריים בעזרת תצלומי אוויר 1975.

החפלות שטחי ההדרים ב- 1975 לפי מטע מניב וצעיר
(באלפי דונם)

יבש	כמות	אח"ים	ליטון	סכרי	אשכוליות	אפלים	שמוטי	סה"כ המטע	סה"כ השטח
4.2	0.9	18.2	13.8	8.2	107.4	70.6	187.2	410.5	סה"כ השטח
-	0.1	11.3	8.6	7.2	71.2	69.1	181.7	353.4	מניב
-	0.8	6.9	5.2	1.0	36.2	1.5	5.5	57.1	צעיר

המקור: סקר הדרים בעזרת הצלומי אויר, 1975.

יצוא פרי הדר

טבלה מס' 6

החפתחות היצוא בשנים 1972/73 - 1975/76 באלפי מיכלים

הזן	1972/73	1973/74	1974/75	1975/76
שמוסי	18,657	20,541	21,090	21,923
אשכוליות	12,939	12,055	13,471	13,480
אפילים	9,297	9,366	10,935	10,369
טבורי	1,061	1,079	1,026	1,301
לימון	1,218	943	1,115	1,195
שונים	229	155	205	271
סה"כ	43,401	44,139	47,842	48,539

טבלה מס' 7

מחירי פו"ב ממוצעים למיכל בשנים בשחי העונות האחרונות (\$ למיכל)

הזן	1974/75	1975/76
שמוסי	3.18	3.83
אשכוליות	3.39	3.25
אפילים	4.66	4.24
טבורי	3.06	3.78
לימון	4.21	4.78
שונים	3.61	4.19
מחיר ממוצע	3.60	3.80

TABLE III

Page 10

TABLE III - 1. STATE OF TEXAS - 1950

Item	1949	1950	1951	1952
Wages	10,000	10,000	10,000	10,000
Profits	15,000	15,000	15,000	15,000
Interest	5,000	5,000	5,000	5,000
Dividends	10,000	10,000	10,000	10,000
Other	5,000	5,000	5,000	5,000
Total	45,000	45,000	45,000	45,000

Page 11

TABLE III - 2. STATE OF TEXAS - 1950

Item	1949	1950
Wages	10,000	10,000
Profits	15,000	15,000
Interest	5,000	5,000
Dividends	10,000	10,000
Other	5,000	5,000
Total	45,000	45,000

טבלה מס' 8

ערך היצוא של פרי הדר בשנים 1974/75 - 1975/76
(באלפי דולר)

סה"כ	1974/75	1975/76	השינוי ב-%
	172,279	184,278	+7.0
שמוטי	67,132	84,046	+25.2
אשכוליות	45,661	44,537	+2.5
אפילים	50,917	43,968	-13.7
טבורי	3,136	4,886	+55.8
לימון	4,693	5,707	+21.6
שונים	740	1,134	+53.2

המקור: הלמ"ס, סיכום ארעי.

מימון לנטיעות והחלפת זן בהדרים
(ל"י)

להלן פרוט המימון הניתן כיום מתקציב הפיחוח.

שנה ב'	שנה ג'	נטיעה	
500	350	550	1. אשכוליות רדבלש ופומלות הלואה
200	130	220	מענק
1,350	350	550	2. טבוריים הלואה
540	130	220	מענק
450	350	600	3. לימון הלואה
180	140	240	מענק
200	350	550	4. קליפיים (*) הלואה
80	130	220	מענק

ההלואה מהווה כ-50% והמענק 20% מההשקעה המוכרת לדונם.

(*) אורטניק, מיכל מינאולה.

שנטוע - הלואה בנובה 38 ל"י או מענק 13 ל"י לעץ.

מחירים ממוצעים שקיבל הפרדסן, לפי נקודת מסירה, ייעוד וזן
 בחשל"ה לעומת חשל"ד (בל"י לטון)

הסעיף	חשל"ד	חשל"ה	אחוז השינוי
שער הייצוא ממפרדס			
תפוזי שמוטי לייצוא	370.70	532.00	+43.5
תפוזי שמוטי לשוק המקומי	109.30	161.60	+47.8
אשכוליות לייצוא	442.40	633.40	+43.2
אשכוליות לשוק המקומי	117.40	143.10	+21.9
ולנסיה לייצוא	452.80	1,109.40	+145.0
ולנסיה לשוק המקומי	99.10	226.10	+128.2
שער בכניסה לבית האריזה			
תפוזי שמוטי ליצוא	383.90	550.00	+43.3
תפוזי שמוטי לשוק המקומי	123.10	179.10	+45.5
אשכוליות ליצוא	454.40	650.10	+43.1
אשכוליות לשוק המקומי	129.80	160.10	+23.3
ולנסיה ליצוא	465.10	1,126.70	+142.2
ולנסיה לשוק המקומי	111.90	243.70	117.8
פ.ו.ג. בנמל ושוק מקומי			
תפוזי שמוטי ליצוא	696.40	1,061.60	+52.4
תפוזי שמוטי לשוק המקומי	157.60	231.00	+46.6
אשכוליות ליצוא	780.10	1,209.60	+55.1
אשכוליות לשוק המקומי	171.20	209.20	+22.2
ולנסיה ליצוא	779.00	1,654.10	+112.3
ולנסיה לשוק המקומי	146.80	298.10	+103.1

המקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

1950
 1951
 1952
 1953
 1954
 1955
 1956
 1957
 1958
 1959
 1960
 1961
 1962
 1963
 1964
 1965
 1966
 1967
 1968
 1969
 1970
 1971
 1972
 1973
 1974
 1975
 1976
 1977
 1978
 1979
 1980
 1981
 1982
 1983
 1984
 1985
 1986
 1987
 1988
 1989
 1990
 1991
 1992
 1993
 1994
 1995
 1996
 1997
 1998
 1999
 2000
 2001
 2002
 2003
 2004
 2005
 2006
 2007
 2008
 2009
 2010
 2011
 2012
 2013
 2014
 2015
 2016
 2017
 2018
 2019
 2020
 2021
 2022
 2023
 2024
 2025
 2026
 2027
 2028
 2029
 2030

Year	1950	1951	1952
1950	148.80	178.10	208.10
1951	171.50	201.80	231.50
1952	180.10	210.80	240.50
1953	197.80	229.10	259.10
1954	206.40	238.10	268.10
1955	215.10	247.10	277.10
1956	223.80	256.10	286.10
1957	232.50	265.10	295.10
1958	241.20	274.10	304.10
1959	250.00	283.10	313.10
1960	258.80	292.10	322.10
1961	267.60	301.10	331.10
1962	276.40	310.10	340.10
1963	285.20	319.10	349.10
1964	294.00	328.10	358.10
1965	302.80	337.10	367.10
1966	311.60	346.10	376.10
1967	320.40	355.10	385.10
1968	329.20	364.10	394.10
1969	338.00	373.10	403.10
1970	346.80	382.10	412.10
1971	355.60	391.10	421.10
1972	364.40	400.10	430.10
1973	373.20	409.10	439.10
1974	382.00	418.10	448.10
1975	390.80	427.10	457.10
1976	399.60	436.10	466.10
1977	408.40	445.10	475.10
1978	417.20	454.10	484.10
1979	426.00	463.10	493.10
1980	434.80	472.10	502.10
1981	443.60	481.10	511.10
1982	452.40	490.10	520.10
1983	461.20	499.10	529.10
1984	470.00	508.10	538.10
1985	478.80	517.10	547.10
1986	487.60	526.10	556.10
1987	496.40	535.10	565.10
1988	505.20	544.10	574.10
1989	514.00	553.10	583.10
1990	522.80	562.10	592.10
1991	531.60	571.10	601.10
1992	540.40	580.10	610.10
1993	549.20	589.10	619.10
1994	558.00	598.10	628.10
1995	566.80	607.10	637.10
1996	575.60	616.10	646.10
1997	584.40	625.10	655.10
1998	593.20	634.10	664.10
1999	602.00	643.10	673.10
2000	610.80	652.10	682.10
2001	619.60	661.10	691.10
2002	628.40	670.10	700.10
2003	637.20	679.10	709.10
2004	646.00	688.10	718.10
2005	654.80	697.10	727.10
2006	663.60	706.10	736.10
2007	672.40	715.10	745.10
2008	681.20	724.10	754.10
2009	690.00	733.10	763.10
2010	698.80	742.10	772.10
2011	707.60	751.10	781.10
2012	716.40	760.10	790.10
2013	725.20	769.10	799.10
2014	734.00	778.10	808.10
2015	742.80	787.10	817.10
2016	751.60	796.10	826.10
2017	760.40	805.10	835.10
2018	769.20	814.10	844.10
2019	778.00	823.10	853.10
2020	786.80	832.10	862.10
2021	795.60	841.10	871.10
2022	804.40	850.10	880.10
2023	813.20	859.10	889.10
2024	822.00	868.10	898.10
2025	830.80	877.10	907.10
2026	839.60	886.10	916.10
2027	848.40	895.10	925.10
2028	857.20	904.10	934.10
2029	866.00	913.10	943.10
2030	874.80	922.10	952.10

1950
 1951
 1952
 1953
 1954
 1955
 1956
 1957
 1958
 1959
 1960
 1961
 1962
 1963
 1964
 1965
 1966
 1967
 1968
 1969
 1970
 1971
 1972
 1973
 1974
 1975
 1976
 1977
 1978
 1979
 1980
 1981
 1982
 1983
 1984
 1985
 1986
 1987
 1988
 1989
 1990
 1991
 1992
 1993
 1994
 1995
 1996
 1997
 1998
 1999
 2000
 2001
 2002
 2003
 2004
 2005
 2006
 2007
 2008
 2009
 2010
 2011
 2012
 2013
 2014
 2015
 2016
 2017
 2018
 2019
 2020
 2021
 2022
 2023
 2024
 2025
 2026
 2027
 2028
 2029
 2030

מדינת ישראל
משרד החקלאות

הסוכנות היהודית לא"י
המחלקה להתישבות

המרכז לתכנון ופיתוח חקלאי והתישבותי
האגף לתכנון כפרי-אזורי

הקריה, ת"א, כ"ט באב תשל"ו
25 באוגוסט 1976

מדגריות כללי - 4834/00

אל : מר מרדכי שנאן.

מאת: המדור לתכנון מפעלים.

הנדון: מדיניות השקעות במדגריות.

הועדה הבינמשרדית בישיבתה מיום 1/7/76 החליטה להטיל עלינו את הגיבוש של מדיניות הפיתוח של המדגריות האיזוריות. רצ"ב עבודתו של מר ב. הרפניסט בנדון.

הממצאים מצביעים על העובדה שקיים כיום מספיק כושר ייצור במדגריות ושאינן צורך בפיתוח מדגריות נוספות, כאשר מתייחסים לסך הארצי. בהתייחס להתארגנויות השונות, קיימת הזדקקות לכושר דגירה נוסף באיזורי ההר, אך אנו לא נמליץ על תוספת כושר כנ"ל לפני שבדיקה כלכלית של פיתוח המדגריות באיזורים אלה תראה תרומה חיובית.

ב ב ר כ ה,

מ. קדר
מנהל המדור למפעלים

1950

1950

1950

1950

1950

1950

1950

1950

1950

1950

1950

המרכז לתכנון ופיתוח חקלאי והתישבותי
האגף לתכנון כפרי-אזורי

הקריה, ת"א, כ"ח באב תשל"ו
24 באוגוסט 1976

כללי - 4834/00

מדיניות השקעות במדגריות

ערוך: ע"י בני הרפניסט

א. סיכום:

מוצע לא לפתח השנה כושר דגירה נוסף, זאת, מאחר שקיים כיום עודף כושר ייצור במדגריות בהשוואה למכסות הפיטום והרבייה.

מכסות הפיטום הקיימות במונחי ביצי רבייה הם כ-96 מליון ביצים ואילו מכסות הרבייה הם כ-103 מליון ביצים, כלומר יש כ-7% עודף של מכסות רבייה לעומת מכסות הפיטום במונחי ביצי רבייה.

כושר הייצור השנתי של כל המדגריות הוא כ-138 מליון ביצים, כלומר, עודף כושר ייצור של כ-41 מליון ביצים, לעומת מכסות הפיטום ושל כ-35 מליון ביצים לעומת מכסות הרבייה.

במדגריות הסניטריות קיים כושר ייצור שנתי של כ-114 מליון ביצים בשנה, שמשמעותו כיום עודף כושר ייצור של כ-17 מליון ביצים לעומת מכסות הפיטום וכ-11 מליון ביצים לעומת מכסות הרבייה. אף בהתייחסות צרה לכושר הייצור של המדגריות האיזוריות והמדגריות המקומיות שבפיקוח ההתארגנות האיזורית - כולן סניטריות במובן - לא קיים מחסור משמעותי בכושר ייצור, בהשוואה למכסות הפיטום כיום. כושר הייצור השנתי במדגריות הללו, מגיע לכ-92 מליון ביצים, כלומר מחסור בכושר ייצור של כ-4 מליון ביצים לעומת מכסות הפיטום. אולם מחסור זה הינו מדומה מאחר שהנחנו שמקדם ניצולת של המדגריות הוא 90% ושניתן לעבוד בניצולת גדולה יותר. כמו-כן, גדולות מכסות הפיטום מהביקוש לבשר הפטמים בכ-10% - 15%, כך שאף בהתייחסות הצרה למדגריות השייכות

להתארגנויות האיזוריות, יש כיום אפשרות לספק את כל האפרוחים הדרושים למלוי כל הביקוש לבשר עוף.

יש לציין שהשוואה בין כושר הייצור השנתי במדגרות למכסות הרבייה אינה משמעותית, היות וממילא קיים עודף במיכסות הפיטום לעומת הצריכה של בשר עוף והיות ומכסות הרבייה גדולות ממכסות הפיטום בכ-7%, אין צורך להתחשב במכסות הרבייה כגורם להזדקקות לכושר דגירה נוסף.

כושר הייצור לפי המבנים של ענף הפיטום במונחי ביצי רבייה הוא כ-120 מליון ביצים. גם פוטנציאל זה של כושר ייצור במבנים נמוך מכושר הייצור הארצי של המדגרות (כולל המדגרות שאינן סניטריות).

במשך השנתיים הקרובות עומדות כנראה להסגר מדגרות לא סניטריות (בנוסף לשלוש המדגרות המקומיות השייכות להתארגנות שער הנגב) כמו מדגרות יקום, כפר-חיים, כפר יהושע, הזורעים, גבע, ויסודות שהן יחד בעלות כושר ייצור שנתי של כ-9 מליון ביצים.

חלק מייצור חומר הרבייה מופנה ליצוא. יצוא זה הגיע בשנה האחרונה לכ-16 מליון ביצים (כ-12 מליון ביצי רבייה ו-4 מליון אפרוחים במונחי ביצי רבייה).

אם נניח שהיצוא ישאר בסדר גודל של כ-16 מליון ביצים, ועם סגירת המדגרות שהוזכרו לעיל, יגיע עודף כושר הייצור במדגרות תוך שנתיים (כולל מדגרות לא סניטריות) לכ-16 מליון ביצים, בלבד. ואילו בהשוואה לכושר הייצור של המדגרות הסניטריות בלבד לא יותר עודף כושר הייצור בהשוואה למכסות הפיטום.

מן האמור לעיל, יש להמנע מלהשקיע השקעות נוספות במדגרות, אך בעוד כשנה עד שנתיים יש לבחון את המצב מחדש לוודא שאכן נסגרו המדגרות הלא-סניטריות האמורות להסגר ולבדוק את הביקוש לבשר הפטם.

מדיניות ההשקעות שתקבע אז חייבת לקחת בחשבון את מצבם המיוחד של אזורי ההר שבגליל ופרוזדור ירושלים, וצריכה לאפשר הגדלת כושר הייצור במדגרות שלהם בעוד כ-10 מליון ביצים בסה"כ בהתאם למכסות הפיטום.⁽¹⁾

הרחבה מבוקרת של כושר הייצור במדגרות בהתאם לאמור לעיל, תמנע השקעות מיותרות ותאפשר פיתוח ענף הלול באיזורים שעיקר פרנסתם על כך.

(1) עומדת להעשות עבודה שתנסה למצוא את התרומה של פיתוח המדגרות באיזורים אלה.

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

1. מבוא:

עבודה זו באה לתאר את המצב הקיים בענף המדגריות, ובחינת כושר הייצור של המדגריות בהשוואה למכסות הפיטום והרבייה. ההשוואה של כושר הייצור במדגריות לעומת המכסות נעשתה לפי איזורים והתארגנויות איזוריות של ענף הלול, כפי שיפורטו בהמשך. בסיס העבודה מושתת על ההנחות דלהלן:

(1) עידוד ההשקעות במדגריות העומדות בקריטריונים של השרותים הווטרינריים והמסוגלות לספק את הביקוש לכושר ייצור באיזורים בהם הם מצויים, ולעומת זאת, מניעת מתן עידוד להשקעות במדגריות שאינן עומדות בקריטריונים של השרותים הווטרינריים והינן מוקד להתפרצות והעברת מחלות.

(2) הרחבת מדגריות באיזורי ההר, בגליל ובפרוזדור ירושלים, בהם הישובים מתבססים על ענף הלול כמקור פרנסה עיקרי.

(3) עידוד התארגנויות איזוריות מושלמות (מלולי הרבייה ועד המשחטה ומפעל לעיבוד בשר) והרחבת ו/או הקמת מדגריות בהתאם להזדקקות וכושר ייצור.

כפי שהוסבר לעיל נבחנה ההזדקקות לכושר ייצור באיזורים השונים על פי מכסות הפיטום ומכסות הרבייה, אולם היות ומכסות הרבייה גדולות ממכסות הפיטום ואלה גדולות כיום מהביקוש לבשר הפטם, נעשתה בדיקה של ההזדקקות לכושר ייצור במדגריות על סמך מכסות הפיטום, בלבד. נעשתה פה הבחנה בין המדגריות הסניטריות ובין המדגריות הלא-סניטריות, ובהתאם לכך בדיקה כושר הייצור שלהם. ההבחנה בין מדגריות סניטריות ולא-סניטריות נעשתה בהתייעצות עם אנשי השרות הווטרינרי והתבססה על חוק המדגריות. חוק המדגריות כפי שהתפרסם ברשומות מ-31/3/67 בא להכניס סדר בכל הנוגע להקמת והפעלת מדגריות בעיקר מהבחינה התברואתית. ביצוע החוק הופקד בידי השרותים הווטרינריים ומנהלם.

החוק דן בעיקר בסעיפים דלהלן:

- (א) הסדרים בהקמת והפעלת מדגריות חדשות.
- (ב) הסדרים באחזקה מדגריות קיימות.
- (ג) תיפעול מדגריות.
- (ד) הסדרים בשיווק ומשלוח אפרוחים.

החוק מקיף בצורה רחבה את כל הנושאים הקשורים בהפעלה תקינה של המדגריות, הסדרי המשלוח של האפרוחים, וכל הנוגע להסדרים התברואתיים של המדגריות. הפעלת החוק מאפשרת במידה רבה מניעת התפרצות והעברת מחלות בין המשקים, אספקת אפרוחים בריאים כך שגידולם יהיה כדאי מבחינה כלכלית. כמו-כן, מאפשרת הפעלת החוק יצוא לחו"ל של אפרוחים ובשר פטם ללקוחות המעוניינים לקבל מוצרים הידועים בטיב ובאיכותם ומשוחררים ממחלות ו/או מאנטיביוטיקה.

יש לציין את העובדה שהן המשקים בעלי המדגריות והן ההתארגנויות האיזוריות שבפיקוחם נמצאות המדגריות, עושים כיום רבות כדי לשפר את המדגריות וכדי לאפשר להם לעבוד בצורה העונה על דרישות השירותים הווטרינריים, אך אין גם כמובן להתעלם מן העובדה שעדיין עובדות, מייצרות ואפילו מייצאות אפרוחים, מספר מדגריות אשר אינן עומדות בתנאים שדורש חוק המדגריות.

2. ההתארגנויות האיזוריות לענף הלול:

שלוחות הפיטום והרבייה עברו בשנים האחרונות תמורות רבות מבחינת ארגונים. בעידוד הגורמים הנוגעים בדבר החלו משקי הרבייה והפיטום להתארגן בצורה איזורית, כך, שההתארגנות האיזורית תהיה מסוגלת לפקח על הענף, מהביצה ועד המשחטה. דבר זה מאפשר ויסות האספקה של אפרוחים למשק המפטם, דרך המדגריות (ומכוני הטבילה) ואספקה מבוקרת ממשק הפיטום למשחטה, בהתאם לכושר השחיטה.

ההתארגנויות כאלה מעודדות כמובן את משקי הרבייה בטיפול להקות רבייה, כך שתוכלנה לספק את חומר הרבייה הטוב ביותר, וכך מעודדות את משקי הפיטום בניצול יעיל של גורמי הייצור ובשמירה על מצב תברואתי תקין. הפעולות שננקטות לשם כך הן עידוד הטבלת ביצי הרבייה, פיתוח לולים וחיטויים בהתאם לתקנים של השירותים הווטרינריים וסגירת או שיפור המדגריות הבעיות מבחינה סניטרית.

אפשרויות הפיקוח, הניהול והמימון המרוכזות בידי הנהלתה של ההתארגנות האיזורית לענף הלול, מאפשרת לה לסגור מדגריות קטנות ולהרחיב מדגריות אחרות לשם ניצול יתרונות לגודל, הן מבחינה כלכלית והן מבחינת אפשרויות ההספקה של להקות חד-גיליות גדולות.

יש כמובן לציין שההתארגנויות האיזוריות נמצאות עדיין בראשית דרכן מבחינת ארגונים, דבר זה נובע מהתנאים האובייקטיביים שמשקי הפיטום והרבייה ובעלי המדגריות מצויים בהם. קיימים משקים רבים ובעיקר משקים פרטיים שאינם מעוניינים להכנס למסגרות כאלה, אשר מבחינות רבות מגבילות אותם. משקים

כאלה הכוללים משקי פיטום, רביה ובעלי מדגריות הנמצאים בקשרי מסחר ביניהם, אינם מעונינים להפסיק קשרים כלכליים אלו, המתחייבים לעחים עקב הקמת ההתארגנויות האיזוריות של ענף הלול.

קיימת בענף זה מעין חלוקה סקטוריאלית בין משקי הרביה ובין משקי הפיטום, כאשר רוב משקי הרביה מרוכזים בידי סקטור אחד במספר איזורים מוגדרים ולעומתם חלק ניכר ממשקי הפיטום מרוכזים בידי סקטור שני באיזורים אחרים. כמובן שמצב זה מקשה על יצירת ההתארגנויות מושלמות הכוללות את משקי הרביה, מכון הטבילה, המדגריות, משקי הפיטום, המשחטה (והמפעל לעיבוד בשר). מצב כזה מקשה, איפוא, על היפקוד יעיל של ההתארגנויות אלה. קיימות כיום שבע ההתארגנויות איזוריות של ענף הלול המשלבות בתוכן את ענף הרביה ו/או הדגירה, אשר עושות כיום רבות כדי לכלול בתוכן משקים נוספים שבאיזורן, כך שייכללו בתוכן את כל השלוחות של ענף הלול ובזאת ליצור ההתארגנויות מושלמות.

בהשוואת כושר היצור במדגריות לעומת מכסות הפיטום והרביה, צורפו להתארגנויות האיזוריות הנ"ל, ההתארגנויות איזוריות אחרות של ענף הלול שאינן כוללות בתוכן את שלוחות הרביה ו/או הדגירה. ההתארגנויות אחרות אלו קשורות עם ארגוני הקניות השונים ועם המשחטות האיזוריות, בלבד. הציירופים נעשו ע"פ קשרים היסטוריים ו/או חוזים קיימים בקניית ביצי רביה ואפרוחים, או בגלל הקירבה הגיאוגרפית. קשרים אלו בין ארגוני הקניות ובין שבע ההתארגנויות האיזוריות יפורטו בהמשך.

קבוצה נוספת שהוגדרה כהתארגנות איזורית הנה הקבוצה של הפרטיים, הכוללת בתוכה את כל ההתארגנויות האחרות ומושבים ו/או בודדים בלתי-מאורגנים בהתארגנויות איזוריות. למשקים אלו יש משקי רביה, מדגריות ומשקי פיטום. הקשרים של משקים אלו בינם לבין עצמם או בינם לבין ההתארגנויות האיזוריות - אינם מושחתים על מסגרות חוזיות קבועות, אלא, על מצב שוק של היצע וביקוש הקיים באותה עת.

להלן פירוט ההתארגנויות האיזוריות הקיימות הכוללות גם את נושא הרביה ו/או הדגירה וארגוני הקניות הקשורים אליהם בקבלת אפרוחים :

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

ההתארגנות האיזורית של ענף הלול	שילוב השלוחות בהתארגנות האיזורית	ארגוני קניות הקשורים להתארגנויות
1. "מילואות"	רביה, מדגרה, פיטום, משחטה	א.ק. קניות "הגליל העליון", א.ק. "הצפון" (שליש בלבד) (1)
2. א.ק. "מושבי הגליל"	מדגרה, פיטום, משחטה	
3. "העמק"	רביה, מכון טבילה, פיטום, משחטה	א.ק. "מושבי הצפון", "משקי עמק הירדן", "משקי עמק בית-שאן", א.ק. "הצפון" (שליש בלבד) (1)
4. "גרנות"	רביה, מדגרה, פיטום, משחטה	א.ק. "מושבי השרון ועמק חפר", נורדיה, א.ק. "הצפון" (שליש בלבד) (1)
5. "מבואות ירושלים"	רביה, מכון טבילה, מדגרה, פיטום, משחטה	א.ק. "משקי הרי-יהודה".
6. "משקי הדרום"	רביה, מכון טבילה, מדגרה, פיטום, משחטה	א.ק. "מושבי הדרום", "התיכון" ו"הפוע"מ"
7. "שער-הנגב"	רביה, מכון טבילה, מדגרה, פיטום, משחטה	א.ק. "משקי הנגב" ו"מושבי הנגב"
8. התארגנויות אחרות (בלחי מאורגנים)	רביה, מדגרות, פיטום, משחטה	משקים פרטיים בערים, בעיירות, במושבות. א.ק. "גדרות", התארגנות בית-יצחק ו"שער-חפר".

להתארגנות איזורית "מילואות", צרפנו את א.ק. "משקי הגליל העליון" - ארגון הכולל בחוכו משקי פיטום, בלבד. הקשרים ביניהם נובעים מקשרים היסטוריים וחוזיים. א.ק. "הצפון", שהמושבים השייכים אליו מפוזרים גיאוגרפית ליד שלושת ההתארגנויות האיזוריות "מילואות", "העמק" ו"גרנות", חולק בצורה שרירותית ביניהם בקניית האפרוחים. חלוקה זו נעשתה בצורה שרירותית ויתכן שאינה משקפת במלואה את המצב למעשה. יתכן וחלק מהמושבים של א.ק. "הצפון" הינם לקוחות של משקים השייכים להתארגנות הפרטית (שורה 8) בטבלה.

ההתארגנות האיזורית של א.ק. "מושבי הגליל" משלבת בתוכה מדגרה, משקי פיטום ומשחטה. להתארגנות זו לא קשורים א.ק. אחרים, אולם היא בעצמה הינה לקוח של

(1) בגלל קרבה גיאוגרפית חלקנו שרירותית שליש ממכסות הפיטום של א.ק. "הצפון" להתארגנויות הנ"ל.

Слово	Слово	Слово
1. "архив"	архив, архив, архив	н.р. "архив", "архив" (архив)
2. "архив"	архив, архив, архив	
3. "архив"	архив, архив, архив	н.р. "архив", "архив" (архив)
4. "архив"	архив, архив, архив	н.р. "архив", "архив" (архив)
5. "архив"	архив, архив, архив	н.р. "архив", "архив" (архив)
6. "архив"	архив, архив, архив	н.р. "архив", "архив" (архив)
7. "архив"	архив, архив, архив	н.р. "архив", "архив" (архив)
8. "архив"	архив, архив, архив	н.р. "архив", "архив" (архив)

Слово "архив" в русском языке имеет несколько значений. В основном оно означает место хранения документов, но также может использоваться в переносном смысле. Например, "архив знаний" или "архив воспоминаний". Слово это имеет древние корни, связанные с хранением и ведением записей.

Слово "архив" в русском языке имеет несколько значений. В основном оно означает место хранения документов, но также может использоваться в переносном смысле. Например, "архив знаний" или "архив воспоминаний". Слово это имеет древние корни, связанные с хранением и ведением записей.

Слово "архив" в русском языке имеет несколько значений. В основном оно означает место хранения документов, но также может использоваться в переносном смысле. Например, "архив знаний" или "архив воспоминаний". Слово это имеет древние корни, связанные с хранением и ведением записей.

התארגנויות איזוריות אחרות, בקבלת אפרוחים וביצי רביה. התארגנות זו עומדת לפני קשירת חוזים עם התארגנות "העמק", קיבוץ כינרת והתארגנות "מילוואת", לשם קבלת חומר רביה ויחכך אף קשר חוזי עם גורמים פרטיים.

התארגנות איזורית "העמק" קשורה עם א.ק. מושבי "הצפון" שרוב מושביו מהווים למעשה חלק מההתארגנות עצמה.

משקי עמק בית-שאן המאורגנים סביב משחטת "עוף טוב", הינם לקוחות קבועים של התארגנות "העמק" כתוצאה מקשרים היסטוריים, קירבה גיאוגרפית וקשרים חוזיים ביניהם. המצב זהה גם לגבי א.ק. "משקי עמק הירדן", שאף הוא מהווה למעשה חלק אינטגרלי של התארגנות "העמק", מלבד משקים ספורים הקשורים בקבלת חומר רביה ואפרוחים מההתארגנות הפרטית וממשק יבנה.

א.ק. "מושבי השרון ועמק חפר" קשור חוזית וגיאוגרפית להתארגנות "גרנות". התארגנות נורדיה ורמות השבים קשורה אורגנית מזה חצי שנה להתארגנות איזורית "גרנות" ונמצאת תחת פיקוח של הנהלת ההתארגנות. התארגנות איזורית "מבואות ירושלים" (ו"משקי הרי-יהודה") אינה קשורה, כמו א.ק. "מושבי הגליל", לארגוני קניות אחרים בצורה חוזית קבועה. התארגנות זו שאף לה יש מחסור בחומר רביה לעומת מכסות הפיטום, מקבלת את האפרוחים החסרים לה מהתארגנות "משקי הדרום" ומההתארגנות הפרטית. אולם גם פה התקשרויות אלו אינן ממוסדות וקבועות, ומשתנות בהתאם לצורך ויכולת ההספקה והקבלה של כל אחת מההתארגנויות.

התארגנות "משקי הדרום", שהינה התארגנות חדשה יחסית ונמצאת בשלביה הראשונים, מספקת את האפרוחים להתארגנויות הלול של א.ק. "מבואות ירושלים" ולהתארגנות הלול שליד "הוד אווז". התארגנות "הוד אווז" כוללת בתוכה מושבים משלושה ארגוני קניות "מושבי הדרום", "התיכון" ו"הפועה"מ". יש כמובן לציין שלא כל המושבים הקשורים לארגוני הקניות הללו אכן שייכים ל"הוד-אווז". היתר נמצאים באיזורים אחרים, וקשורים בקבלת חומר רביה הן להתארגנות הפרטית והן ל"גרנות".

התארגנות "שער הנגב" הכוללת בתוכה גם את ישובי חבל "מעון", קשורה לישובי רמת הנגב וא.ק. "מושבי הנגב", בקבלת ואספקת אפרוחים וחומר רביה, כאשר למעשה ישובי רמת הנגב, רביבים ומשאבי-שדה, מספקים את רוב האפרוחים למושבי הנגב, הקשורים למשחטת "עוף הנגב".

כאמור לעיל, קבענו התארגנות איזורית נוספת לענף הלול, התארגנות הכוללת בתוכה את כל יתר ההתארגנויות וארגוני הקניות שלא הוכללו בשבע ההתארגנויות האיזוריות הקודמות ואת כל המשקים הבלתי מאורגנים. התארגנות זו כוללת בתוכה את א.ק. "גדרות" והתארגנות "בית-יצחק" ו"שער-חפר" הקשורים למשחטת "טנא", את המשקים הפרטיים בעלי משקי הרביה, בעלי המדגרות ומשקי הפיטום

הקשורים להתאגדויות ולצרכניות כמו "אגבר" ו"אגרא" וכן את המשקים הפרטיים שאינם קשורים לארגון קניות כלשהו, ומפוזרים בכל חלקי הארץ.

3. השוואה מפורטת של כושר ייצור שנתי במדגרות לעומת מכסות הפיטום והרבייה לפי התארגנויות איזוריות

להלן הדיון בממצאים שנדון המפורטים בנספח :

בהתארגנות "מילואות" (שורה א)) קיים עודף בכושר הייצור במדגרות לעומת מכסות הפיטום של כ-7 מליון ביצים ואיזון בין כושר הייצור במדגרות לבין מכסות הרבייה.

התארגנות "מילואות" מסוגלת, איפוא, לספק את עודפי חומר הרבייה לכל ההתארגנויות האחרות הקשורות עמה או שצורפו אליה שרירותית. בהתארגנות "העמק" (שורה ג)) קיים עודף של כ-11 מליון ביצים בכושר הייצור במדגרות לעומת מכסות הפיטום ומחסור בכושר ייצור של כ-3.5 מליון ביצים בהשוואה למכסות הרבייה. מצב זה משתנה במקצת בהתייחסות למדגרות הסניטריות שבאזור, בלבד. מסתבר שקיים אז עודף של כושר ייצור במדגרות של כ-6 מליון ביצים בהשוואה למכסות הפיטום וחוסר כושר ייצור של כ-8 מליון ביצים לעומת מכסות הרבייה. כמובן שעודפים כאלה של ביצי רבייה חייבים להמכר מחוץ להתארגנויות שבאזור. מצב זה הינו פרובלמטי הן מבחינה תברואתית בגלל העברת חומר רבייה מאזור לאזור והן מבחינה כלכלית (השגת לקוחות וכו').

ההתארגנות האיזורית של ענף הלול של א.ק. "מושב הגליל" (שורה ב)) עשויה להיות הווסת בקליטת עודפי ביצי הרבייה של התארגנות ה"עמק". להתארגנות זו אין כלל מכסות רבייה והינה בעלת מדגריה עם כושר ייצור שנתי של כ-5.5 מליון ביצים, בעוד שמכסות הפיטום שלה במונחי ביצי רבייה כפולות מכושר הייצור במדגריה. התארגנות הלול של א.ק. "מושב הגליל" המרכזת בתוכה ישובים המתבססים בעיקר על ענף הלול, תלויה במידה רבה בנכונות של משקי הרבייה לספק לה את הכמויות המתאימות של חומר רבייה באיכות הדרושה ובזמן המתאים. דבר זה כמובן מקשה על פיתוח הענף באזור.

עם סגירת המדגרות הלא-סניטריות בהתארגנות ה"עמק" ובעקבות ההתקשרות האפשרית של א.ק. "מושב הגליל" להתארגנות איזורית ה"עמק" תובטח במידה רבה אספקת ביצי הרבייה והאפרוחים למושבים של א.ק. "מושב הגליל", אולם אין הדבר פותר את הבעיות התברואתיות של העברת חומר רבייה מאזור לאזור ואח אי-הוודאות הקשורה באספקת האפרוחים וביצי הרבייה, מבחינת הכמויות הדרושות ובעיותי המתאים, מהעמקים לאזור ההר שבגליל.

... ..

...

...

...

...

...

בהתארגנות איזורית "גרנות" (שורה ד), קיים עודף של כושר ייצור במדגרות לעומת מכסות הפיטום של כ-5 מליון ביצים ועודף כנ"ל של כ-1.5 מליון ביצים לעומת מכסות הרבייה. עם סגירת המדגרות הלא-סניטריות הקשורות להתארגנות זו, לא יותר עודף של כושר ייצור לעומת מכסות הפיטום והמדגרות הסניטריות האיזוריות שתשארנה תהיינה מסוגלות לספק את הביקוש לאפרוחים באזור. (המדגרות הלא-סניטריות אמורות להסגר תוך שנה עד שנתיים).

בהתארגנות איזורית א.ק. "מבואות ירושלים" (שורה ו) קיים מחסור בכושר ייצור במדגריה של כ-6 מליון ביצים לעומת מכסות הפיטום. בישובים אלה מכסת הרבייה מהווה רק כ-51% ממכסות הפיטום. גם פה, כפי שהוצג לגבי א.ק. "מושבי הגליל" קיימת הבעיה של ענף הלול כמקור פרנסה עיקרי. בהתארגנות האיזורית "משקי הדרום" (שורה ה), קיים עודף גדול בכושר הייצור במדגרות לעומת מכסות הפיטום - עודף של כ-7 מליון ביצים - ועודף של כ-8.0 מליון ביצים לעומת מכסות הרבייה. כמובן שעודפים אלה חייבים להיות מופנים בחלקם לאיזור ירושלים, עם כל הבעיות המתעוררות בקשר לכך. בהתארגנות "שער הנגב" (שורה ז) קיים עודף בכושר ייצור במדגרות של כ-2 מליון ביצים לעומת מכסות הפיטום ומחסור של כ-3.0 מליון ביצים לעומת מכסות הרבייה. עודפים כאלה של מכסות רבייה בהשוואה לכושר הייצור או בהשוואה למכסות הפיטום נשלחים - כפי שהוסבר לעיל - לאזורים אחרים או שאינם מיוצרים, בגלל מגבלות הקליטה של מגדלי הפטימים.

ההתארגנויות האחרות והבלתי מאורגנים (שורה ח) מהוות במידה רבה ווסת בין כושר הייצור במדגרות ובין מכסות הפיטום והרבייה באזורים השונים.

בהתארגנות הפרטית קיים עודף של כ-23 מליון ביצים בין כושר הייצור במדגרות בהשוואה למכסות הפיטום ועודף של כ-26 מליון ביצים לעומת מכסות הרבייה. בעלי המדגרות הללו מדגירים בדרך כלל עבור משקים שאינם קשורים למדגרות איזוריות והם אשר קולטים גם את העודפים של מכסות ביצי הרבייה ממשקי הרבייה השונים.

4. מסקנות:

על פי היירוט כפי שהוצג לעיל ומהנספח המצורף (שורה ט) מסתבר שקיים עודף בכושר ייצור במדגרות לעומת מכסות הפיטום והרבייה: עודף כושר הייצור כזה אינו מצדיק כיום השקעה נוספת במדגרות.

האזורים הפרובלמטיים מהבחינה הזו הם בעיקר איזורי ההר שבגליל ובפרוזדור ירושלים, להם יש מכסות פיטום גדולות ללא מכסות של ביצי רבייה, או מכסות

של ביצי רבייה בכמות בלתי מספקת ומחסור איזורי, יחסי גדול, בכושר ייצור. מיקומם של איזורים אלו ומצבם הכלכלי המיוחד מרע את מצבם ביחס להתארגנויות איזוריות אחרות. משקים אלה המבוססים, רובם ככולם על ענף הלול, נפגעים במידה רבה יותר מאספקה לא סדירה של חומר רבייה מהמדגריות שבאיזורים אחרים, עם הבעיות התברואתיות שלהם. באיזורים אחרים בהם קיים מחסור כלשהו של כושר ייצור, ניתן להשלימו בצורה פשוטה יותר על ידי קליטת הביצים והאפרוחים מאיזורים סמוכים או מהתארגנויות איזוריות אחרות באותו איזור. מצבם המיוחד של מושבי הגליל ומושבי איזור ירושלים, מצדיק את הרחבת כושר הייצור שלהם במדגריות בעתיד, כך שאלה תוכלנה לספק את כל הכמות המבוקשת לאפרוחים בצורה סדירה.

בדיקת התרומה של פיתוח המדגריות באיזורים אלה עוד תעשה.

1. The first column contains the names of the individuals, including "John Doe" and "Jane Smith".
 2. The second column lists their respective addresses, such as "123 Main St" and "456 Elm St".
 3. The third column records their birth dates, for example "1950-01-15" and "1955-03-22".
 4. The fourth column shows their current occupations, like "Teacher" and "Nurse".
 5. The fifth column indicates their marital status, with entries like "Married" and "Single".
 6. The sixth column lists their telephone numbers, such as "555-1234" and "555-5678".
 7. The seventh column contains their social security numbers, formatted as "XXX-XX-XXXX".
 8. The eighth column records their annual income, ranging from "\$10,000" to "\$20,000".
 9. The ninth column shows their net worth, with values like "\$50,000" and "\$100,000".
 10. The tenth column lists their assets, including "House" and "Car".
 11. The eleventh column records their liabilities, such as "Mortgage" and "Credit Card".
 12. The twelfth column shows their net assets, calculated as assets minus liabilities.
 13. The thirteenth column lists their dependents, including "Spouse" and "Children".
 14. The fourteenth column records their health insurance status, with entries like "Insured" and "Uninsured".
 15. The fifteenth column shows their life insurance status, with entries like "Insured" and "Uninsured".
 16. The sixteenth column lists their retirement savings, including "401k" and "IRA".
 17. The seventeenth column records their investment portfolio, such as "Stocks" and "Bonds".
 18. The eighteenth column shows their tax status, with entries like "Single" and "Married".
 19. The nineteenth column lists their charitable contributions, including "Church" and "Charity".
 20. The twentieth column records their estate planning, such as "Will" and "Trust".

Name	Address	Birth Date	Occupation	Marital Status	Phone Number	SSN	Annual Income	Net Worth	Assets	Liabilities	Net Assets	Dependents	Health Insurance	Life Insurance	Retirement Savings	Investment Portfolio	Tax Status	Charitable Contributions	Estate Planning
John Doe	123 Main St	1950-01-15	Teacher	Married	555-1234	XXX-XX-XXXX	\$10,000	\$50,000	House, Car	Mortgage, Credit Card	\$20,000	Spouse, Children	Insured	Insured	401k, IRA	Stocks, Bonds	Single	Church, Charity	Will, Trust
Jane Smith	456 Elm St	1955-03-22	Nurse	Single	555-5678	XXX-XX-XXXX	\$15,000	\$75,000	House, Car	Mortgage	\$30,000	None	Insured	Uninsured	IRA	Stocks	Married	None	None
Robert Brown	789 Oak St	1960-07-10	Engineer	Married	555-9012	XXX-XX-XXXX	\$20,000	\$100,000	House, Car	Mortgage, Credit Card	\$40,000	Spouse, Children	Insured	Insured	401k, IRA	Stocks, Bonds	Single	Church, Charity	Will, Trust
Emily White	101 Pine St	1965-11-05	Writer	Single	555-3456	XXX-XX-XXXX	\$12,000	\$60,000	House, Car	Mortgage	\$20,000	None	Insured	Uninsured	IRA	Stocks	Married	None	None
Michael Green	202 Maple St	1970-05-20	Software Engineer	Married	555-7890	XXX-XX-XXXX	\$18,000	\$90,000	House, Car	Mortgage, Credit Card	\$30,000	Spouse, Children	Insured	Insured	401k, IRA	Stocks, Bonds	Single	Church, Charity	Will, Trust
Sarah Black	303 Cedar St	1975-09-12	Marketing Executive	Single	555-2345	XXX-XX-XXXX	\$14,000	\$70,000	House, Car	Mortgage	\$25,000	None	Insured	Uninsured	IRA	Stocks	Married	None	None
David Lee	404 Birch St	1980-02-28	Sales Representative	Married	555-6789	XXX-XX-XXXX	\$11,000	\$55,000	House, Car	Mortgage, Credit Card	\$15,000	Spouse, Children	Insured	Insured	401k, IRA	Stocks, Bonds	Single	Church, Charity	Will, Trust
Amanda King	505 Walnut St	1985-06-18	Graphic Designer	Single	555-0123	XXX-XX-XXXX	\$9,000	\$45,000	House, Car	Mortgage	\$10,000	None	Insured	Uninsured	IRA	Stocks	Married	None	None
Christopher Hall	606 Cherry St	1990-10-03	Business Analyst	Married	555-4567	XXX-XX-XXXX	\$13,000	\$65,000	House, Car	Mortgage, Credit Card	\$20,000	Spouse, Children	Insured	Insured	401k, IRA	Stocks, Bonds	Single	Church, Charity	Will, Trust
Olivia Young	707 Peach St	1995-04-25	Product Manager	Single	555-8901	XXX-XX-XXXX	\$16,000	\$80,000	House, Car	Mortgage	\$25,000	None	Insured	Uninsured	IRA	Stocks	Married	None	None
Benjamin Adams	808 Apple St	2000-08-14	Systems Administrator	Married	555-2345	XXX-XX-XXXX	\$10,000	\$50,000	House, Car	Mortgage, Credit Card	\$15,000	Spouse, Children	Insured	Insured	401k, IRA	Stocks, Bonds	Single	Church, Charity	Will, Trust
Isabella Baker	909 Orange St	2005-12-01	Human Resources	Single	555-6789	XXX-XX-XXXX	\$8,000	\$40,000	House, Car	Mortgage	\$8,000	None	Insured	Uninsured	IRA	Stocks	Married	None	None
Lucas Miller	1010 Grape St	2010-03-17	Operations Manager	Married	555-0123	XXX-XX-XXXX	\$12,000	\$60,000	House, Car	Mortgage, Credit Card	\$18,000	Spouse, Children	Insured	Insured	401k, IRA	Stocks, Bonds	Single	Church, Charity	Will, Trust
Charlotte Wilson	1111 Lemon St	2015-07-09	Project Manager	Single	555-4567	XXX-XX-XXXX	\$14,000	\$70,000	House, Car	Mortgage	\$20,000	None	Insured	Uninsured	IRA	Stocks	Married	None	None
Henry Moore	1212 Lime St	2020-11-23	Quality Assurance	Married	555-8901	XXX-XX-XXXX	\$9,000	\$45,000	House, Car	Mortgage, Credit Card	\$12,000	Spouse, Children	Insured	Insured	401k, IRA	Stocks, Bonds	Single	Church, Charity	Will, Trust
Amelia Taylor	1313 Lemon St	2025-05-11	Business Development	Single	555-2345	XXX-XX-XXXX	\$11,000	\$55,000	House, Car	Mortgage	\$15,000	None	Insured	Uninsured	IRA	Stocks	Married	None	None

משרד החקלאות
המרכז לתכנון ופיתוח חקלאי והתישבותי

הקריה, כ"ט בחמוז תשל"ו
27 ביולי 1976

אל: מר חיים צבן, מנהל המרכז לתכנון

הנדון: דו"ח הועדה להכנת הצעה פרלימינרית
לתכנית החומש לפיתוח החקלאות.

בהסחמך על כתב המינוי מיום 6.6.1976, הנני מתכבד להגיש לך את סיכומי הועדה בנושא
שבנדון.

בברכה,

אריה שסקין
יו"ר הועדה

העתיקים: פרופ' ש. פוהורילס
מ. שנאן
י. וינרב

Page 10

Department of the Interior

Washington, D.C. 20540
June 15, 1964

Dear Mr. [Name]:

Reference is made to your letter of June 10, 1964, regarding the proposed [Project Name] in the [Location].

The Bureau has reviewed the information submitted and has determined that the proposed project is in accordance with the requirements of the National Historic Preservation Act of 1966.

Sincerely,

[Signature]

[Title]

Very truly yours,

[Signature]

משרד החקלאות
המרכז לתכנון ופיתוח חקלאי והתישבותי

דין וחשבון הועדה להכנת הצעה פרלימינרית
לחוכנית החומש לפיתוח הוקלאות

תל-אביב, תמוז תשל"ו - יולי 1976

1950

1951

1952

ה ק ד מ ה

ב-6.6.1976 מינה מר ח. צבן, מנהל המרכז לתכנון ועדה להכנת הצעה פרלימינרית לתכנית החומש לפיתוח החקלאות. הועדה מונחה בהרכב הבא:

ד"ר א. שסקין - יו"ר

י. גולדין

י. פורת

א. פרחיה

מ. קידר

בהתאם לכתב המינוי נחבשה הועדה לבחון את הנושאים הבאים:

1. הצורך בהכנת תכנית חומש בכלל, אם חיובי אז:
2. תקופת התכנית
3. רמת הפירוט של התכנית
4. מבנה כללי של התכנית (ראשי פרקים)
5. האפשרות של הכנת התכנית באמצעות המחשב (כולל תקציב נדרש)
6. לוח זמנים להכנת התכנית כולל

לאחר שהועדה דנה בכל הנושאים שצוינו בכתב המינוי התגבשו המסקנות וההמלצות המפורטות להלן:

1. הצורך בהכנת תכנית חומש

הועדה בדעה כי יש צורך בהכנת תכנית פרספקטיבית לפיתוח החקלאות והכפר שתשתלב בתכניות הפיתוח של המשק הלאומי אשר הכינה הרשות לתכנון כלכלי. אין ספק כי בשנים הקרובות יעמוד המשק הישראלי, והחקלאות במסגרתו, בפני קשיים כלכליים כבדים. הדבר יחייב הערכות חדשה תוך גיבוש מדיניות פיתוח מתואמת שתאפשר המשך הצמיחה של מגזר החקלאות ופיתוח ההתיישבות. נראה לועדה כי דוקא בתנאים של מגבלות וקשיים מרובים שצפויים בשנים הקרובות חייבת המדיניות החקלאית להתבסס על תכנית מקיפה שתציג להנהלת המשרד את כיווני הפיתוח והאלטרנטיבות העיקריות לקידום המגזר על כל מרכיביו.

בהקשר לכך הועדה בדעה כי יש להגדיר בצורה ברורה את יעדי תכנית החומש החדשה תוך התייחסות ליעדי הפיתוח הלאומי. יעדים אלה מובאים להלן:

ART 35

... ..

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

ART 36

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

יעדי תכנית החומש לפיתוח החקלאות לשנים 1977/78 - 1981/82

<u>יעדי התכנית לפיתוח החקלאות</u>	<u>יעדי התכנית לפיתוח המשק הלאומי</u>
1. הגדלת הייצור החקלאי על מנת להבטיח דרגה גבוהה של אספקה עצמית ובטחון המזון, וכן לתרום להעמקת הייצור בענפי משק אחרים (תעשיית המזון ועוד).	1. הבטחה צמיחה של המשק הלאומי תוך שאיפה להגשמת עצמאות כלכלית.
2. גיוון התעסוקה בכפר והעמקת התעסוקה בחקלאות.	2. רמה גבוהה של תעסוקה.
3. הגדלת ענפי היצוא החקלאי הטרי והמעובד ופיתוח ענפי יצוא חדשים.	3. צמצום הפער בחשבון השוטף של סחר חוץ.
4. א. ביסוס ההתיישבות הקיימת ע"י העלאת רמת ההכנסה ורמת החיים.
ב. פיתוח ההתיישבות החדשה ופיתוח המרחב הכפרי.	4. פיזור האוכלוסייה להשגת יתר איזון באיכלוס איזורי הארץ השונים, בעזרת התיישבות באיזורי הארץ הדלילים כגון הנגב והגליל.

2. תקופת התכנית

תקופת התכנית המוצעת כוללת את השנים התקציביות 1977/78-1981/82. שנת הבסיס לתכנית החומש תהיה שנת תשל"ו.
הועדה בדעה כי יש להמשיך בתכנון לתקופה של חמש שנים. פרק זמן כזה מאפשר ראייה כוללת תוך שמירה על איזון בין מרכיבי אי הודאחה האופייניים לתכניות ארוכות טווח ובין חיזוי התפתחויות על יסוד חיוץ נחוני העבר. בחירת שנת הבסיס תשל"ו נועדה לקרב את נחוני היסוד לתקופת התכנית. וזאת בהתחשב בשינויים החריפים ברמת המחירים ובשינויים הטכנולוגיים שחלו בייצור החקלאי בשנים האחרונות.

3. רמת הפירוט של התכנית

- רמת הפירוט של התכנית נבחנה מחוץ ארבעה היבטים עיקריים:
- חתך ענפי
 - חתך איזורי
 - חתך של המרחב הכפרי על מגזריו השונים
 - פיתוח גורמי ייצור בסיסיים ומפעלי תשתית.

THE UNITED STATES OF AMERICA - 1951

THE UNITED STATES OF AMERICA

1. The United States of America is a free and democratic country.

2. The United States of America is a free and democratic country.

3. The United States of America is a free and democratic country.

4. The United States of America is a free and democratic country.

THE UNITED STATES OF AMERICA

5. The United States of America is a free and democratic country.

6. The United States of America is a free and democratic country.

7. The United States of America is a free and democratic country.

8. The United States of America is a free and democratic country.

THE UNITED STATES OF AMERICA

9. The United States of America is a free and democratic country.

THE UNITED STATES OF AMERICA

10. The United States of America is a free and democratic country.

א. חתך ענפי

העקרון המנחה בקביעה רמת הפירוט הענפי של חכנית החומש נקבע בהתאם לשני הקריטריונים:

(1) היקף הייצור

(2) מגמות הפיחוח הצפויות בחקופת התכנית, במלים אחרות, גם כאשר בחקופת הבסיס היקף הייצור של המוצר מצומצם אך חזויה התפתחות משמעותית בשנים הקרובות (כמו למשל, בגידולי יצוא מסויימים) יכלול המוצר בחכנית המפורטת.

רמת הפירוט הענפי מושפעת גם על-ידי מידת ההתערבות של הממשלה באמצעות מדיניות המחירים והמכסות ועל-כך מוצרים כאלה חייבים להכלל בחכנית. לפיכך הועדה בדעה כי בחתך הענפי יש לכלול בחכנית המוצעת את המוצרים הבאים:

א. ענפי הצומח

הדרים: הזנים אשכוליות, ולנסיה, טבוריים, לימוץ, קליפים, שמוטי.
מטעים: גרעינים (תפוחים, אגסים) גלעינים (אפרסקים, נקטרינות, משמש, שזיף), בננות, סוב-טרופיים (אבוקדו, מנגו), ענבי מאכל, ענבי יין, שקדים, אגוזים, חמרים, רימונים.

ענף העץ: צפצפות, אקליפטוס.

ירקות: למאכל, לתעשייה וליצוא, כולל חפוא"ד, גזר, בצל, עגבניות, מלפפונים ומקשה.

גידולי תעשייה: כותנה, אגוזי אדמה, סלק סוכר, טבק.

גננות ושונות: פרחים, צמחי רפואה וחבליץ, זרעים, פטריות.

פלחה: חיטה, שעורה, סורגום.

מספוא גם ומרעה טבעי

ב. ענף החי

בקר: רפח החלב, פיטום עגלים, בקר לבשר.

צאן: צאן לחלב, צאן לבשר, עזים.

לול: ביצי מאכל, פטמים, הודיים, רביה, אווזים.

מדגה: קרפיונים, דגי לוואי.

דייג ימי: דייג במרחקים, מכמורת, דייג סרדינים.

ב. חתך איזורי

רמת הפירוט בחחום זה תבסס על איזורים אקולוגיים, כאשר בתוך כל איזור תפולג התכנית בהתאם לצורות החיישבות. כתוצר לוואי מרמת פירוט זה ניתן יהיה לקבל סיכומי החכנית לפי המשרדים האיזוריים של משרד החקלאות. התכנית תכלול את כל הישובים היהודיים שמעבר לקו הירוק.

1. Introduction

The purpose of this study is to investigate the effects of the proposed system on the performance of the participants.

- (1) The first objective is to determine the level of acceptance of the system by the participants.
- (2) The second objective is to measure the impact of the system on the participants' productivity and efficiency.

The study is conducted in a controlled environment to ensure the validity and reliability of the results.

The results of the study will be discussed in detail in the following sections.

2. Methodology

The study uses a quantitative research approach to collect data from participants. The data is analyzed using statistical methods to identify trends and correlations.

The study is divided into two main phases:

Phase 1: Pre-implementation - This phase involves the selection of participants and the establishment of baseline measurements.

Phase 2: Post-implementation - This phase involves the implementation of the system and the collection of data on its performance.

The data collected in both phases is compared to assess the impact of the system.

The study is limited to the following parameters:

Scope of the study

3. Results

The results of the study are presented in the following sections:

3.1. Acceptance of the system

The majority of participants reported a high level of acceptance of the system.

The results are summarized in the following table:

Table 1: Acceptance of the system

4. Conclusion

The study concludes that the proposed system has a positive impact on the performance of the participants. The system is well-accepted and improves productivity and efficiency.

ג. חתך המרחב הכפרי

בהתאם לגישה שהתגבשה בשנים האחרונות במרכז לתכנון ובעקבות דו"ח הארגון של המרכז מוצע לכלול בתכנית את תכנון המרחב הכפרי על כל פעילויותיו החקלאיות והלא-חקלאיות. רמת הפירוט של התכנון הכפרי תכלול את חחזית מבנה התעסוקה המפולג לפי המגזרים השונים, כאשר הדגש יושם על החומים הבאים:

1. מפעלים לטיפול בחוצרת החקלאיה ולאספקת שירותים יצרניים למגזר החקלאות.

2. מפעלי שירותים אישיים וציבוריים, כולל שירותי הקיט.

3. מפעלי תעשייה ניטרלית.

התכנית תתבסס על החלוקה האיזורית המוצעת (איזורים אקולוגיים) ועל החלוקה לפי צורות התיישבות. ברמה המקרו-כלכלית של תכנון המרחב הכפרי תכלול התכנית את אותם הנושאים המובאים בנספח.

ד. פיתוח גורמי הייצור הבסיסיים ומפעלי תשתית

התכנית תכלול פירוט כיווני הפיתוח בתחום השימוש היעיל במים, קרקע, הון ועבודה. כמו כן ייבחנו במסגרתה מפעלי פיתוח ארציים שמתוכננים לתקופת התוכנית.

4. מבנה כללי של התכנית

המבנה הכללי המוצע של התכנית נכלל בנספח א' לדו"ח זה.

5. המסגרת הארגונית להכנת התכנית

הכנת התכנית תיעשה באמצעות צוות בין-אגפי שבראשו יעמוד אחד מעובדי המרכז לתכנון אשר יהיה אחראי על כל שלבי ההכנה ועל היאום בין אגפי מלא. התכנית תוכן בקשר הדוק עם המשרדים האיזוריים של משרד החקלאות כאשר המתכננים האיזוריים לוקחים חלק פעיל במהלך עבודת התכנון. במהלך הכנת התכנית יש צורך לשתף את הזרועות המקצועיות השונות הפועלות במסגרת משרד החקלאות ומחוצה לו כגון: נציבות המים, המרכז לסחר חוץ, שירות ההדרכה והמקצוע, המחלקה להתיישבות, תה"ל, מקורות ועוד.

לשם הפעלת ההליך התכנון והשגת שיתוף פעולה של כל היחידות שנסקרו לעיל, יש להכריז על הכנת תכנית החומש המוצעת במסגרת מינהל התכנון.

Section 1

The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records. It states that proper record-keeping is essential for the efficient operation of any organization. This section covers the basic principles of record management, including the selection of records to be kept, the methods of storage, and the procedures for retrieval and disposal.

1.1. The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records.

1.2. The second part of the document discusses the methods of storage.

1.3. The third part of the document discusses the procedures for retrieval and disposal.

The second part of the document discusses the methods of storage. It covers various techniques such as filing, shelving, and the use of microfilm. It also discusses the importance of environmental control, such as temperature and humidity, in preserving records over time.

Section 2

The second part of the document discusses the methods of storage. It covers various techniques such as filing, shelving, and the use of microfilm. It also discusses the importance of environmental control, such as temperature and humidity, in preserving records over time.

Section 3

The third part of the document discusses the procedures for retrieval and disposal.

Section 4

The third part of the document discusses the procedures for retrieval and disposal. It covers the importance of having a clear system for locating records and the need for regular reviews to ensure that records are kept up-to-date and that obsolete records are properly disposed of. It also discusses the importance of security and access control in record management.

The fourth part of the document discusses the importance of security and access control in record management. It covers the need for physical security measures, such as locks and fire protection, and the importance of controlling access to records to ensure confidentiality and integrity.

6. משך הכנת התכנית

הועדה סבורה כי הכנת התוכנית תימשך כשנה. על מנת לזרז תהליך ההכנה יש לגשת לעבודות התכנון בהקדם האפשרי. בצורה כזו ניתן יהיה לפרסם את התוכנית באמצע שנת 1977.

7. השימוש במחשב לצורך הכנת התוכנית ולוח הזמנים כולל תרשים שלבי הביצוע העיקריים בשיטת Pert מצורף בנספח ב' לדו"ח (כולל דברי הסבר לסעיפים השונים).

ההוצאה למחשב מוערכת בכ-50,000 ל"י, כולל תכניות פיתוח ועיבוד נתונים שישרחו גם את התכנון בעתיד (מדובר על מכון החשיבים ועיבוד נתונים).

א. שסקין (יו"ר) _____ נחתם

י. גולדין _____ נחתם

א. פרחיה _____ נחתם

י. פורת _____ נחתם

מ. קידר _____ נחתם

1. THESE

These are the conditions of sale for the goods shown on the invoice. The goods are sold as described and the buyer accepts them as such.

2. THESE are the conditions of sale for the goods shown on the invoice. The goods are sold as described and the buyer accepts them as such.

These are the conditions of sale for the goods shown on the invoice. The goods are sold as described and the buyer accepts them as such.

1. THESE (1) "C" _____

2. THESE _____

3. THESE _____

4. THESE _____

5. THESE _____

מבנה כללי של תוכנית החומש לשנים 1977/78-1981/82

א. הרקע הכלכלי: ההתפתחויות החזויות במשק הלאומי בתקופת תוכנית החומש

1. המגמות בהתפתחות המרכיבים הכלכליים החיצוניים:

- 1.1 האוכלוסיה
- 1.2 יבוא ההון
- 1.3 הוצאות הבטחון

2. המגמות בהתפתחות האגרגטים העיקריים במשק הלאומי:

- 2.1 כח העבודה
- 2.2 התוצר
- 2.3 השימושים
- 2.4 מאזן התשלומים
- 2.5 המבנה הענפי של המשק

3. יעדי התכנית.

ב. מקומה של החקלאות במשק הלאומי לאור יעדי תוכנית הפיתוח

ב.1. הסקטור החקלאי

1. התמורות במשקלם של גורמי הייצור המועסקים בחקלאות על רקע השינויים המקבילים במשק הלאומי:

- 1.1 משקלו של כח-העבודה המועסק בחקלאות בכלל כח העבודה במשק.
- 1.2 התמורות במשקל ההשקעות הגולמיות והנקיות שיופנו לחקלאות מכלל ההשקעות במשק.

1.3 התמורות ביחס גורמי הייצור שיועסקו ע"י הענף:

- (א) מים;
- (ב) קרקע;

2. תרומתה הישירה והעקיפה של החקלאות לתוצר הלאומי

- 2.1 מקומו של התוצר החקלאי בכלל התוצר הלאומי
- 2.2 התרומה העקיפה של החקלאות ליחס ענפי המשק - ניתוח לוחות חשומה - תפוקה.

3. התרומה של החקלאות לשיפור מאזן התשלומים

- 3.1 עריכת מאזן התשלומים של הענף בחקופת התוכנית
- 3.2 ניתוח מגמות בהרחבת היצוא ותחליפי יבוא בתוכנית החומש

SECTION 101 - GENERAL PROVISIONS

ARTICLE I - PURPOSE AND SCOPE

1. Short title

- (a) This Act shall be known as the "..."
- (b) It shall be cited as "..."
- (c) It shall be construed as if it were a part of the Constitution of the State of ...

2. Supremacy

- (a) The provisions of this Act shall prevail over any other law inconsistent therewith.
- (b) The provisions of this Act shall prevail over any other law inconsistent therewith.
- (c) The provisions of this Act shall prevail over any other law inconsistent therewith.
- (d) The provisions of this Act shall prevail over any other law inconsistent therewith.

3. Commencement

ARTICLE II - ADMINISTRATION

SECTION 101 - OFFICE OF THE COMMISSIONER

1. Office of the Commissioner

- (a) There shall be an Office of the Commissioner, to be known as the "Office of the Commissioner of ..."
- (b) The Office of the Commissioner shall be headed by a Commissioner, who shall be appointed by the Governor of the State of ...
- (c) The Commissioner shall hold office for a term of five years, subject to re-appointment by the Governor.
- (d) The Commissioner shall be eligible for re-appointment.
- (e) The Commissioner shall be entitled to such allowances and benefits as may be determined by the State Government.

2. Deputy Commissioner

- (a) There shall be a Deputy Commissioner, to be appointed by the Governor of the State of ...
- (b) The Deputy Commissioner shall hold office for a term of five years, subject to re-appointment by the Governor.
- (c) The Deputy Commissioner shall be eligible for re-appointment.
- (d) The Deputy Commissioner shall be entitled to such allowances and benefits as may be determined by the State Government.

ARTICLE III - MISCELLANEOUS PROVISIONS

- 1. Provisional application
- 2. Validation
- 3. Short title

4. תחזית דרכי המימון ונתיח מקורותיו על רקע ההתפתחויות המונטריות במשק.
 - 4.1 האשראי לחקלאות מכלל האשראי במשק
 - 4.2 התמורות הצפויות במקורות המימון של האשראי החקלאי לאור השינויים במימון ציבורי ופרטי.
 - 4.3 יחסי מימון לטווח קצר ובינוני ולטווח ארוך בחקלאות על רקע ההתפתחות הפיננסית של המשק.
5. הצבר ההון ותמורות במלאי ההון בחקלאות על רקע השינויים הצפויים במלאי ההון הלאומי.

2. הסקטור הכפרי

1. המבנה של הסקטור הכפרי ומשקלו במשק הלאומי
2. התמורות בסקטור הכפרי על רקע תוכנית החומש
 - 2.1 כתוצאה מפיתוח החקלאות
 - 2.2 כתוצאה מפיתוח ענפי משק אחרים בכפר, כגון חקיה, שרותים וכו'.
3. החשבון האגרטיבי של הסקטור הכפרי
 - 3.1 מבחינת משקלו בגורמי הייצור
 - 3.2 מבחינת תרומתו לתוצר הלאומי.

ג. התמורות החזויות בענף החקלאות בתקופה 1977-1982

1. הערכת התמורות בתכנון הענף בהשוואה לתוכנית החומש הקודמת
2. התפתחות הענף בתקופת התוכנית לאור התמורות בביקוש למוצרים חקלאיים
 - 2.1 הערכת מידת השינויים בדפוסי הצריכה לתוצרת חקלאית
 - 2.2 הגידול הצפוי ביצוא
 - 2.3 חישוב שיעור גידולה של החקלאות בתקופת התכנית
 - 2.4 בדיקת יחסי הגומלין בין יעדי התוכנית והתפתחות השוק לתוצרת חקלאית וההשפעה הצפויה על המחירים.
3. שינויים במבנה הענף
 - 3.1 שינויים במשקלם של ענפי משנה מבחינת שימוש בחשומות וערך הייצור
 - 3.2 מגמות בפיתוח ענפים חדשים והרחבת ענפים קיימים
 - 3.2.1 מבחינת הביקוש המקומי
 - 3.2.2 מבחינת הרחבת היצוא והחלפת היבוא.
4. התמורות החזויות בניצול גורמי הייצור
 - 4.1 שינויים צפויים בחשומות העבודה
 - 4.1.1 ניתוח והכנת מאזן כח העבודה לפי ענפי המשנה השונים
 - 4.1.2 חישוב הערך המוסף למועסק

- 4.
 - 1.1.
 - 1.2.
 - 1.3.
 - 1.4.

- 5.

... ..

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.

... ..

- 1.
- 2.
 - 1.1.
 - 1.2.
 - 1.3.
 - 1.4.

... ..

- 1.1.
- 1.2.
- 1.3.
- 1.4.

... ..

- 1.1.1.
- 1.1.2.
- 1.1.3.

- 4.2 שינויים צפויים בחשומות הון
- 4.2.1 ניתוח ההשקעות הגולמיות והנקיות לפי ענפי המשנה וחישוב יחס שולי הון-תפוקה (יעילות השימוש בהון)
- 4.2.2 ניתוח המגמות במשקלו של גרט בהשקעות לפי ענפי משנה
- 4.2.3 התמורות במלאי ההון בענפי משנה השונים.
- 4.3 התמורות הצפויות ביחר החשומות לפי ענפי המשנה
- 4.3.1 שינויים בפריזון הייצור
- 4.3.2 אינטנסיפיקציה בניצול קרקע ומים.
- 4.4 חישוב הפריזון הכולל (חיזוי).
5. פיתוח התשתית החקלאית
- 5.1 בדיקה היחס בין השקעות בתשתית והשקעות בייצור החקלאי
- 5.2 ניתוח ההיקף והמגמות בהרחבת התשתית לסוגיה - מפעלי מים, ניקוז ושימוש קרקע וכו'.
6. התמורות בהיקף השרותים לחקלאות
7. ניתוח התמורות בתפוקה החקלאית ושמושיה
- 7.1 התמורות בצריכה המקומית והשפעתה על הייצור החקלאי לפי ענפי המשנה
- 7.2 תמורות במבנה היצוא החקלאי ומשקל תוספת היצוא בתפוקה הענפית.
8. התמורות ברמת ההכנסות של החקלאים
- 8.1 כתוצאה משינויים בתפוקה החקלאית
- 8.2 כתוצאה מהרחבת התעסוקה הלא-חקלאית בכפר
- 8.3 ניתוח המרכיבים העיקריים של הכנסות הענף (שכר עבודה שכירה, הכנסות בעלי משקים, החמורה להון עצמי).
- ד. התמורות בחלוקה האזורית של ענף החקלאות
1. ניתוח השינויים במשקל ענפי המשנה באזורי הארץ השונים מבחינת ערך הייצור, ההשקעות וההכנסה
2. משקלו של הענף בכלל המשק האזורי
- 2.1 בתחום האוכלוסיה
- 2.2 בתחום התעסוקה
- 2.3 בתחום המפעלים האזוריים.
3. ניתוח קשרי הגומלין בין ההתיישבות הכפרית וההתיישבות העירונית במסגרת האזורים השונים לאור ההתפתחויות הצפויות בתוכנית החומש - ניתוח החשומות והתפוקה
4. התפתחות התשתית האזורית של הענף
5. השינויים הצפויים בחלוקת ערך הייצור, ההשקעות ויתר החשומות לפי צורות ההתיישבות השונות.

- 1.1.1. ...
- 1.1.2. ...
- 1.1.3. ...
- 1.1.4. ...
- 1.1.5. ...
- 1.1.6. ...
- 1.1.7. ...
- 1.1.8. ...
- 1.1.9. ...
- 1.1.10. ...

1.2. ...

- 1.2.1. ...
- 1.2.2. ...

1.3. ...

1.3.1. ...

- 1.3.1.1. ...
- 1.3.1.2. ...

1.3.2. ...

- 1.3.2.1. ...
- 1.3.2.2. ...
- 1.3.2.3. ...

1.4. ...

- 1.4.1. ...
- 1.4.2. ...
- 1.4.3. ...
- 1.4.4. ...
- 1.4.5. ...
- 1.4.6. ...
- 1.4.7. ...
- 1.4.8. ...
- 1.4.9. ...
- 1.4.10. ...

1.4.11. ...

1.5. ...

- 1.5.1. ...
- 1.5.2. ...

הסבר לתרשים שלבי הביצוע העקרוניים ורשימת הדו"חות

(הצעה עקרונית פלימינרית)

- (1) הגדרת יעדים, היקף, אופק (שנת יעד) ושיטת התכנון (במודל), - כולל הגדרת רמת הפירוט של הפעילויות והמגבלות.
 - א. (2) חיזוי עקומת ביקוש ותנאי סחר לשנת היעד.
 - ב. (2) הגדרת רמות המגבלות: קרקע, מים, עבודה, הון, ידע.
 - ג. (2) הגדרת משתנים אקסוגניים: אוכלוסיה, כח-אדם, מגבלות עבודה לסוגיה - לשנות התכנון.
 - ד. (2) איסוף נחוני תמחיר למצב הנוכחי.
 - ה. (2) הגדרת טכנולוגיה הביקוש לגורמי הייצור (הנ"ל) - למצב הנוכחי.
 - ו. (2) הגדרת מגבלות קיבולת של תשתית קיימת לשרותים ומפעלים איזוריים.
 - א. (3) חזוי רמות המגבלות לשנות היעד.
 - ב. (3) חזוי טכנולוגי לשנת היעד.
 - א. (4) יחידת פרויקטים לפיתוח תשתית גורמי ייצור:
קרקע: ניקוז, רישות וכו'.
מים: איגום, ביוב, חסכון וכו'.
עבודה: מיכון וציוד.
אנרגיה: חסכון.
 - ב. (4) קביעת וקבלת מחירים אלטרנטיביים לגורמי ייצור: (הון, עבודה, מים). מחירים אלטרנטיביים לגורמי הייצור, ומגבלות ההיקף על הפעילויות אם יהוו ווסת לאיזון התכניות.
 - ג. (4) תכנון ענפים קיימים וחדשים: בחינה הפיסיביליות והאופטימליות: בשלב זה יובאו בחשבון המחירים האלטרנטיביים דלעיל מחד - והמגבלות האיזוריות ומגבלות ההתפרסות המרחבית הכפרית מאידך.
 - ד,ה (4) בחינת מפעלים איזוריים - מתקבל היזון של מחירים אלטרנטיביים, פתרון של היקף התוצרת והתפלגותה ומהזנים חזרה למגבלות כח אדם, הון ורווחיות הענפים.

רשימת הדו"חות והממצאים העיקריים מהתכנון

- (1) תחזית הביקוש ותנאי הסחר.
- (2) דו"ח וניתוח מקורות ושימושי גורמי הייצור
(מצב קיים ותחזית לשנת היעד):
עבודה (כולל הכשרת כח-אדם)
קרע
מים
הון.
כולל דו"ח הפרויקטים לפיתוח תשתית גורמי ייצור כמצויין לעיל.
- (3) תכנית פיתוח ענפים קיימים וחדשים.
- (4) תכנית פיתוח גורמי ייצור וענפים - במישור האזורי, סקטוריאלי ובמרחב הכפרי.
- (5) תכנית פיתוח מפעלים איזוריים.

משרד החקלאות
המרכז לתיכנון ופיתוח חקלאי ורתיטבות
האגף לסקר ויעוץ כלכלי

הקריה, ח' בתמוז תשל"ו
חל-אביב, 6 ביולי 1976

אל: חברי הנהלה כלכלית, משרד החקלאות

הנדון: בעית ההון בחקלאות לאור המצב במשק לאומי

במצורף תזכיר לדיון בהנהלה כלכלית בנושא ההון בחקלאות לאור המצב במשק הלאומי.

ב ב ר כ ה,

שמואל שורילוב

משרד החקלאות
המרכז לתכנון ופיתוח חקלאי והתיישבותי
האגף לסקר ויעוץ כלכלי

פ נ י מ י

בעית ההון בחקלאות לאור המצב במשק הלאומי

תזכיר לדיון בהנהלה כלכלית

שמואל פוהורילס
אריה שסקין

הקריה, יולי 1976

הצגת הבעיה

בעית ההון בחקלאות מתעוררת כיום במיוחד על רקע המצב הנוכחי במשק הלאומי, צמצום בתקציבים והמגבלות החזויות של הזרמת המשאבים למגזר.

השאלות העיקריות שעומדות על סדר היום בנושא זה הן כלהלן:

1. היקף המימון הציבורי בחקלאות;
2. היקף הביקוש להון במגזר על מרכיביו;
3. המחיר של ההון והסובסידיה הגלומה בו;
4. האם מדיניות השימוש בהון בחקלאות היא יעילה ומה משמעותן של השקעות יתר?
5. עקרונות למדיניות בהשקעות והפיתוח.

היקפו של המימון הציבורי

המימון הציבורי בחקלאות הישראלית מגיע ל-70% מההשקעה הגולמית ול-90% מההשקעה הנקיה. חלקה של הממשלה במימון חיצוני גבוה מאד לפיכך, וזאת מכמה סיבות:

- א. נסיבות היסטוריות של התפתחות החקלאות וההתיישבות בארץ שלא התבססה על הצבר הון היסטורי המתבטא בהעברת נכסי ההשקעה מדור אחד למשנהו (כולל תשתית, מבנים, ציוד ועוד).
- ב. רגישותה הגבוהה של החקלאות לגורמים אקסוגניים, כמו תנאי הטבע, המחזוריות וכן הצורך במפעלי תשתית יקרים, כמו מפעלי מים.

כתוצאה ממצב זה נוצרת התלות הגבוהה של החקלאות במצב הכלכלי הכללי במשק הלאומי. מכיוון שחלקה של הממשלה במימון החקלאות הוא כה ניכר, הרי מובן שהיקף ההון העומד לרשותו של המגזר הוא לא רק פונקציה של הביקוש להון בחקלאות, אלא תלוי במשאבים הלאומיים.

הנקודה הרלבנטית בנושא הנידון קשורה בהסדרי גיוס ההון על-ידי הממשלה המתבססים על הנפקת אג"ח צמודות והענקת הלוואות בלתי צמודות. ההפרש בין שני מרכיבים אלה של המימון משתלם מכספי המדינה ומייצג סובסידיה להון. מצב כזה לא יוכל להמשך עוד זמן רב בהתחשב בעובדה שכבר כיום מוערכות חובות המדינה הצמודות שיעמדו לפרעון ב-1980 ולאחריה ב-132 מיליארד לירות.

הביקוש להון

הביקוש להון בחקלאות עולה בקצב מהיר, בעיקר כתוצאה מהגברת עתירות ההון בייצור החקלאי. אם נקח לדוגמא את ענף הרפת, יתברר כי ב-10 השנים האחרונות (1965-1975) גדלה ההשקעה הריאלית ברפת חלב פי 3 ליחידת רפת, התואמת את הדרישות הכלכליות המינימליות של גודל יחידת הייצור. בעוד שבשנת 1965 ההשקעה ברפת בעלת 10 פרות הגיעה ל-35 אלף לירות, הרי שבשנת 1975 רפת בגודל של 20 פרות עלתה 340 אלף לירות. איתו החישוב מראה על גידול של 80% בהשקעה ריאלית בלול, וכמעט בפי 2 בהשקעות בחממות.

התפקיד של ההון בולט בעיקר בתהליך התחלופה בין גורמי הייצור הטבעיים - קרקע ומים - ובין ההשקעות. תוספת ההון מאפשרת לנצל בצורה יעילה יותר את המשאבים הטבעיים המוגבלים. אולם לא פחות חשובה התחלופה בין הון ועבודה. בתחום זה התהליך חד-משמעי. הוא נמשך לאורך שנים רבות ודי אם נציין כי גם בשנת 1975 נרשמה ירידה נוספת בשיעור של 9% במספר המועסקים בחקלאות. בשנתיים האחרונות הצטמצם מספר שעות העבודה בייצור החקלאי ב-20%, אך גם אם נתייחס רק לשנה האחרונה יתברר כי פריון הייצור גדל בחקלאות ב-12.2% - שיעור הגבוה ביותר מבין כל יתר מגזרי המשק הלאומי (בתעשייה הגידול היה 1.2 אחוז, בבניה - 2 אחוז ובתחבורה 0.4 אחוז).

עתירות ההון בחקלאות בולטת גם בנתוני מלאי ההון למועסק. רק במגזר התחבורה (הכולל מטוסים, אניות, צי אוטובוסים ועוד נכסי השקעה יקרים מאד) מלאי ההון למועסק גבוה יותר מאשר בחקלאות. הנתונים הרלבנטיים מובאים להלן:

מלאי ההון למועסק ב-1975
(באלפי לירות מחירים שוטפים)

286	תחבורה
196	חקלאות
107	תעשייה
72	מסחר ושרותים

המקור: הרשות לתכנון כלכלי.

כתוצאה מן האמור לעיל הסתכמה ההשקעה הגולמית בחקלאות בשנת 1975 ב-1.7 מיליארד ל"י בקירוב, כאשר קרוב למיליארד לירות הושקעו במשקים חקלאיים וכ-700 מיליון לירות בתשתית (מים, מפעלים אזוריים, ניקוז, הכשרת קרקע ועוד).

יש להביא בחשבון שלהון ההשקעות יש עוד להוסיף כ-2 מיליארד לירות שהוזרמו למגזר לשם מימון ההון החוזר. חלקו של אשראי מכוון הניתן מכספי בנק ישראל בריבית מוזלת הגיע לכ-50% מסכום זה, כלומר לכ-1 מיליארד לירות.

אם נסכם את היקף ההון שהוזרם לחקלאות ושכולל את ההשקעות ואת ההון החוזר, יתברר שהמגזר קלט כ-3.7 מיליארד לירות ומתוכם כ-2.2 מיליארד לירות הוזרמו מהממשלה (כלומר, כ-60% מסה"כ ההון שהועמד לרשותו של המגזר).

על היקף ההשקעות במשקים החקלאיים בשנת 1975 מצביעים נתוני הלוח הבא:

אומדן ההשקעות בחקלאות בשנים 1974 ו-1975 (במיל. ל"י)

1975		1974				
במחירים קבועים של 1974		במחירים שוטפים				
השקעה נקיה גולמית	השקעה נקיה גולמית	השקעה נקיה גולמית	השקעה נקיה גולמית	השקעה נקיה גולמית	השקעה נקיה גולמית	
991.8	534.7	697.0	378.8	631.2	335.5	משקים חקלאיים
206.1	154.9	132.5	99.2	118.0	92.3	א. גידולים סה"כ
143.5	110.3	84.4	64.9	80.1	63.5	1. מטעים
62.6	44.6	48.1	34.3	37.9	28.8	2. חממות סה"כ
51.9	35.6	39.9	27.4	29.1	20.8	(א) פרחים
10.7	9.0	8.2	6.9	8.8	8.0	(ב) עגבניות
372.5	238.3	283.5	183.3	245.9	148.8	ב. בעלי חיים סה"כ
163.0	110.4	129.2	84.9	71.0	29.3	1. רפת
151.3	96.3	116.4	74.1	61.9	22.0	(א) רפת חלב
16.7	14.1	12.8	10.8	9.1	7.3	(ב) רפת בשר
183.6	116.2	138.3	89.4	157.6	108.5	2. לול
44.7	16.4	31.4	12.6	33.6	12.6	(א) מטילות
79.3	52.0	61.0	40.0	91.4	71.4	(ב) פטמים
59.6	47.8	45.9	36.8	32.6	24.5	(ג) תרנגולי הודו
7.8	6.2	6.0	4.8	4.8	3.8	3. מדגה
5.7	2.0	4.3	1.5	7.1	4.5	4. צאן
7.4	3.5	5.7	2.7	5.4	2.7	5. מכוורת
230.2	86.6	158.7	59.7	144.3	54.5	ג. מיכון חקלאי
10.5	8.4	7.0	5.6	5.5	4.4	ד. ניקוז ושימור קרקע במשקים
172.5	46.5	115.3	31.0	117.5	35.5	ה. ציוד ורשת השקיה במשקים

השינויים במבנה ההשקעות ב-1975 לעומת 1974 משקפים את התמורות שחלו בענפי הייצור החקלאי בשנתיים האחרונות, והם מובאים כלוח הבא:

התפלגות ענפית של תוספת ההשקעות הנקיות בשנת 1975 במחירי 1974

<u>ה שינוי באחוזים</u>	<u>תוספת ההשקעה הנקיה במיליוני ל"י</u>	<u>ה ע נ ף</u>
13	43.3	<u>במשקים חקלאיים</u>
2	1.4	מטעים
19	5.5	חממות
290	55.6	רפת
-18	-19.1	לול
26	1.0	מדגה
-67	-3.0	צאן
-	-	מכוורת
10	5.2	מיכון חקלאי
27	1.2	ניקוז ושימור קרקע במשקים
-11	-4.5	ציוד ורשת השקיה במשקים

על היחס הון תפוקה בחקלאות בהשוואה למגזרים אחרים ניתן לשפוט על בסיס הנתונים הבאים:

יחס השקעה - תוצר במשק לאומי ובמגזרים העיקריים בשנים 1968-1975

על לירה תוצר דרושות ההשקעות הגולמיות הבאות:

<u>1975</u>	<u>1968</u>	
<u>(באגורות)</u>		
21.8	20.5	<u>המשק כולו</u>
22.6	20.3	חקלאות
21.0	17.9	תעשיה
16.6	18.6	בינוי, חשמל ומים
49.7	75.1	תחבורה ותקשורת
17.4	12.4	מסחר ושירותים

המקור: לשכה מרכזית לסטטיסטיקה.

ההשקעה בחקלאות על כל לירה תוצר כולל תשתית היתה בשנת 1975 - 40 אגורות.

מחיר ההון והסובסידיה הגלומה בו

מחיר ההון כממוצע לכל היעדים הגיע בתקופה הנסקרת ל-14%, בעוד ששיעור האינפלציה היה 35%. במלים אחרות, היקף הסובסידיה להון הסתכם ב-20% שמשמעותו חיסול הדרגתי של החוב הריאלי של המגזר כלפי הממשלה.

הסובסידיה להון לחקלאות מורכבת משני אלמנטים: סובסידיה על יתרת ההתחייבויות של החקלאים לממשלה וסובסידיה שוטפת על המימון הציבורי שבוצע באותה השנה. הסובסידיה השוטפת מוערכת בכ-150 מיליון לירות בעוד שהסובסידיה על היתרות בכ-500 מיליון לירות. סה"כ הסובסידיה להון בחקלאות מסתכמת ב-650 מיליון לירות. יש להדגיש כי סובסידיה זו אינה מהווה בהכרח רווח הון של המגזר. כל עוד החקלאי מקבל באמצעות המחירים שנקבעים על-ידי הממשלה פחות מהעלות הריאלי הרי מובן שאין לו רווח הון. הכוונה כאן במיוחד למוצרים שבפיקוח, כגון חלב, ביצים ועוד. מצעום הסובסידיות להון בחקלאות ניתן לביצוע אך ורק בשני תנאים:

(א) כאשר המשק הלאומי יעבור לשיטה של מחירים ריאליים. ומכחינה זו אין להפלות את החקלאות לעומת מגזרים אחרים.

(ב) כאשר החקלאות לא תהיה מוגבלת על ידי מסגרות מוסדיות וחוקיות בקביעת מחירים לתוצרתה.

מדיניות השימוש בהון והשקעות יתר

נשאלת שאלה נוספת בנושא הנסקר: האם ניצול ההון שהוזרם לחקלאות היה יעיל? המגזר קיבל בשנים האחרונות תוספות הון ניכרות ונוצר חוסר איזון מבחינת היקף ההון שהוזרם בין ענפי המשנה השונים. בענפי תשתית, למשל, כמו מים וענפי יצוא עדיין חסרות ההשקעות בעוד שבענפי בעלי חיים נוצר עודף השקעות משמעותי. עודף זה מתבטא בהקפאת הון ללא שימוש במכנים ובציוד והן באמצעות עודפים. באומדן זהיר ביותר מגיעה הקפאה זו של הון שאינו מנוצל בצורה יעילה לכמיליארד לירות לפי הפירוט הבא:

אומדן ההון המוקפא וערך הייצור העודף, 1976 (מיל. לירות) *

א. הון מושקע בפוטנציאל ייצור עודף

528	-	פטמים - 60,000 טונות x 8.800 לירות לטונה
10	-	ביצים - 100 מיל. יחידות x 10 אג' לביצה
23	-	חלב - 50 מיל. ליטר x 45 אג' לליטר

סה"כ - 551

ב. ערך הייצור העודף

78	-	ביצים - 100 מיל. יחידות x 0.78 ל"י ליחידה
140	-	חלב בקר - 50 מיל. ליטר x 2.80 ל"י לליטר
150	-	בשר עוף 10 אלפים טון x 15.0 ל"י לק"ג (כולל קירור)
15	-	תפוחים - 10 אלפים טונות x 1500 ל"י לטונה

סה"כ ערך ייצור עודף - 383

סה"כ הון מוקפא וערך ייצור עודף - 934 מיל. לירות

* החשבון לא כולל הוצאות החזקת המלאי.

עקרונות למדיניות השקעות ופיתוח

כתוצאה מההתפתחויות שתוארו לעיל נוצר צורך לגשת לקביעת מדיניות ההון בהתאם לקריטריונים ברורים, המבטאים את השילוב המירבי של שיקולים כלכליים, חברתיים, בטחוניים והתישבותיים. הצעה לעקרונות מדידה אופרטיביים מובאת בהמשך.

גישה כלכלית "טהורה" המתעלמת משיקולים חברתיים יכולה אמנם לכוון את הפיתוח לאפיקים רווחיים, אך לא תמיד כוון זה זהה עם מטרות חברתיות של קידום המשק החלש או האיזור המוגדר.

מצד שני התעלמות משיקולים כלכליים במדיניות החקלאית טומנת בחובה סכנה מוחשית של בזבז גורמי ייצור ומשאבים לאומיים, העמקת קונפליקטים סוציו-כלכליים וכל זה בסופו של דבר פוגע במסגרות חברתיות.

אין ספק כי הפרדה מלאכותית בין גורמים כלכליים ובין גורמים חברתיים אינה עומדת במבחן המציאות. על מנת לגבש קריטריונים אופרטיביים למדיניות חקלאית לגבי ישובים שונים רצוי להגיע לכימות הפרמטרים השונים במערכת שיקולים אחידה. לצורך זה מוצע לבנות מודל המבוסס על מדד משולב אשר בו כל גורם כלכלי או חברתי מקבל את המשקל הסגולי שלו המבוסס על נתונים אמפיריים.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
1892-1954

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
1892-1954

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
1892-1954

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
1892-1954

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
1892-1954

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
1892-1954

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
1892-1954

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
1892-1954

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
1892-1954

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
1892-1954

הקריטריונים לקביעת עדיפויות הפיתוח נשענים על הגורמים הבאים:

א. השיקול הכלכלי

המרכיבים העיקריים של השיקול הכלכלי הם:

1. רמת ההכנסה של החקלאי, אשר תמדד ביחס להכנסה ממוצעת למועסק במשק הלאומי. ככל שההכנסה היחסית של החקלאי נמוכה יותר - יהיה הניקוד של גורם זה במדד גבוה יותר, כלומר, תינתן לו קדימות בפיתוח גבוהה יותר. גורם זה מבטא את ההיבט המיקרו-כלכלי, כלומר של הישוב החקלאי;
2. מחיר הדולר הנחסך או המוסף. גורם זה מבטא את כדאיות הייצור מבחינת המשק הלאומי. מודד של מחיר הדולר הנחסך או המוסף מבוסס על הנחה סמויה שבמוצרים לא סחירים (ירקות, פירות וכו' לשוק המקומי) הגענו לרוויה ואין הם מהווים אובייקט של פיתוח מכוון. יצויין כי מודד זה יבטא גם בעקיפין את יתרונות הגודל של יחידות הייצור.
3. תרומה למאזן התשלומים. בעוד שמחיר הדולר הנחסך או המוסף מהווה מודד לכדאיות הייצור מבחינת המשק הלאומי, הרי ההיקף המוחלט של היצוא או תחליפי יבוא מודד את התרומה הכמותית של הישוב למאזן התשלומים. ככל שאחוז היצוא או תחליפי היבוא המתוכננים בערך התפוקה גבוה יותר, תנתן עדיפות פיתוח גבוהה יותר; גם כאן קיימת הנחה סמויה שדגש בפיתוח החקלאות יועבר ביתר שאת לפיתוח היצוא;
4. אפקט המכפיל הכלכלי. אפקט זה מבטא את התמורה העקיפה של החקלאות למשק הלאומי ולא יזור - בתחום התעסוקה, ההשקעות והכנסות הנגזרות מהיצור החקלאי הישיר. הכוונה לבטא בעזרת מדד זה את חשיבותה של האגרגציה הכלכלית בכפר, תהליך הגובר עם הזמן (מפעלים אזוריים, תיעוש הכפר וכו'). ככל שהמכפיל גבוה יותר - העדיפות גבוהה יותר.
5. ערך התפוקה השולית למים. מודד זה יתן ניקוד גבוה לישובים יעילים יותר בניצול המים ואשר הרכב הגידולים ישאף לאופטימליזציה של השימוש במים. ככל שהתפוקה השולית לממ"ע מים גבוהה יותר, העדיפות הכלכלית בפיתוח הישוב גבוהה יותר.

ב. השיקול החברתי

המרכיבים העיקריים של השיקול החברתי הם:

1. גיל הממוצע של אוכלוסיית הישוב.
גורם זה מבטא מספר תופעות: הצורך בהכנת תשתית יצרנית ושרותית (לדור ההמשך, בתי ספר, גני ילדים וכו'), אחוז נמוך של כוח עבודה פעיל וגורם המוצא. ככל שהגיל הממוצע נמוך יותר, עדיפות בפיתוח תהיה גבוהה יותר.
2. גורם ההתיישבותי - מרחבי.
גורם זה מבטא את האינטרס הלאומי בפיתוח אזורים נחשלים דלילי אוכלוסיה. ניתן למדוד אותו על ידי קביעת מקדם צפיפות האוכלוסיה לק"מ או לדונם שטח באזור נתון. ככל שהצפיפות נמוכה יותר - הישוב מקבל עדיפות גבוהה יותר.
3. גורם בטחוני.
הביטוי הכמותי לגורם זה, למרות כל הקשיים הכרוכים בכך, יכול להתקבל על ידי חישוב מרחקי הישוב מן הגבול. ככל שהישוב קרוב יותר לגבול, העדיפות לפיתוח גבוהה יותר.

מטריצת ניקוד של מדד משולב לקביעת קדימויות בפיתוח חקלאי

(ד ו ג מ א)

סולם ערכים	הכנסה ממוצעת יחסית של חקלאי בישוב נתון	מחיר הדולר הנחסך או המוסף ל"י	תרומה למאזן התשלומים	אפקט המכפיל הכלכלי	ערך התפוקה השולית למים	גיל ממוצע של אוכלוסית הישוב	צפיפות האוכלוסיה באזור	בטחון - מרחק מן הגבול
(8)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
0	שיוויון הכנסות	25 ל"י	העדר ענפי יצוא או תחליפי יבוא	0.1 - 03	שלילי	20% צעירים עד גיל 18	מרכז	מעל ל-50 ק"מ
1								
2								
3								
4								
5	פער של 50% בהכנסות	6 ל"י	90% - 100% יצוא	2.0	3.0 ל"י	50% צעירים עד גיל 18	גליל נגב	עד 5 ק"מ

דוגמא לקביעת מדד משולב בפיתוח לישוב ×

הכנסה יחסית 80% מהממוצע	2	(1)
מחיר הדולר הנחסך - 12 ל"י	3	(2)
תכנון חממות ליצוא ומטעי אבוקדו שיהווה 35% מערך התפוקה ב-5 השנים הבאות.	2	(3)
מכפיל התעסוקה 1.5 בהתאם להשפעה של התפוקה המתוכננת.	4	(4)
ערך התפוקה השולית למים 1.5 ל"י	2	(5)
גיל האוכלוסיה עד 18 - 30%	3	(6)
הישוב נמצא בגליל	5	(7)
20 ק"מ מהגבול	5	(8)

Table 1. Summary of the data collected

Year	Month	Location	Number of birds
1971	1	North of the 30th parallel	10
1971	2	North of the 30th parallel	15
1971	3	North of the 30th parallel	20
1971	4	North of the 30th parallel	25
1971	5	North of the 30th parallel	30
1971	6	North of the 30th parallel	35
1971	7	North of the 30th parallel	40
1971	8	North of the 30th parallel	45
1971	9	North of the 30th parallel	50
1971	10	North of the 30th parallel	55
1971	11	North of the 30th parallel	60
1971	12	North of the 30th parallel	65

NOTE: 1971

ערבה הדרומית - הצעה להקמת יישוב בקטורה ב'

1. כללי

בחזכיר אנו מציעים לאשר הקמת יישוב קיבוצי בקטורה ב', שיהיה מבוסס על 60 יחידות חקלאות ו-40 יחידות תעשייתיות, בדומה ליישובים הקיבוצים האחרים בערבה. היישוב נמצא בשלבי הקמה. לפי החלטת מינהל התכנון, מסתכמת מכסת המים של יישובי הערבה הדרומית ב-2 מלמ"ק מים מחוקים ו-0.5 מלמ"ק מים מליחים ליישוב (זאת במקום מכסה גלובלית של 2.16 מלמ"ק מים מחוקים). כן הוחלט ע"י מינהל התכנון על הקמת קבוץ בחוות הסמר אשר יבוסס על 1 מלמ"ק מים מחוקים (לשתייה, ירקוח ומטע), ועל 1.5 מלמ"ק מים מליחים (לתמרים ומספוא). בהתאם לסיכום עם תה"ל, מסתכם פוטנציאל המים המחוקים בערבה הדרומית ב-10 מלמ"ק לשנה, ובנוסף מתוכנן ניצול של 2 מלמ"ק לשנה ע"י שאיבת רזרבות חד-פעמיות. מחוץ כמות זאת, מיועדים כ-7.5 מלמ"ק לחקלאות, וכ-4.5 מלמ"ק לאילת ותמנע. מכאן, שבמסגרת פוטנציאל המים הקיים והידוע, אין אפשרות לייעד מים ליישוב בקטורה ב'. גם פוטנציאל המים המליחים הידוע, מיועד לחקלאות ביישובים הקיימים (כ-3.5 מלמ"ק), לתעשייה בתמנע, ולהתפלת מי שתייה לאילת. מומחים שונים הצביעו על אפשרות פיתוח של כמיווח נוספות גדולות בערבה הדרומית, בעיקר ע"י שאיבה מאבן חול הנובית בקידוח מחקר עמוק שבוצע בקעה-סעדון. צפונית לקטורה לא אומחו הציפיות למצוא מים בשכבה זו, אולם בקידוח זה נמצאו מים מחוקים בשכבה הסורון קנומן עם חכולת כלור של 400 מ"ג לליטר מים אלה מאופיינים בטמפרטורות גבוהות, דבר המעיד על מציאת אקויפר מים חדש. בדיקות כימיות של מים אלה הועברו לשירות שדה ולפי חוות דעתם מתאימים מים אלה לחקלאות. למרות שעדיין לא סוכמו כל הלחצים מהקידוח הנ"ל ואין עדיין אומדן חדש על פוטנציאל המים של הערבה הדרומית, ממליצה תה"ל לבשח לקידוח הפקה. כן מעמיקה מקורות את הקידוח יעלון 1 במטרה להגיע לשכבת המים החדשה. ממצאים חדשים אלה מצביעים על הרחבה אפשרית של פוטנציאל המים, ומאפשרים קבלת החלטה על הקמת קטורה ב'. לאור אי הודאות, סיכמנו עם ועדת המשק של איחוד הקבוצות והקיבוצים שבמידה ולא ניתן יהיה לספק מהמקורות החדשים את מלוא כמות המים המוצא ליישוב הנ"ל, יהיה צורך לשקול שינוי טיפוס המשק המוצע, או/ו להביא לשינוי להקצאת המים בין היישובים הקיימים.

2. מגבלות הייצור

הקיבוצים בערבה הדרומית, מתוכננים בעיקר על ענפי חצר ומטע גידול הירקות מצומצם יחסית, ומושתת על ירקות שדורשים מעט עבודה וקטיף מיכני, בעיקר בצל. כחוצאה ממגבלות השיווק ועלות ההובלה של חלב צפונה, אין אפשרות לתכנן רפה ביישוב החדש. קיימת גם מגבלה לפיתוח ענף הלול כיוון שהיישובים הקיימים מסוגלים לספק את מלוא כמות הביצים הדרושה לעיר אילת. מבחינה כלכלית, לא כדאי להוביל חוצרת לול צפונה.

מגבלות הנ"ל, מחייבות להתרכז בייצור של מטעים וירקות ליצוא, תוך ניצול התנאים האקלימיים המיוחדים. ענפים אלה, הדורשים עבודת ידיים רבה, בעייתיים במשק הקיבוצי, אך במקומות שיש בהם יתרון יחסי, כמו בעין-גדי, ניתן לרכז צוות רציני גם בנושא זה. יש לציין שהמים החמים (של 40 מעלות) עשויים לאפשר פיתוח גידולים בעונות מיוחדות עם חמורה גבוהה למים ועבודה. בענף המטע מוצע להתרכז בגידול אפרסקים וחמרים, גידולים להם יש שוק בחו"ל.

3. פרוגרמה לתכנון קטורה ב'

א. תכנון אזורי

הישוב משתייך, בדומה ליחר יישובי האזור למועצה אזורית אילות, וישתלב במפעלים הכלכליים הממוכננים במרכז האזורי ליד העצה (מול יוטבחה). בשלב הנוכחי מדובר בבחי אריזה לירקות ולמטעים (חמרים, מנגו). מפעלים אלה יקלו על היישובים המוגבלים בכח אדם ויאפשרו פיתוח הענפים המתאימים לאזור.

ב. מיקום

הנקודה נמצאת בגובה 180 מ' מעל פני הים, נ.צ. 5/162/943 מערבית לכביש הערבה, כ-14 ק"מ צפונית מקטורה, כ-65 ק"מ צפונית מאילת. שטחי העיבוד נמצאים מזרחית לכביש הערבה במרחק של כ-2-1 ק"מ מהנקודה. היות והישוב יהיה מערבית לכביש ושטחי העיבוד מזרחה לו, יש לתכנן מעבר חת קרקעי.

ג. מספר יחידות

מספר יחידות המוצע לישוב הוא 100, מזה 60 יחידות חקלאיות וכ-40 יחידות בתעשייה.

ד. קרקע

הקרקע היא בעיקרה חולית, דלה בגיר וללא מגבלה מבחינת גידולים חקלאיים. מוצע לרשח 2,500 דונם לגידולי שלחין ו-500 דונם למטעים.

ה. אקלים

למעשה, אין לנו אינפורמציה מיקרו-אקלימית של אזור זה, דבר המחייב הקמת תחנה כבר לקראת החורף הקרוב.

בחוות דעתו משנת 1961 של א.מנה, מנהל השירות המטרולוגי, המבוססת על מדידות הקיימות ביוטבחה, מצויין:

"לאור הנחונים אפשר להניח בבקעה סעדון 8-10 לילות בממוצע רב שנתי בהם קיים חשש לקרה - אולם, יש לציין שמתוך 33 מקרים, ארעו 26 בחורף 1958/59 (מזה בפברואר 13), 3 מקרים ב-8/1957, 4 מקרים ב-60/1959, ואף מקרה ב-61/1960".

לאור נתונים אלה יתכן שחלק מגידולי ארקות החורף יצטרכו לגדל בשטחים דרומיים יותר, בקרבה לקטורה.

בממוצע רב שנתי, מספר ימי הגשם הוא כ-13 ימים בשנה, וט"ה המשקעים כ-30 מ"מ לשנה. הלחות יחסית (בצהריים) היא בחורף כ-30% ובקיץ כ-20%. ההתאדות השנתית מגיבית דרגה א' מגיע בשנה ל-3750 מ"מ, בחלוקה כדלקמן:

חודש	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7
מים לד"מ	429	360	285	210	150	130	195	240	330	411	495	495

כוון הרוחות השכיח ביותר הוא צפון מזרחי, במקום השני הכוון הוא צפוני, אך כוון הרוחות החזקות המגיעות ל-50-60 קמ"ש הוא מדרום מערב. יש להחשב בנתונים הנ"ל בהצבת מבנים, כוון שורות של גידולים חקלאיים ומישברי רוח.

1. ענפי המשק

ירקות חורף

מוצע לגדל 550 דונם ירקות מקובלים באזור, חוץ התאמתם לתנאים האקלימיים המיוחדים (סכנה של קרה). ניצול אופטימלי של תנאי האקלים באזור זה מותנים בהרחבת גידולי היצוא ופיתוח טכנולוגיה מחאימה לחסכון בימי עבודה.

מטעים

מוצע לגדל 150-200 דונם אפרסקים, ו-250-300 דונם תמרים.

לול

מוצע להקים לול הודיים לבשר עם יצור מתוכנן של כ-200 טון בשלב הראשון. ענף זה ישחלב במשחטה אזורית אשר תוקם במרכז האזורי עין יהב.

בחי צמיחה

יש לקחת בחשבון פיתוח של ענף נוסף זה, אשר באפשרותו לפתור בעיות קרה, חוסר במים והעסקת עובדים מסויימים.

תעשייה

מוצע להקים מפעל כבר בשלבים הראשונים של הישוב אשר יהיה מותאם לחומר האנושי ותנאי הסביבה. המפעל צריך לספק עבודה ל-20 איש ובנוסף לזה לקלוט עודפי ימי עבודה של המשק החקלאי מחוץ לעונות.

ז. מים

בטבלה הבאה מובא לוח מים סכימטי ליישוב להיקף תצרוכה שנתי של 2.0 מלמ"ק.

סה"כ	חצר	סה"כ חקלאות	מטעים	ירקות	
		1,200	500	700	סה"כ שטח (דונמים)
			2,000	1,280	כמות מים לדונם (מ"ק)
2,000	100	1,900	1,000	900	סה"כ מים שנתי (אלפי מ"ק)
144	9	135	120	15	מזה: אוגוסט (אלפי מ"ק)
263	9	254	96	158	" " ספטמבר
203	9	194	72	122	" " אוקטובר
173	8	165	55	110	" " נובמבר
127	7	120	38	82	" " דצמבר
134	7	127	38	89	" " ינואר
154	7	147	49	98	" " פברואר
190	8	182	64	118	" " מרץ
161	9	152	92	60	" " אפריל
169	9	160	112	48	" " מאי
141	9	132	132		" " יוני
141	9	132	132		" " יולי

ח. עבודה

בלוח הבא מובא פירוט ימי עבודה על בסיס שנתי וחודשי. סה"כ ימי עבודה ליישוב מסתכמים ב-26,900 מחוכם הספק החקלאות 13,900 י"ע, התעשייה 6000 י"ע וענפי העזר וכלליות 7000 י"ע.

(ראה הטבלה בע"מ הבא)

לוח עבודה (י"ע)

7	6	5	4	3	2	1	12	11	10	9	8	ס"הכ	י"ע לדונם	שטח (דונם)	ה ג י ד ו ל
			310	90	90	80						900	6	150	מלונים
			130	270	210	110	50	30				800	2	400	בצל
			200	270	160	450	380	320	90	80	50	2,000	20	100	עבניות
			50	110	20	20	90	80	30	30	20	450	15	30	פלפל
		30	70	90	30	10	20	20	20	10		300	15	20	חצילים
			760	830	510	670	540	450	140	120	70	4,450		700	סה"כ ירקות
990	760	450	550	270	170	250	740	860	1,440	1,180	290	7,950		500	מסעים
200	110	110	110	110	110	110	200	110	110	110	110	1,500			לול
1,190	870	920	1,420	1,210	790	1,030	1,480	1,420	1,690	1,410	470	13,900			סה"כ הקלאות
170	170	180	170	160	170	170	160	160	160	160	170	2,000			עבודה חוץ
500	500	500	500	400	700	500	400	400	400	400	800	6,000			העשרה
500	400	500	400	400	600	500	300	300	300	300	500	5,000			כלליות וענפי עזר
2,360	1,940	2,100	2,490	2,170	2,260	2,200	2,340	2,280	2,550	2,270	1,940	26,900			סה"כ

ט. השקעות

סה"כ השקעות לישוב יגיע ל-20.5 מליון לירות, מחוכם 14.05 מליון לירות
בחקלאות ו-6.0 מליון לירות בחעשיה. פירוט ההשקעות מובא להלן:

סה"כ השקעה (אלפי לירות)	סה"כ שטח (דונמים)	השקעה לדונם (ל"י/דונם)	סעיף ההשקעה	
2,500	2,500	1,000	רישות קבוע	ירקוח
1,430	550	2,600	סיפסוף	
320	200	1,600	ציוד השקייה עליון	
4,250			סה"כ ירקוח	
400	400	1,000	רישות קבוע	מטעים
2,400	400	6,000	נטיעות והחזקה	
2,800			סה"כ מטעים	
3,000	7.5	400,000	סה"כ לול	לול
1,000			מוסך, מסגריה מחסנים	מבני משק וכלליות
1,500			בית אריזה וחדר קירור	
1,000			ציוד חקלאי	
500			חשחית לאזור משקי	
4,000			סה"כ מבני משק	
14,050	סה"כ השקעות בחקלאות			
6,000	השקעות בחעשיה			
20,050	סה"כ השקעות לישוב			

י. ערך הייצור ויתרה

ערך הייצור השנתי הכולל בחקלאות יסתכם בכ-10 מליון לירות, סה"כ עודף
הברוטו מן החקלאות יגיע ל-5.15 מליון לירות לשנה. עבודות החוץ והחעשיה
יתרמו לסה"כ עודף ברוטו כ-1.4 מליון לירות לשנה, כך שעודף הברוטו
הכללי יסתכם ב-6.55 מליון לירות לשנה.

הערבה המרכזית - הצעה להקמת ישוב נוסף

(1) כללי

- א) כיום, קיימים בערבה המרכזית 4 ישובים: עין יהב, חצבה ופארן - המהוכננים לפי 100 יחידות למושב ועין חצבה המהוכננת ל-25 יחידות בשלב סופי.
- ב) פרט לישובים המוזכרים לעיל, קיימת גם היאחזות בבאר צופר. בשלב זה, לא ניתן להפוך היאחזות זו לישוב של קבע משני טעמים: מחסור בקרקע, ומגבלה מים באיזור פארן.
- ג) המחלקה להתישבות הגישה חכנית להרחבת ההתישבות בערבה המרכזית, ומדובר בהקמת ישובים בעידן, שיזף, ובאר-צופר.
- ד) בשלב זה, מהוכננים הישובים על מים מהוקים בלבד. ניצולם של המים המליחים המצויים באיזור טעון לימור ומחקר נוספים, שכן השטחים הפוטנציאליים לקליטת מים אלה מצויים על אקויפר מתוק. במידה ויוכח שלהשקיה במים מליחים לא תהא השפעה שלילית על האקויפר המתוק, ניתן יהיה לגשת לניצול של מים אלה.
- ה) באשר לנושא הקרקע, קיימות באיזור קרקעות עם חכולה גיר של 70-80 אחוז. האפשרות לנצל קרקע זו, מותנית בחוצאות הנסיונות המבוצעים ע"י מינהל המחקר על גביה. הכנסת קרקע זו לעיבוד חקלאי טעונה החאמה אגרוטכנית.
- ו) טיפוס המשק בערבה המרכזית, מבוסס על 40 דונם קרקע ו-36 אלף מ"ק מים ליחידת משק, שינוצלו בגידול ירקות ומטעים לצרכי השווק המקומי ולייצוא כאחד.

(2) פוטנציאל המים ויעודם

פוטנציאל המים בערבה המרכזית מסתכם ב-13 מלמ"ק לפי המסוכס עם תה"ל. פוטנציאל זה מורכב מ-11 מלמ"ק באקויפר, סדום-חצבה ו-2 מלמ"ק באקויפר מעבר להעתק 177. אומדן הפוטנציאל בהעתק 177 מבוסס על תפוקת 2 הקידוחים הקיימים באקויפר. תה"ל ממליצה למקם שני קידוחי הפקה נוספים באקויפר הנ"ל בכדי לאמת קיומו של פוטנציאל מים גבוה יותר בו.

פרט לניצול מי ההום, יבוסס האיזור על ניצול של מי שטפונות. בשלב זה, הוקם סכר להפיסת מי שטפונות על נחל נקרות אשר ליד עין-יהב. מומלץ להקים סכר נוסף על נחל הערבה ליד חצבה. ניצול מי השטפונות יגדיל קרוב לודאי את פוטנציאל המים האיזורי מעבר למה שצויין לעיל.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF CHEMISTRY
5700 S. UNIVERSITY AVENUE
CHICAGO, ILL. 60637

RECEIVED
JAN 15 1964
CHEMISTRY DEPARTMENT
UNIVERSITY OF CHICAGO

EXPERIMENTAL PROCEDURE

1.0

The first step in the synthesis of the polymer is the preparation of the monomer. This is done by the reaction of the starting materials in the presence of a catalyst.

The reaction is carried out in a round-bottomed flask equipped with a magnetic stirrer and a reflux condenser. The reaction mixture is stirred at room temperature for a period of 24 hours.

After the reaction is complete, the mixture is cooled and the catalyst is removed by filtration. The monomer is then purified by distillation under reduced pressure.

The purified monomer is then used in the polymerization reaction. This is done by the reaction of the monomer with a catalyst in the presence of a solvent.

The polymerization is carried out in a round-bottomed flask equipped with a magnetic stirrer and a reflux condenser. The reaction mixture is stirred at room temperature for a period of 24 hours.

After the reaction is complete, the mixture is cooled and the catalyst is removed by filtration. The polymer is then purified by precipitation into a large volume of methanol.

The purified polymer is then dried in a vacuum oven at room temperature for a period of 24 hours. The yield of the polymer is approximately 80%.

ANALYSIS

The elemental analysis of the polymer shows the following results: C, 68.5%; H, 10.2%; N, 1.3%. The molecular weight of the polymer is determined by gel permeation chromatography (GPC) to be approximately 10,000.

The infrared spectrum of the polymer shows characteristic absorption bands at 2950, 1650, and 1500 cm⁻¹. The ¹H NMR spectrum shows a broad peak at 7.2 ppm and a sharp peak at 1.2 ppm.

The polymer is soluble in a wide range of solvents, including chloroform, dichloromethane, and tetrahydrofuran. It is insoluble in water and hexane.

The polymer exhibits a glass transition temperature (T_g) of approximately 100°C. It is stable to heat and light, and does not degrade under normal conditions.

פוטנציאל המים המסוכס היום, מאפשר הקמת ישוב עידן ובהחאם לכך מוצע ליעד את המים בשלב הנוכחי כדלקמן:

הערוח	כמות מים (מלמ"ק)	מספר יחידות לישוב	הישוב
	3.6	100	עין - יהב
	3.6	100	חצבה
	3.6	100	פארן
שלב א' בלבד	0.5	15	עין חצבה
	<u>11.3</u>	<u>315</u>	סה"כ
מוצע להקמת	2.1	60	עידן
	<u>13.4</u>	<u>375</u>	סה"כ

השלב הבא של ההתישבות, מותנה בקיומו של פוטנציאל מים גבוה מן הידוע היום. עם הצלחת הקידוחים המוצעים ובהשפעה אגום מי - השטפונות ולאחר הערכה מחודשת של פוטנציאל המים, תחאפשר הגדלת הישוב בעידן עד 100 יחידות ושל עין חצבה עד 25 יחידות.

הקמת ישוב בבאר צופר, מותנית בפחרון בעיית הקרקע מחד, ובגיבוש חכניה סופיה לאספקת המים לפארן מאידך. יצויק שיתכן ויהיה צורך להוביל מים לפארן מכוון באר צופר, במידה ולא ימצא פחרון אלטרנטיבי, והוא הבאת מים מאיזור צואר הבקבוק בנחל פארן המצוי כ-15 ק"מ מן הישוב. מכיוון שקיימות תכניות לספק מים מאחר זה למצפה רמון, או לאילת דרך צינור הנפט הישן, אין עדיין מקום לאשר את הקמת הישוב בבאר צופר.

אישור הקמת ישוב נוסף בשיזף, מותנה בהערכה מחדש של פוטנציאל המים באקויופר מעבר להעתק 177 ובמידת הצלחת אגום מי השטפונות כמוזכר לעיל.

(3) פרוגרמה לתכנון עידן

א. תכנון איזורי

הישוב מיועד להיות חלק מישובי האיזור אשר מבחינה מוניציפלית שייכים למ.א. חמר ומבחינה כלכלית קשורים למרכז איזורי מאוכלס "להב" מתוכננים מפעלים כלכליים שונים אשר ישרתו את יישובי האיזור (מכון הערובת, משחטה להודיים, בית אריזה מרכזי לייצוא, מוסך איזורי ועוד). כן יקום בית ספר לכל חושבי הערבה המרכזיה והצפונייה (מנאות הככר עד פארן) ויהיו בו שרותי רפואה, משטרה, מכבי אש ועוד.

מרחק היישוב מהמרכז האיזורי כ-25 ק"מ.

ב. מיקום

מרכז השטח לבניה היישוב נמצא בנ.צ. 17835/02370 בגובה ממוצע של 170 מ',
5-6 ק"מ מזרחית לכביש הערבה וכ-1.5-1 ק"מ מערבית לגבול הירדני הנמשך לאורך
אפיק נחל הערבה.

השטח המוצע לבניה נחון בחוף משבצת של 1 קמ"ר, המוקפת מכל צדדיה בשטחי
ביחרונות, המסכנים כל קירבה של מבנים ועל כן מוקם היישוב במרכז המשבצת.

ג. מספר יחידות

מוצע לחכנן אח הישוב על 100 יחידות משק חקלאיות בשלב הפיתוח המלא ועל 60
יחידות בשלב הראשון. כמו כן יש לחכנן מגורים בלבד ל-20 יחידות נוספות,
לבעלי מקצוע שונים.

ד. קרקע

מאיזור חצבה ועד לאיזור עידן בחוף נחל הערבה, מערבית לקו הגבול, אותרו 6000
דונם קרקע חולית הראויים לגידולי גן-ירק ומטע.
שטחים אלה מיועדים להשלמת משבצת חצבה בהיקף של כ-2000 דונם, ולישוב החדש
בעידן, בהיקף של 4000 דונם.
ניצול פוטנציאל הקרקע המאוחר, מחייב הסדרת זרימת נחל הערבה. הדבר ניתן לביצוע
בשני אופנים:

1. הזרמת המים באפיק הקיים, תוך הקטנת רוחב הזרימה.
2. הקמת סכר לאגום מי השטפונות והסדרת תעלת עודפים בחלק המזרחי של
הערוץ הקיים.

ה. אקלים

למעשה אין לנו אינפורמציה מיקרו-אקלימית של איזור זה, דבר המחייב הקמת חחנה
במרכז השטחים החקלאיים.

כמות המשקעים: כ-70 מ"מ ממוצע שנתי בכ-14 יום במשך עונה המשתרעת בעיקר
בין החודשים דצמבר-מארס.

הטמפרטורה הממוצעת בחודשי יולי-אוגוסט בשעה 14.00 מגיעה ל-38.0 מ"צ,
ואילו הטמפרטורה הממוצעת בחודשים ינואר-פברואר בשעה 08.00 מגיעה ל-10.0
מ"צ. מבחינה חקלאית חשוב לנו בעיקר מספר השנים עם ארועי קרה. כממוצע
רב שנתי נמדדו באיזור (בסוכה) טמפרטורות נמוכות מ-4 מ"צ, 5 ימים בשנה.
בשנת 1953 נמדדו 12 יום עם טמפרטורות מהחה ל-0 על פני הקרקע (בחחנה
עין יהב).

ההתאחדות השנתית מגיגית דרגה א' מגיעה ל-3,200 מ"מ, בחלוקה כדלקמן:

חודש:	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7
מים לדונם (מ"ק)	350	300	240	160	130	120	160	200	330	370	420	420

רוחות: מבחינה חקלאית מעניין בעיקר משטר הרוחות מחודש - אוגוסט עד מארס-אפריל. בעונה החורף אופיני לאיזור זה שכוחותן של רוחות ממערב, מדרום-מערב ומדרום, בעיקר בחודשים דצמבר - ינואר - פברואר. רוחות חזקות מעל 50 קמ"ש נרשמו בחודשים ינואר-מארס מהכוונים: דרום, דרום מערב וצפון מערב.

יש להתחשב ברוחות חזקות אלה הן לתכנון העמדה מבנים והן בתכנון כוון שורות הזריעה בגידולים חקלאיים והגנתם מרוחות חזקות אלה.

בעונה הקיץ הרוחות השליטות הן מהגזרה הצפונית דהיינו: צפון מערביות, צפוניות וצפון מזרחיות.

1. ענפי המשק

התנאים האקלימיים של הערבה מתאימים בעיקר לגידול ירקות חורף הן לשוק המקומי והן ליצוא. מוצע לכן לבנות את הישוב החדש על ענף ירקות מחוץ לעונה כמקובל בישובים השכנים, אשר צברו נסיון וקצרו הצלחה, תוך ניצול אופטימלי של מגבלות המים וכח-אדם. שטח השלחין ליחידה כ-33 דונם.

מוצע כמו כן לגדל כ-700 דונם מטעים (מבכירים, תמרים וכד'), אשר יחאימו מבחינה הביקוש, האקלים, המים, הקרקע וכח-אדם. היקף המטעים הכולל מבוסס על 7 דונם ליחידה משק.

באשר לענפי החי, מוצע לגדל הודיים, כמקובל ביחר ישובי הערבה המרכזית. ברם, בהתחשב במגבלות השווק, לא מדובר על הקמת הענף בטווח הקצר, אלא על הכוונה לטווח ארוך.

2. תצרוכת המים

כאמור לעיל, מדובר על 36,000 מ"ק ליחידה משק ו-3.6 מליון מ"ק מים לשנה, לישוב כולו בשלב הפיתוח המלא, עם 13% - 14% מהמים בחודש השיא (ספטמבר). שלבי הפיתוח יהיו בהתאם לאפשרויות אספקת המים לישוב.

להלן לוח מים סכימטי ל-100 יח' משק. (ראה טבלה בעמוד הבא).

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or introductory paragraph.

Main body of faint, illegible text, appearing to be several paragraphs of a document.

Faint, illegible text at the bottom of the page, possibly a footer or concluding paragraph.

לוח מים ל-100 יח"י משק לפי מ"ק ליחידה

סה"כ לישוב	הצד	מסע	סה"כ גן ירק	מלונים	בצל	עגבניות		פלפל	
						בהדליה	שרועות		
		500	2,000	300	400	300	200	800	שטח (דונמים)
		1,800		1,000	1,200	1,200	1,500	1,200	כמות מים לדונם (מ"ק)
3,600	300	900	2,400	300	480	360	300	960	סה"כ כמות מים (אלפי מ"ק)
324	35	125	164	36	36		20	72	בזה: אוגוסט (אלפי מ"ק)
503	15	50	438	54	108		60	216	" ספטמבר
474	15	25	434	45	88	75	50	176	" אוקטובר
452	25	75	352	36	72	60	40	144	" נובמבר
320	20	60	240	9	52	45	30	104	" דצמבר
224	15	45	164	6	36	30	20	72	" ינואר
250	20	45	185	27	36	30	20	72	" פברואר
352	25	60	267	36	52	45	30	104	" מרץ
225	30	75	120	45		45	30		" אפריל
156	30	90	36	6		30			" מאי
135	35	100							" יוני
185	35	150							" יולי

ח. עבודה

המתכונת המחוארת, תדרוש 440 ימי - עבודה לשנה ליחידה משק, עם עומס של 53.5 - 63.5 ימי - עבודה בחודשים ינואר - פברואר - מרץ. אנו מניחים שמשפחה מסוגלת לספק 50 ימי עבודה לחודש והיא חוכל לעמוד בעומס הנ"ל, וחסגור את הפער ע"י חוספת מאמץ.

להלן לוח עבודה סכימטי לפי גידולים וחודשי השנה ליחידה משק:

(ראה הטבלה בעמוד הבא).

לוח עבודה ליחידת משק

סה"כ ליחידת משק	לול	מסע	סה"כ גן ירק	מלונים	בצל	עגבניות		פלפל	
						בהדליה	שרועות		
		5	20	3	4	3	2	8	שטח (דונמים)
		15		6	5	20	40	15	עבודה לדונם (י"ע)
440.0	67.0	75.0	298.0	18.0	20.0	60.0	80.0	120.0	סה"כ עבודה (י"ע)
21.6	7.0	3.0	11.6	0.8	2.0	1.5	2.0	5.3	בזה: אוגוסט
33.9	7.0	11.6	15.3	0.9	2.0	2.4	2.0	8.0	ספטמבר
41.2	7.0	14.0	20.2	2.0	2.5	2.7	5.0	8.0	אוקטובר
43.3	4.0	9.0	30.3	4.2	2.5	7.6	6.0	8.0	נובמבר
45.0	4.0	8.0	33.0	1.1	2.5	11.4	6.0	12.0	דצמבר
63.3	1.0	0.5	61.8	0.8	3.5	13.5	14.0	30.0	ינואר
58.6	1.0	1.0	56.6	0.9	3.5	4.8	20.0	27.4	פברואר
53.8	1.0	1.0	51.8	0.9	1.5	8.1	20.0	21.3	מרץ
24.1	6.0	4.0	14.1	3.1		6.0	5.0		אפריל
18.7	10.0	5.4	3.3	3.3					מאי
18.5	11.0	7.5							יוני
18.0	8.0	10.0							יולי

ט. השקעות

היקף ההשקעה ליחידת משק מעורך ב-256 אלף לירות סה"כ ההשקעות לישוב כולו יגיע ל-26 מליון לירות. פירוט ההשקעות מובא בלוח הבא:

סה"כ השקעה (אלפי לירות)	סה"כ שטח (דונמים)	השקעה לדונם (ל"י / דונם)	סעיף השקעה	
3,500	3,500	1,000	רישוח	ירקות
3,900	1,500	2,600	ספסוף	
800	500	1,600	ציוד השקייה עליון	
8,200			סה"כ ירקות	
700	700	1,000	רישוח	מסע
4,200	700	6,000	נסיעה והחזקה	
4,900			סה"כ מסע	
8,000	20	400,000	סה"כ	לול
1,000			מוסך מסגריה מחסנים	מבני משק
1,500			ביח אריזה וחדר קירור	
1,000			ציוד חקלאי	
1,000			חשתיח לאיזור משקי	
25,600				סה"כ השקעות בישוב

החזר ההון השנתי על היקף ההשקעות המצויין לעיל יהיה כ-4.5 מליון לירות לישוב
וכ-43 אלף לירות ליחידת משק.

י. ערך הייצור

על בסיס חישוב פרלימינרי, מסתבר כי ערך הייצור הכולל לישוב יסתכם ב-27.5
מליון לירות לשנה. עודף הברוטו הכולל יסתכם ב-11 מליון לירות לשנה.
היחרה ליום עבודה (אחר ניכוי הון על ההשקעות) תגיע לכ-150 ל"י.

U.4.76

מדינת ישראל

המכון
למחקר
היסטורי

בברכה
עאת

שר החקלאות

לשכת שר החקלאות

יא' בניסן תשל"ו
11 באפריל 1976

לשכת מנ"ח שר החקלאות
תאריך: 13/15/76
מס' תע"מ: 10
החלטה

אל: חברי הוועד הפועל של מינהל החכנון: -

- ה"ה: ש"ך ג' עבר מועדי
- ר. אילנד
 - ח. מולכו
 - ד. וויץ
 - א. בן-מאיר
 - י. זכאי
 - י. פרי
 - א. נחמקין
 - י. סנטה
 - י. אדמוני
 - י. פרידלנדר
 - פ. פוהורילס
 - ש. שקלנביץ
 - א. פרחיה

- מוזמנים: י. סעדי - איחוד
מנהל מועצת החלב
מנהל מועצת הלול
ד. גרססן - מועצת הלול
סמי ריין - האחודות מגדלי בקר

א.נ.א.

הנכס מוזמנים לשיבת הוועד הפועל של מינהל החכנון שתחקיים
ביום ה' - 29/4/76 בשעה 15.00 - 13.00 בלשכת השר, בקריה חל-אביב.

על סדר היום: -

מכסוח חלב וביצים לשנה 1976/77

~~הערה: חומר לפגישה ישלח אליכם בנפרד ע"י המרכז לחכנון.~~

תאריך: 13/15/76

ב ב ר כ ה

נבר צוילנד
מזכירה

המרכז לתכנון ופיתוח חקלאי והתיישבותי
האגף לתכנון מפורט

6.4.76

הצעה להגדלת מכסות החלב בשנת 1976/77

לאור ההחלטה לחזור למשטר של תכנון בייצור החלב, הועמדו מכסות החלב בשנת 1975/76 על 558 מליון ליטר וכמות החלב הזכאיות לסובסידיה לכ-570 מליון ליטר חלב. אנו מעריכים כי מועצת החלב תרכז בפועל כ-592 מליון ליטר חלב (לעומת 512 מליון ליטר בשנת 1974/75 ו-499 מליון ליטר חלב בשנת 1973/74). המלאי לסוף פברואר 1976 הסתכם ב-1063 טון חמאה (לעומת 1084 טון אשתקד), 1437 טון גבינות קשות (לעומת 1430 טון אשתקד), 530 אבקה חלב מייצור מקומי (לעומת 344 טון אשתקד) ו-3500 טון אבקה חלב לייבוא (לעומת 2950 טון אשתקד). בשנת 1975/76 הוכאו 5072 טון אבקה חלב (ומצפים לייבוא נוסף של 2000 טון עד סוף יולי 1976) ונמכרו בחו"ל 1100 טון חמאה ויימכרו בקרוב עוד 800 טון). הביקוש החזוי לחלב ומוצריו מוערך על ידנו ב-590 מליון ליטר על בסיס של חלב רזה וב-535 מליון ליטר על בסיס השומן.

מכאן שיחסי ההצעה והביקוש לחלב ומוצריו אינם מחייבים הגדלת ייצור החלב בשנת 1976/7. עם זאת אין להתעלם מההזדקקות בתוספת מכסות חלב עבור הישובים בהם הוחל לפני שנתיים בפיתוח ענף רפת החלב לפי חכניות שנשפטו ואושרו ע"י משרדי החקלאות האזוריים. כן יש להתחשב בהכרח לתיקון מכסות החלב בקבוצים ובמושבים שיתופיים שבשנת הבסיס לקביעת מכסות חלב (1974/75) יצרו פחות חלב מאשר בשנה שקדמה לה.

אי לזאת אנו ממליצים להגדיל את מכסות החלב בשנת 1976/77 ב-27 מליון ליטר חלב לפי הקריטריונים דלהלן:

(1) משקים משפחתיים עם תכניות פיתוח אינדיבידואליות

- להגדיל את המכסות במושבים חדשים (ברמת הגולן ובערבה) עד 1/2 מליון ליטר חלב לישוב.
 - להוסיף עד 25 אלף ליטר חלב למשק לצרכי פיתוח הרפת והגדלת התנובה לחולבת, ע"מ להביאם ל-120 אלף ליטר חלב למשק (כולל התוספת).
 - במידה ובישוב כולו צפוי פיגור בייצור החלב בהשוואה למכסותו, יקוזז ההפרש הזה מהתוספת המוצעת לישוב.
 - המכסה הנוספת חניחן שמיח למשקים ולא לאגודה.
- אנו מעריכים כי תוספת המכסות למשקים אלה חסרת-בכ-19 מליון ליטר חלב.

(2) משקים משפחתיים עם תכניות פיתוח גלובליות

- להוסיף 25 אלף ליטר חלב למשקים עם 15 - 20 פרות, בחנאי שטרם הגיעו לשוק של 120 אלף ליטר חלב (כולל התוספת).
- אנו מעריכים כי תוספת המכסות למשקים אלה חסרת-בכ-1 מליון ליטר חלב.

(3) קבוצים ומושבים שתופיים-מכסות החלב תיגדלנה במקרים דלהלן:

- בישובים שהחלו בפיתוח רפת החלב בשנתיים האחרונות לפי חכניות מאושרות תוגדל מכסת החלב עד 1/2 מליון ליטר חלב לישוב. לכך דרושה מכסה נוספת של 2 1/2 מליון ליטר חלב.

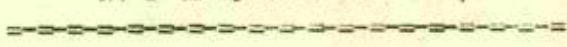
- בישובים עם מכסות חלב עד $1 \frac{1}{2}$ מליון ליטר חלב ושמצבם המשקי לפי נחוני המתכננים האזורים ונציגי התנועות מצדיק חיזוק ענף הרפת. אנו מעריכים חוספה מכסות בגין סעיף זה עד 3.5 מליון ליטר חלב.
- בישובים שיצרו בשנת הבסיס 1974/75 פחות חלב מאשר בשנה שקדמה לה ובפועל מייצרים בשנה 1975/76 מעבר למכסות שנקבעו להם. לתיקון המכסות דרושה כמות של 1 מליון ליטר חלב.

בהחאם להצעה זו חסתכמנה מכסות החלב ב-585 מליון ליטר בשנה 1976/77.

מדינת ישראל
משרד החקלאות
המרכז לתכנון ופיתוח חקלאי
האגף לתכנון כולל

ע נ פ ה ז י ת ל ש מ ן

סקירה כלכלית והצעת מדיניות

מספר - 76/02

הקריה, תל-אביב
פברואר 1976

מדינת ישראל
משרד החקלאות
המרכז לתכנון ופיתוח חקלאי והתיישבותי
האגף לתכנון כולל

(חיסים ושעורים ושמן ודבש")
ירמיה מ"א ח'

15.2.1976

ענף הזית לשמן - סקירה והצעת מדיניות (*)

1. כללי:

המחסור הבינלאומי במוצרי חקלאות, בעיקר בשנת 1973, הביא ליוזמות חדשות בעולם בכל הנוגע ליצור מזון, הגדלת היצור ויצירת עתודות מזון. בישראל המושג של "בסחון מזון" הוא בעל משמעות כפולה, המובנת לכל - ומשעוהו המעשית היא ריכוז המאמצים והרחבת יצור המזון.

בחוסם השומן והשמנים - הועלתה ההצעה ע"י מר ד. מס, יועץ שר החקלאות, לבחון את ענף הזיתים לשמן במטרה להגביר את היצור ע"י ריכוז המאמץ במסע ובכחי הבד.

תזכיר זה סוקר בקצרה את הנעשה בענף, ומועלות בו הצעות וקווי פעולה לעתיד.

2. ענף הזית בישראל

א. שטחים:

ענף הזית בישראל הוא עתיק יומין - תרתי משמע. היקף השטחים של הכרמים מגיע לכ-90 אלף דונם, נוסף לכך קיימים כעשרת אלפים דונם בהשקיה.

מכלל שטח המטעים חופס הזית כ-12% מהשטח הנסוע אך ערך היצור של ענף הזיתים, מכלל ערך היצור של ענף המטעים - הגיע בשנת יבול גבוה (תשל"ב) ל-3.16% ובשנת יבול נמוך (תשל"ג) ל-0.77%.

הכרמים ברובם הם בבעלות ערבי ישראל והם מהרכזים באזורי מגוריהם - נצרת, עכו וחדרה. הזן השולט בכרמי הבעל הוא הסורי ורק כ-15% מכלל כרם הבעל הוא מהזן מליסי.

להלן היקף השטחים וחלוקתם הגיאוגרפית:

לוח מס. 1 - היקף השטח של כרמי הזיתים (בעל) בשנים תשל"ב - תשל"ג ותוכנית לשנת תשל"ד (בדונמים)

השנה	תשל"ב	תשל"ג	תכנית תשל"ד
האיזור			
נצרת	45,667	45,667	45,667
עכו (גליל מערבי)	14,625	14,440	14,180
חדרה	17,221	17,026	17,026
סה"כ ביניים	77,513	77,133	76,873
שאר הארץ	2,782	1,871	1,871
סה"כ	80,295	79,004	78,744

היקף כרמי הזיתים (שלחין) בשנים תשל"ב - תשל"ג ותוכנית לשנת תשל"ד (בדונמים)

סה"כ	9,052	11,056	11,611
סה"כ שלחין ובעל	89,347	90,060	90,355

המקור: תוכנית חקלאית לשנת תשל"ד, האגף לחכנון מפורש, המרכז לחכנון, משרד החקלאות.

נחוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה שונים במקצת מאלה של משרד החקלאות. אחת הסיבות לשוני היא שמספרי הלמ"ס כוללים שטחי מטעים מחוץ למשקים החקלאיים.

להלן היקף השטחים לפי הלמ"ס :

לוח מס. 2 - היקף השטח של כרמי הזיתים (באלפי דונם)

השנה	חש"ט	חש"ך	חשכ"ה	חש"ל	חש"א	חש"ב	חש"ג	חש"ד	חש"ה
סה"כ	137	123	114	106	103	102	100	99	99

המקור : שנחון הלמ"ס (כולל שטחי מטעים מחוץ למשקים חקלאיים)

ב. יבולים וערך הייצור

יבולי עצי הזית הם סרוגיים - הערכים הקיצוניים המקובלים הם 4,000 טון בשנה יבול נמוך ו-22,000 טון בשנה יבול גבוה. שנים יוצאות דופן מבחינת היבול הן נדירות.

להלן יבולי הזיתים בארץ וערך הייצור שלהם במחירים שוטפים וקבועים ברמת 1969 :

לוח מס. 3 - כמות הייצור וערך הייצור בענף הזית

השנה	פירוט	יבול -אלפי טון-	ערך הייצור -מיליוני ל'-	מדד המחירים לצרכן בסיס 1969	ערך הייצור
					מחירים קבועים 1969 -מיליוני ל'-
חשכ"ה (64/5)		10.5	7.9	85.4	9.2
חשכ"ו (65/6)		10.9	8.9	92.2	9.6
חשכ"ז (66/7)		24.5	18.0	95.6	18.8
חשכ"ח (67/8)		9.5	7.8	97.0	8.0
חשכ"ט (68/9)		21.1	16.4	99.1	16.5
חש"ל (69/70)		6.6	6.7	103.5	6.5
חש"א (70/1)		12.5	15.7	115.3	13.6
חש"ב (71/2)		27.0	32.2	130.3	24.7
חש"ג (72/3)		4.0	8.9	152.4	5.8
חש"ד (73/74)		30.2	66.2	203.8	32.5

המקור: שנחון סטטיסטי לישראל הלמ"ס.

היבול השנתי הממוצע הוא כ- 15 אלף טון.

ערך הייצור במחירים שוטפים הוא בעל שונות גדולה מאד החל מ-6.7 מיליון ל"י וכלה בכ-66.2 מיליון ל"י. במחירים קבועים (1969) התנודה בערך הייצור היא בין 6.5 מיליון ל"י לבין 32.5 מיליון ל"י.

ג. יעדי היבול:

יבול הזיתים מופנה לשני יעדים, האחד - לכיבושים והשני - לעצירת שמן.

התפלגות היבול ליעדים מוחנית כמובן בגודלו של היבול. בשנות יבול נמוך, מרבית הכמות מופנית לכבישה הזיתים בין 56% לבין 83% ואף ל-100% מכלל היבול. בשנים של יבול גבוה שיעור ההפניה לכבישה נמוך יותר והוא נע בין 36% לבין 50% מכלל היבול. הווה אומר שמדר העדיפות בין כבישה לבין עצירה הוא: ראשית הכבישה והנוחר מופנה לבחי הבד. שיעור הפניה היבול לבחי הבד מכלל היבול הוא בין 17% לבין 64%. (שנה חשל"ג הצטיינה ביבולים נמוכים באופן ניכר - אותה שנה לא נעצר שמן כלל).

שיעור עצירת השמן מחושב מידי שנה ע"י הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה והוא נע בין 3.6 ק"ג זיחים ל- 1 ק"ג שמן לבין 5.2 ק"ג זיחים ל- 1 ק"ג שמן, או בין 28% לבין 19%.

להלן יבולים, יעדי החוצרת וכמויות שמן הזית (נא ראה בדרך מס' 5).

1950

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

לוח מס. 4 - יצור ז'ח"ם ושמן ז'ח (באלפי טון)

שמן ז'ח	מדינת ישראל			שמן ז'ח	כל מדינות			ה ש ג ה
	לשמן	לכבישה	מדי"ב		לשמן	לכבישה	מדי"ב	
1.3	5.3	2.9	8.2	1.4	5.6	7.4	13.0	תשכ"ג
2.6	11.5	3.0	14.5	2.8	12.7	8.3	21.0	תשכ"ד
1.0	4.3	2.7	7.0	1.0	4.4	6.1	10.5	תשכ"ה
1.0	4.0	2.8	6.8	1.0	4.1	6.8	10.9	תשכ"ו
2.6	13.5	3.0	16.5	3.0	15.6	8.9	24.5	תשכ"ז
0.8	3.0	3.0	6.0	0.9	3.6	5.9	9.5	תשכ"ח
2.3	10.8	3.0	13.8	2.6	12.0	9.1	21.1	תשכ"ט
0.3	1.0	2.4	3.4	0.3	1.1	5.5	6.6	תשל"א
0.8	3.5	3.0	6.5	0.9	3.8	8.7	12.5	תשל"א
3.2	14.0	4.0	18.0	3.3	14.5	12.5	27.0	תשל"ב
-	-	0.5	0.5	-	-	4.0	4.0	תשל"ג
3.3	14.9	4.0	18.4	3.4	15.2	15.0	30.2	תשל"ד*)

* מזה: 9,000 טונות מזנים אירופיים (מרחביה, מנזנילו וכו') במשק היהודי בלבד.

המקור: שנתון מסימטי לישראל, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

כמויות שמן הזית הנעצרות בישראל נעות בין 300 טון לשנה לבין 3,400 טון בשנה, ובממוצע רב שנתי 1,870 טון (ללא שנת תשל"ג). כמויות אלו (ע"פ מר א. זינגר, מדריך ארצי לזית), מתפלגות לשלושה יעדים - צריכה מקומית כ-1,500 טון והנוחר לבתי חרושת לשמנים בארץ וליצוא מזרחה דרך הירדן.

3. ענף הזית ביהודה ושומרון (ע"פי תזכיר של תא חכנון - משרד החקלאות יו"ש)

א. שטחים:

ענף הזית ביו"ש מהווה את הגדול מביין ענפי החקלאות מבחינת היקף השטח ומבחינת ההכנסה.

היקף השטח מוערך בכ-600 אלף דונם. להלן התפלגות השטח של כרמי הזיתים לפי נפות ואזורים:

לוח מס. 5 - התפלגות השטח של כרמי הזיתים ביו"ש

ה א י ז ו ר	ה נ פ ה	ה ש ט ח - באלפי דונם -
שומרון	ג'נין	121
	שול-כרם	203
	שכם	127
	ס ה " כ	451
יהודה	בית לחם	8
	חברון	16
	רמאללה	139
	ס ה " כ	163
סה"כ יהודה ושומרון		614

הזן הנפוץ הוא הנבאלי ואחריו הסורי - זנים אחרים תפוצתם מצומצמת ביותר עד כדי מאות עצים.

ב. יבולים וערר היצור:

יבול הזיתים מושפע מהמיקרואקלים ותנאי הקרקע. בקרקעות עמוקות הינן שכמות המשקעים גבוהה והטיפול נאות עשויים היבולים להגיע עד כדי 80 ק"ג לעץ; בשנה יבול נמוך, היבולים פוחתים ל-2 ק"ג לעץ. מספר העצים לדונם משתנה והוא נע בין 7 ל-20 עצים. מכאן שהיבול לדונם הוא בין 15 ק"ג ל-500 ק"ג. סה"כ היבול נע בין כ-20 אלף טון לבין 90 אלף טון בשנה. ערך היצור השנתי מהענף הוא כ-60 מיליון ל"י בשנה יבול נמוך וכ-270 מיליון ל"י בשנה יבול גבוה (במחירי 1974). סכומים אלה מהווים כ-8% עד 25% מכלל ערך היצור מכל ענפי החקלאות.

ג. יעדי היבול:

בממוצע רב-שנתי יהא היבול כ-50 אלף טון זיתים אשר רובו מופנה לבתי הבד לעצירה שמן ומעושו לכיבושים.

החפלות יעדי שמן הזית הוא כדלקמן:

לוח מס. 6 - יעדי שמן הזית בממוצע רב-שנתי (באלפי טון)

פ י ר ט	ה כ מ ח - אלפי טון -
צריכה מקומית	5.0
יצוא לגדמ"ז	4.0
העשית סבון	3.0
סה"כ	12.0

כמויות גדולות של שמן זית מאוסמות בשנות שפע לצריכה בשנות מחסור.

לאחרונה יוצאו כמויות מסויימות של שמן זית - הדבר החל ב-1973. בשנה זו יוצאו כ-600 טון לאירופה. ב-1974 יוצאו כ-3,000 טון שמן לאירופה ולאמריקה.

4. בתי-הבד

א. בישראל*)

בישראל מצויים כ-72 בתי-בד, מהם פועלים כ-10 בתי-בד בלבד בשנות בצורת משך כ-10 ימים. בשנות שפע של יבול פועלים מרבית בתי-הבד. משך הזמן המכסימלי לעבודה הוא עד 80 יום והדבר מושפע מהיקף השטח של כרמי הזיתים סמוך לבית-הבד.

ב. ביהודה ובשומרון

ביהודה ובשומרון מצויים כ-300 בתי-בד, רובם (מעל 60%) בשומרון ומיעוטם ביהודה.

מספר בתי-הבד הפעילים מידי שנה בשנה שונה, תלוי הדבר ביכול הזיתים. לדוגמא: בחשל"ב הופעלו 300 בתי-בד ואילו בחשל"ג רק 172.

להלן מספר בתי-הבד הפעילים ביו"ש.

לוח מס. 7 - בתי-הבד הפעילים ביו"ש

השנה		האיזור			
תשל"א	תשל"ב	תשל"ג	תשל"ד	תשל"ה	
94	118	65	118	118	יהודה
157	182	107	176	176	שומרון
251	300	172	294	294	סה"כ

המקור: הלמ"ס, סקר בתי-בד ביו"ש.

מבין 294 בתי-הבד שהיו פעילים בחשל"ד כ-57% הוקמו עד שנת 1950, כ-20% הוקמו בין 1951 לבין 1960, כ-14% הוקמו בין 1961 לבין 1970 ורק 8% הוקמו מאז 1971.

מספר ימי הפעילות של כ-52% מבתי-הבד נע בין 29 יום לבין 49 יום.

כ-5% מבתי-הבד הופעלו מעל 65 יום ורק 3% מבתי-הבד הופעלו פחות משבועיים.

שיעור מיצוי היה בחשל"ד 23%, כשביהודה הגיע האחוז ל-25% ואילו בשומרון ל-22%. שנה קודם לכן, בחשל"ג, היה שיעור המיצוי גבוה יותר - 29%, ביהודה 30% ובשומרון 28%. ככלל ניחן לומר שאחוז המיצוי גבוה יותר ביהודה כ-1% - 3% מאשר בשומרון.

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..

... ..
... ..

... ..
... ..

...
...
...
...
...

... ..

... ..
... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

5. איכות השמן:

השמן הנעצר בישראל, ביהודה ובשומרון אינו מצטיין בטיבו. בחלקו הוא בעל דרגת חמיצות גבוהה מהמתיר על פי סטנדרטים של משרד הבריאות ועל כן אסור לאכילה - מעל 3.3^0 חמיצות. שמן זה הוא פגום בטעמו ובעל בסמה לא משובח. הגורמים המשפיעים על איכות השמן הם:

- (א) דרגת בשלות של הזיתים להפקת השמן (מוקדם מדי השמן ירוק וחריף ומאוחר מדי החמיצות גבוהה).
- (ב) נגיעות בזבוב הזית.
- (ג) זיתים טריים ונשר מעורבים.
- (ד) גריסת זיתים ללא רחיצה.
- (ה) הפרדה גרועה בין עלים וגופים זרים לבין הזיתים.
- (ו) אחסון הזיתים בערימות גבוהות ובשקים.
- (ז) השהיית יתר בין המסיק לבין עצירת השמן.
- (ח) נקיון לקוי של בתי-ההבד והציוד.
- (ט) השארת שאריות פולפה ושמן על הציוד והסלים מעצירה קודמת.
- (י) אחסון השמן בכלים ובמקום לא מתאימים.
- (יא) ולבסוף העדר חודעה של המגדלים ובעלי בתי-ההבד, לשמן מאיכות מעולה.

6. שיקום הענף:

ראשית נסקור בקצרה את הנעשה ביהודה ובשומרון ואח"כ נעבור להצעות שיקום הענף בישראל.

משרד החקלאות ביהודה ובשומרון יזם בשנת 1970 מבצע חלה-שנהי לשיקום ענף הזית. על שלושה נושאים עיקריים הושם הדגש:

- גיזום לחידוש נוף העץ,
- הדברת זבוב הזית ועין הטווס,
- דישון כימי מבוקר.

לעידוד החקלאים השתתף המשרד חלקית בהוצאות הגיזום. כמו-כן אירגן משרד החקלאות ריסוס מהאוויר כנגד זבוב הזית בשטח של כ-1,500 דונם בכפרים סלפיה ויעבד, ואף השתתף חלקית בהוצאות הריסוס.

נושא נוסף שעודד המשרד הוא משתלות הזיתים. למשרד החקלאות משתלה המוכרת שתילים במחירי העלות, בנוסף מעודד המשרד שתלנים להקמת משתלות.

מחקר - ביהודה ובשומרון יזם משרד החקלאות מחקרים בנושאים שונים כמו :
מסיק כימי, מיכון המסיק, יעול תהליך עצירת השמן ואחסנתו, דישון המטע ועוד.
המחקרים מבוצעים ע"י אנשי מינהל המחקר והם עוד יימשכו מספר שנים עד לסיכומם
הסופי.

ולבסוף מוצע ע"י אנשי משרד החקלאות ביו"ש, הקמת מכון לזיה אשר יהן שרוחים
לחקלאים, יזום ויבצע מחקרים וידריך חקלאים. לפי ההצעה, המכון יופעל ע"י
המגדלים ובעלי בתים-הבד.

בישראל, מצבם האגרוטכני של הכרמים ירוד. העצים מבוגרים, בעלי פוטנציאל ניבה
נמוך, הזנים מרובים ומאיכות ירודה, מספר העצים לדונם נע בין 6 ל-10 עצים,
רבישות הזנים למחלה עין הטווס ונגיעות חזקה בזבוב הזית, עצים גבוהים המייקרים
מאד את ביצוע המסיק.

הפעולות הבאות מוצעות לשיקום הענף (ע"י מר א. זינגר, מדריך חקלאי לזית) :

(א) שינטוע - הווה אומר אינטנסיפיקציה של הענף להבראתו הן מהבחינה
האגרוטכנית והן מבחינת הרווחיות. השינטוע יענה על הבעיות הבאות:
מספר עצים לדונם, עיצוב נוף העץ, זנים משופרים, זנים עמידים למחלה
עין הטווס.

(ב) מסיק : כשהפתרון המוצע הוא בכיוון של ריסוס בחומרי צמיחה להחלשת
הקשר בין הזית לבין העוקץ ואח"כ ניעור קל ביד או במקל.

(ג) זבוב הזית - הנזק הנגרם בגלל המזיק הוא נשירת פרי בהיקף של 20% - 60%.
זכך הוא מגדיל את חמיצות השמן ופוסל את הפרי לכיבושים.

מר א. זינגר, אירגן בעבר - עם פיתוח שיטות פתיון להדברת זבוב הזית - מבצע
להדברה מדוכזת בשטח של אלפי דונם; בסיום המבצע עת היו צריכים החקלאים להמשיך
בביצוע הריסוס בעצמם - לא עשו זאת.

הפעולות הבאות נדרשות לשיפור דרכי עצירת השמן :

- (א) בית-בד מודרני בו ייושמו פתרונות שונים לשיפור טיב השמן.
- (ב) דרגת בשלות - דהיינו מסיק בזמן הנכון כאשר הזית חציו שחור.
- (ג) הפרדה בין זיתים לבין נשר.

לסיכום - משרד החקלאות המופקד על הגידול חייב - בעזרת מועצה הזית - לארגן
וליזום מבצעים לשיפור פני הכרמים מחד ומאידך, לעודד בעזרת הלוואות פיתוח -
אינטנסיפיקציה של הענף (כלומר שינטוע).

משרד המסחר והתעשייה, המופקד על בתי-הבד צריך לדאוג לצד זה של הייצור
הן לבתי-הבד הקיימים - שכלולים ושיפורים טכנולוגיים - הן להקמת בתי-בד
מודרניים והן למימון הנושא כולו.

נושא נוסף שהוא באחריות בלעדית של המועצה לזיה - מחיר דיפרנציאלי לשמן
ע"פ דרגת חמיצותו.

7. שנטוע:

נושא זה שהוא בתחום אחריות משרד החקלאות פירושו אינטנסיפיקציה של הענף
והוא מחבטא בנושאים הבאים :

(א) הכשרת הקרקע - העמיד לרשות העצים מאגר רטיבות גדול יותר וקרקע כשירה
לחפוצה שורשים עמוקים.

(ב) מרווחי נטיעה - עד כדי 20 - 24 עצים לדונם במקום 7 - 10 עצים לדונם
כיום.

(ג) שיטות נטיעה - נטיעה שהילים מורכבים, כך שישאו פרי כבר בגיל 4 - 5
שנים.

(ד) עיצוב העץ - עיצוב עצים נמוכים, בגובה 3 - 3 1/2 מטר ללא גזע או בעלי
גזע נמוך מאד. לעיצוב כזה יתרונו רבים - כניסה מוקדמת לפוריות,
התפתחות מהירה של העצים, יעול בהדברה, הוזלת המסיק, הקטנת נזקי רוח,
נשירת פרי קטנה יותר, הוצאות עיבוד נמוכות יותר.

(ה) זנים משופרים - המתאימים לתנאי האיזור האקלימי, הקרקע והמשקעים.

8. עלות השנטוע:

לצורך זה נערך מחשיב ע"י מר א. זינגר ועובד מחדש במרכז לחכנון.

המחשיב כולל 4 שנות שנטוע שהן שנות ההשקעה. החל מהשנה החמישית ואילך הכרם
יחזיר ההוצאות והיכול ילך ויגדל משנה לשנה לפי הפירוט הבא :

שנה ד'	-	50 ק"ג/ד'
שנה ה'	-	100 "
שנה ו'	-	200 "
שנה ז'	-	300 "
שנה ח'	-	400 "

סביר גם להניח שב-10 השנים הראשונות לא תהא סרוגיות במסע כיוון שהעצים
בשלבי גדילה אינטנסיבית.

כך לא הובא בחשיב הכנסות ממכירת העצים העקורים והפסד הכנסות ב 3 - 4

בשיטות העיבוד הנהוגות כיום היבול הממוצע לדונם הוא כ-150 ק"ג לדונם;
בשיטות מתקדמות יותר, דהיינו שיטות הדברה יעילות יותר, מגיע היבול
לכ-280 ק"ג לדונם - הווה אומר שכתוצאה מהשנטוע יגדל היבול פי 1.5 - 2.
בנטיעות החדשות ועל ידי אינטיסיפקציה ושינטוע אפשר להגיע ליבול עד
300 ק"ג לדונם.

החשיב מורה שהוצאות השנטוע יגיעו לכ-1,150 ל"ד/דונם.

נדגיש, שבקרקעות אבניות, בהן יהא צורך בעבודת מגוב יש להוסיף לעלות כ-
200 - 300 ל"ד/דונם.

להלן החשיב המפורט (נא ראה בדרך מס. 13).

לוח מס. 8 - מחשב לשנסוץ כרס זיננים (1 דונים) - ע"פ מחשב של א. זינגר :

סה"כ	שנה ד'		שנה ג'		שנה ב'		שנה א'		המחיר ליחידה בל"י	היחידה	ה ס ע י פ
	סה"כ הוצאות	כמות	סה"כ הוצאות	כמות	סה"כ הוצאות	כמות	סה"כ הוצאות	כמות			
27.5	2.5	27.5	2.5	33	3	154	14	11.0	ש"ע	עבודה	(1)
32.8	4	32.8	4	32.8	4	63	1	63.0	ש"ע	מכונות: טרקטור זחל D_4 לעקירה	(2)
13.4	20	13.4	20	0.2	0.8	41.6	200	0.208	ש"פ	" ומשחת D_6	(3)
2.3	2.3	2.3	2.1	10	2	100	20	5.0	"	חריש מעמיק 30 - 40 ס"מ	
76.0	76.0	76.0	78.1	10.0	1	10.0	1	10.0	ק"ב	קילטר	
4.6	4.6	4.6	4.7	0.3	1.6	0.3	1.6	0.22	"	דשנים: דשן יסוד אשלגן	
80.6	1.000	80.6	1.120	0.2	0.8	0.3	1.6	0.22	ק"ב	גפרת אמון	(4)
1,148.5	80.6	90.3	103.8	100	2	100	20	5.0	שחליים	מים	(5)
0.1204	-	-	-	20.6	20.6	586.7	35.2	0.5	רזנים	מקלות סימון	(6)
138.3	-	-	-	621.9	1.405	873.8	-	-	(6-2)5%	שונות	(7)
				1.254	1.405	873.8	-	-	רביית להון חוזר 12%	סה"כ	(8)
				1.254	1.405	873.8	-	-		החזר הון שנתי	(9)

לוח מס. 9 - עבודה אדם ומכונות (בש"ע):

פ י ר ט	שנת נטיעה	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'
פתיחת בורות	4			
נטיעה	2			
דישון	1	0.5	0.5	0.5
השקיה	4	2		
גיזום		1	1	1
סה"כ	11	2	1.5	1.5
מיכון	3	1	1	1
סה"כ כולל	14	3	2.5	2.5

9. הוצאות עיבוד שוטפות:

הטיפול המקובל בכרם זיהי בעל כולל כ-4 עיבודי קרקע בשנה, גיזום ודישון הנקני אחת לשנתיים. העלות של טיפולים אלה היא כ-75 ל"ל לדונם.

בנוסף יש להדביר את זבוב הזית ומחלת עין הסווס. זבוב הזית יודבר בעזרת "זיתן 85" 150 גרם לדונם ומלחיון 25% 150 גרם לדונם. מספר הריסוסים הוא 2 - 4 בהתאם לפעילות הזבוב. הריסוס נעשה מהאוויר בנפח של 1 ליטר לדונם.

מחיר החומרים	-	3.00 ל"ל/דונם
מחיר הפיזור	-	3.90 "
סה"כ	-	6.90 ל"ל/דונם

סה"כ ל-2 - 4 ריסוסים 13.80 - 27.60 ל"ל/דונם.

יתרונות הריסוס:

- (א) שיפור טיב השמן ב-2 - 4 דרגות חמימות שפירושו העלאה גדולה בתמורה המחבלה.
- (ב) הקטנת שיעור הנשירה עד כדי מניעת אובדן של 30% מהיבול כתוצאה מהריסוס. מחלת עין הסווס - מונעים את הופעתה ע"י שני ריסוסים בחומרים נחושתיים כמו: קופרנטיל, בורדיס, פריקנוס, קופרטיב, מרק בורדו וכדומה.
- מחיר 2 ריסוסים כולל הפיזור מגיע לכ-40 ל"ל/ד". הוספת היבול לדונם כתוצאה מהריסוס מגיע לכ-100 ק"ג.

סה"כ ההוצאות עד כאן לעיבוד שוטף יהיו איפוא 143 ל"ד לדונם. נוסף לזה שונות וריבית להון חוזר בגובה 17 ל"ד לדונם ונגיע להוצאות שוטפות ללא המסיק 160 ל"ד לדונם.

החזר הון מטע הוא 138 ל"ד לדונם.

כך שסה"כ ההוצאות הקבועות והשוטפות יגיעו ל-298 ל"ד לדונם.

10. השווק הבינלאומי *)

היצור העולמי של שמן הזית בשנת 1974/75 נאמד ב-1.4 מיליון טון ובחוספת המלאי תהא הכמות המיוצרת 1.85 מיליון טון, וזו מהווה ירידה של כ-4% מהיצור בשנה קודמת 1973/4 שהיה 1.92 מיליון טון.

היקף הסחר בשמן זית גם הוא יקטן ולדוגמא היצוא מארגנטינה ומארצות אגן הים התיכון נאמד ב-1974/75 ב-97 אלף טון לעומת 109 אלף טון בשנת 1973/74.

השווי בין השנים ביצור שמן הזית נובע כמובן מהסרוביות של ענף הזית. בשנה שעברה 1973/74 יצרה ספרד כ-447 אלף טון שמן זית וזה התנגש עם שנות שיא באיטליה (540 אלף טון), וסוויס (130 אלף טון). השנה 1974/75 מצפים לשנת יכול נמוך בספרד ל-300 אלף טון, באיטליה ל-470 אלף טון ובסוויס ל-85 אלף טון.

להלן לוחות המפרטים את היקף היצור והמלאי העולמי של שמן זית.

לוח מס. 10 - שמן זית אכיל, יצור ויצוא עולמי בשנים 1968/69 - 1974/75 (באלפי טון)

השנה פירוט	1968/9	1969/70	1970/1	1971/2	1972/3	1973/4	1974/5**)
אספקה:							
מלאי (***)	482	540	377	398	395	387	444
יצור (****)	1,384	1,245	1,452	1,559	1,445	1,528	1,402
סה"כ	1,866	1,785	1,829	1,957	1,840	1,915	1,846
יעדי התוצרת							
יצוא נטו	94	94	106	114	106	109	97
צריכה מקומית*****	1,232	1,314	1,325	1,448	1,347	1,362	1,349
מלאי סופי	540	377	398	395	387	444	400
סה"כ	1,866	1,785	1,829	1,957	1,840	1,915	1,846

*) פרק זה מבוסס על החקלאות האמריקאית Foreign Agricultural Circular מאפריל 75 בהוצאה משד

(** תחזית. (***) אומדן המלאיים בספרד, יוון, פורטוגל, סוויס, טורקיה, איטליה, צרפת ומרוקו.

(****) הייצור בשנת שיווק שחילתה בנובמבר.

(*****) נגזר מהצריכה בארצות היצרניות.

לוח מס' 11 - אומדן היצור של שמן זית בארצות שונות בעולם בשנים 1968/9 - 1974/5 (באלפי טון).

1974/5	1973/4	1972/3	1971/2	1970/1	1969/70	1968/9	השנה מדינה
אירופה:							
225	192	249	183	198	156	154	יוון
470	540	340	616	420	473	384	איטליה
40	38	54	42	67	72	53	פורטוגל
300	447	440	341	475	358	480	ספרד
1,035	1,217	1,083	1,182	1,160	1,059	1,071	סה"כ
מזרח תיכון:							
65	33	42	40	20	42	37	ישראל, ירדן, לבנון, סוריה
135	53	154	51	110	50	126	טורקיה
200	86	196	91	130	92	163	סה"כ
אפריקה:							
53	61	59	98	44	51	74	אלג'יר, לוב, מרוקו
85	130	70	167	90	25	55	טוניס
138	191	129	265	134	76	129	סה"כ
18	22	28	9	21	10	12	ארבנטינה (*)
11	12	9	12	7	8	9	אחרות
1,402	1,528	1,445	1,559	1,452	1,245	1,384	סה"כ עולמי

(*) כולל: קפריסין, אירן, צ'ילה, אורגוויי, פרו, ארה"ב, אוסטרליה, צרפת, יוגוסלביה, דרום אפריקה.

יצוא - ספרד וטוניס מיצאות בד"כ כשני שלישים מסך היצוא העולמי של שמן זית - בשנת 1973/4 היה יצואן כ-195 אלף טון - השנה 1974/5 התחזית היא לירידה ביצוא בשיעור של כ-40%. הממשלה הספרדית הגבילה את יצוא שמן הזית בשנת השיווק 1974/5 ל-35 אלף טון - יתכן שהממשלה תשנה את הקנות היצוא לקולא.

באיטליה קטנו היבולים השנה ב-13% בהשוואה לשנה קודמת 1973/4 (מ-540 אלף טון ל-470 אלף טון). נציין שאיטליה היא יבואן נטו של שמן זית ובשנת 1973 היא יבאה כ-138 אלף טון, השנה 1974/5 בעקבות הקטנת היבולים יקטן היצוא לארצות שמחוץ לארצות אגן הים התיכון.

יוון וטורקיה יגדילו השנה את יצור שמן הזית. בטורקיה יגדל היצור מ-53 אלף טון בשנת 1973/4 ל-135 אלף טון בשנת 1974/5 וביוון המספרים התואמים הם 192 אלף טון ו-225 אלף טון - גידול זה לא יספיק למניעת הירידה ביצוא מארצות אגן הים התיכון.

להלן לוחות על היקף הסחר הבינלאומי בשמן זית.

לוח מס' 12 - ינואר שמן זית לאוצרות נחירות בשנים 1967 - 1973 (בטונות)*)

שנה	1973	1972	1971	1970	1969	1968	1967	שנה
מדינה	** ¹ 1973	1972	1971	1970	1969	1968	1967	שנה
אנג' היים התוכנית								
צרפת	42,345	37,708	35,624	14,979	24,242	18,264	13,464	
איטליה	155,837	122,319	175,158	131,276	112,983	58,982	110,254	
פורטוגל	18,214	34,259	6,976	***)	0	0	80	
אתרונה								
קנדה	2,088	2,903	2,175	2,127	2,275	1,820	2,062	
ארז"ב	27,282	30,594	28,078	28,309	26,179	28,644	25,370	
מקסיקו	3	4	***)	1	9	3	1	
ברזיל	14,500	13,301	11,499	13,229	10,344	11,394	10,790	
גרמניה המערבית	3,937	4,152	4,728	3,203	3,070	2,417	1,900	
גרמניה	1,054	851	808	1,188	935	673	1,046	
שווייץ	7,130	3,208	3,024	3,031	2,639	2,310	2,519	
אנגליה	3,363	3,044	3,181	2,999	2,827	3,110	2,705	
רוסיה	6,000	7,000	9,000	8,500	6,900	7,400	6,900	
אנגליה	1,888	2,519	6,048	4,907	4,708	4,446	3,876	
אוסטרליה	3,415	4,975	5,404	5,285	5,216	4,199	4,884	
כ"ה	287,056	266,837	291,703	219,034	202,327	143,662	185,851	כ"ה

*) לא כולל שמן זית שאריותי אם אין מופדיד. **) אומדן ראשוני. ***) פחות מ-5 טון.

לוח מס' 13 - יצוא שער זיית מארזות נמחרות בשנים 1967 - 1973 (בטיווח)

*) 1973	1972	1971	1970	1969	1968	1967	ה ש נ ה		מדינה
							ה	ש	
<u>אגף ים-התיכון:</u>									
19,578	21,107	11,079	3,532	2,358	3,432	5,709			צרפת
4,000	9,497	3,776	3,229	11,700	34,248	25,963			י י י
17,740	17,816	17,367	15,337	15,345	18,070	13,544			איטליה
6,773	8,415	10,151	10,328	10,217	10,070	8,886			פורטוגל
145,586	76,404	199,225	172,091	88,423	43,628	91,494			ספרד
44,400	3,413	1,335	310	22,234	1,406	12,475			טורקיה
0	0	0	383	740	365	1,450			סוריה
3,000	3,600	2,000	3,500	6,786	6,800	426			אלג'יר
21,509	34,156	6,643	5,324	32,765	2,430	1,708			מרוקו
50,517	126,159	66,823	23,859	27,616	32,966	22,013			סונזיס
									אתר:
10,607	7,257	7,205	3,450	13,484	5,248	9,780			ארבעים
323,710	307,824	325,604	241,343	231,668	158,610	193,448			כ ה כ

*) אומדן.

מחירים - לוח המחירים מראה על חנודות גדולות במחירים בין השנים, דבר שמוסבר ע"י סרוגיות יבולי הזיחים.

משנת 1971 לשנת 1972 היחה עליה במחיר של כ-26% בספרד ושל כ-35% בטוניס. בשנים 1973 ו-1974 חלה עליה במחיר בהשוואה לשנים הקודמת וזאת למרות יבולים טובים בספרד. האינפלציה עולמית יתכן שמסבירה זאת.

נחרגם המחיר למטבע הישראלי לפי השער הרשמי, 1 דולר אמריקאי = 7.24 ל"י, בחוספת היטל יבוא בשיעור של 15%, כלומר 8.33 ל"י לדולר.

מחיר ס.י.פ של שמן זית ספרדי בנשל איטלקי בשנת 1973 היה במוצע 134.3 סנט לק"ג, כלומר, 11.19 ל"י/ק"ג = 8.33×1.343 דולר לק"ג. ובשנת 1974 - 17.12 ל"י/ק"ג = 8.33×2.055 דולר לק"ג.

על פי שער היצוא העומד עתה על 1 דולר אמריקאי = 9.09 ל"י, הרי המחיר היה בשנת 1973: 12.21 ל"י/ק"ג = 9.09×1.343 דולר לק"ג. ובשנת 1974 - 18.68 ל"י/ק"ג = 9.09×2.055 דולר לק"ג.

מחיר שמן הזית הטוניסי גבוה במקצת ממחיר השמן הספרדי.

החשיב הוצאות היצור מורה על הוצאה בגובה של 298 ל"י לדונם ללא מסיק. המסיק, כדברי מר א. זינגר, נמדד ביבול. בשנת יבול ברוכה התשלום הוא כ-30% מהיבול, בשנת יבול נמוכה התשלום עלול להגיע עד למחצית היבול, מכאן שנוכל לומר שבהוצאות היצור הנ"ל היבול הממוצע קטן בכ-30% מהיבול בפועל כשהפרש משולם לפועלי המסיק.

היבול הצפוי במטע מודרני הוא כ-300 ק"ג לדונם בממוצע רב-שנתי, התשלום עבור המסיק יהא כ-75 - 90 ק"ג לדונם, והיבול הנותר לבעל הכרם יהיה כ-210 - 225 ק"ג לדונם.

עלות היצור היא כ-1.32 - 1.42 ל"י הק"ג.

מאז ספטמבר 1975 חלה התייקרות של כ-6% בסך השומות לחקלאות. בהנחה של התייקרות בשיעור זה הוצאות היצור הנן:
 $316 \text{ ל"י/דונם} = 1.06 \times 298 \text{ ל"י/דונם}$,
 ואז עלות היצור תהיה 1.40 - 1.50 ל"י לק"ג זיהים.

ההוצאות על עצירת השמן גם הן נלקחות ע"י בעלי בתי הבד כאחוז מסויים מהתפוקה. בד"כ משולם עבור העצירה בין 8% ל-10%. נניח איפוא 8% מהשמן כהוצאה נוספה, שיעור עצירה של 25% ויבול נותר לבעל הכרם - 225 ק"ג.

יבול השמן לדונם הוא 56.25 ק"ג שמן = $225 \times 0.25 \text{ ק"ג/ד"}$.
 מזה ננכה את הוצאות עצירת השמן בשיעור של 8% ונגיע ל-51.75 ק"ג שמן = $56.25 \times 0.92 \text{ ק"ג שמן לדונם}$.

הוצאות היצור לק"ג שמן הם:

$$6.11 \text{ ל"י/ק"ג} = 51.75 \text{ ק"ג שמן} : 316 \text{ ל"י}$$

המחיר הבינלאומי לשמן זית ספרדי, כפי שהראנו היה ב-1974 2.05 דולר לק"ג (ס.י.ס.) בנמל איטלקי, או 2.10 דולר לק"ג לשמן זית טוניסי. מחיר זה גבוה מהמחיר בשנה קודמת וזאת למרות היבולים הגבוהים בשנת 1973/4 בארצות אלו - לכן נניח שמחיר זה כולל בחובו את האינפלציה ונשחמש בו לצורך חישובינו. עוד נניח הוצאות ס.י.ס. בשיעור של 0.40 דולר לק"ג. כך שהמחיר פו"ב (בנמל ספרדי) הוא $1.65 \text{ דולר/ק"ג} = 2.05 - 0.40 \text{ דולר/ק"ג}$.

בהנחה שיתקבל מחיר פו"ב דומה בנמל ישראלי, אז שער הדולר ביצור ליצוא יהא נמוך ויגיע ל-3.7 ל"י לדולר לפי החישוב: $3.7 \text{ ל"י לדולר} = \frac{6.11 \text{ ל"י/ק"ג}}{1.65 \text{ דולר/ק"ג}}$.

ההפרש הגדול בין שער הדולר האפקטיבי ליצוא (9.09 ל"דולר) לבין שער הדולר המחושב ביצוא שמן זית (3.7 ל"דולר) והמגיע ל-:
 $5.39 \text{ דולר} = 3.7 \text{ דולר} - 9.09 \text{ דולר}$
מצביע על כדאיות היצוא.

יש להעיר, כי שער הדולר ביצור ליצוא יהיה גבוה מהנ"ל, מאחר ויש להוסיף להוצאות (6.11 ל"ק"ג) גם הוצאות עד פו"ב ביצוא הישראלי וכמובן גם ההפרש בין שערי הדולר האפקטיבי ליצוא למחושב ליצוא יהיה קטן יותר.

12. שיקום בתי-הבד:

המידע בפרק זה נמסר ע"י מר כהן ומר כספי, ממשרד המסחר והתעשייה בחיפה.

בישראל - לדבריהם, מצויים היום כ-90 בתי-בד פעילים. סקר של בתי-בד שנערך בשנת 1956 הראה שמצויים בארץ כ-160 בתי-בד, כ-70 מהם נסגרו משך השנים.

מחציתם של בתי-הבד הפעילים (כ-45) בעלי ציוד חדיש ומהם כ-10 אשר נבנו בשנים האחרונות. מקור האנרגיה של מרבית בתי-הבד הוא החשמל.

ההוצאה המוכרת ע"י מסו"ח לציוד בתי-בד היא כ-230 אלף ל" וזה כולל את הציוד הבא:

- (1) מכש ו-2 עבלוח
- (2) אבני ריחיים 40×140 ס"מ
- (3) ספרטור 92 צלחוח
- (4) משאבת שמן
- (5) משאבת לחץ

החספ של בית-בד כזה הוא כ-600 ק"ג זיחים בכ-45 דקות, הווה אומר 6,400 ק"ג ביום עבודה של 8 שעות רצופות. שיעור המיצוי מגיע לכ-25%.

הלוואות הפיתוח הניתנות הן כמקובל במסו"ח לבתי מלאכה. 30% מההשקעה בציוד ניתנת כהלוואה ו-30% מההשקעה במבנה ניתנת כהלוואה בשיעור רבית של 16% ל-4 שנים, כלומר מההשקעה המוכרת בציוד בסך של 230 אלף ל" ניתן ליזם כ-70 אלף ל" הלוואה.

ההיקף התקציבי של מסו"ח לנושא פיתוח ותיעוש הכפר הערבי, מגיע לכ-2 מיליון ל". לסכום זה מצרף הבנק הישראלי עוד 2 מיליון ל" נוספות משלו.

מספר הבקשות השנתי מגיע לכל היוזר ל-2 בקשות, כך שלא המגבלה התקציבית היא המעכבת את המשך הפיתוח בתי-הבד בישראל.

מעשיה, אין היום אילוצים להקמת בתי-בד. העקרונות המנחים את אנשי מסו"ת בבואם לדון בבקשה להקמת בתי-בד, הם האם האיזור עשיר בזייתים, כושר עצירת השמן באיזור, איכותם של בתי-הבד באיזור וכדומה.

13. סיכום, מסקנות והמלצות

א. סיכום ומסקנות:

ענף הזייתים לשמן ראוי לפיתוח ולקידום, וזאת בעיקר בגלל שער הדולר הנמוך ביצור ליצוא. ספק אם פיתוח הענף יגדיל בצורה משמעותית את חלקו של שמן הזית ביצור השמנים בארץ.

פיתוח ענף שמן הזית יוכל לבוא רק לאחר שיקום ענף הזייתים, הווה אומר, שינטוע ונטיעה מחדש של מטעי זייתים. פעולה זאת יכולה להעשות בעזרת הדרכה אינטנסיבית. נזכור שהיום פעילים בענף 2 מדריכי זייתים ורק אחד מהם, מר א. זינגר, מתמחה בנושא הזית הסורי.

מצד עיבוד התוצרת - עצירת השמן - יש צורך בהקמת בתי-בד חדישים ומודרניים לדוגמא, למען יראו אחרים ויקימו כמותו, וכך הקמת מעבדה עם מכשור מתאים למדידת איכות השמן.

ב. המלצות:

- 1) מומלץ לעודד את ענף הזית לשמן ע"י הדרכת מגדלי הזייתים בגידול הזייתים ובעיבוד התוצרת.
- 2) כדי לזרז את פיתוח הענף מומלץ להעניק הלוואות פיתוח לחקלאים הנוטעים מחדש. גובה ההלוואה 900 ל"י לדונם המהווים כ-80% מההשקעה.
- 3) מומלץ לפעול לארגון המגדלים, להקמת בתי-בד מודרניים ולקידום שיווק התוצרת.
- 4) מומלץ לעודד ע"י הדרכת ומימון פעולות הדברה כגון ריסוס נגד זבוב היץ התיכון והדברת מחלת עין הסווס.
- 5) מומלץ שיוצא צו המחייב את החקלאים בריסוס נגד זבוב הזית. אכיפת הצו תהיה בידי המועצה לזית.
- 6) מומלץ שהמועצה לפירות ולזית תפעל להחלת הביטוח נגד נזקי טבע גם על ענף הזייתים.
- 7) מומלץ שהמועצה לזית תקבע מחיר דיפרנציאלי לשמן זית ע"פ דרגת חמיצותו. כך תפעל לשווק מאורגן של השמן ולעידוד היצוא.
- 8) מומלץ שמשדד החקלאות ישתתף במימון להקמת מעבדה לבדיקת איכות השמן, במינהל המחקר החקלאי.
- 9) מומלץ להגביר את שיתוף הפעולה בין מגדלי הזייתים בישראל וביהודה ושומרון.